

Kasvatus- ja perheneuvonnan sosiaalityöntekijät ry
1968–2018

Elämään tarvitaan
juuret ja siivet
ilot ja surut
pienet ja suuret
-tuntematon-

Koonnut: Eila Punjala

Sisältö

Alkusanat	4
Kasvatusneuvoloiden syntyvaiheita	6
Saksassa	6
Englannissa.....	6
Ruotsissa	7
Norjassa	8
Tanskassa	8
Suomessa	8
Kasvatusneuvolat ennen kasvatusneuvolalakia.....	10
Työmuotojen kehityksestä alkuaikoina	11
Valtiovallan mukaan tulo	14
Kasvatusneuvolalaki 2.7.1971	15
Sosiaalihuoltolaki 1982	16
Sosiaalihuoltolain.....	17
Sosiaalihuoltoasetuksen.....	17
Erityispalveluna toteutettavaa kasvatus- ja perheneuvontaa.....	17
Henkilöstön kelpoisuuksissa.....	18
Sosiaalihuollon läheisimpiä yhteistyöalueita	18
Suomen Kasvatusneuvoloiden liitto	18
Sosiaalityöntekijäin liitto, Nyk. Talentia.....	20
Sosiaalityöntekijöiden liitto 1949–1989	21
Sosiaalityöntekijät kasvatusneuvoloihin Suomessa	26
Suomen Kasvatusneuvolain Sosiaalityöntekijäin Yhdistys. ry.....	27
JÄSENYHDISTYKSEN SÄÄNNÖT.....	27
Yhdistyksemme perustettiin vuonna 1968	32
Kasvatusneuvolan sosiaalityöntekijän tehtävät / toimenkuvat	34
Kasvatusneuvolan sosiaalityöntekijän tehtävät	34
1989: Kannanotto kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän toimenkuvaan.....	35
2001: SOSIAALITYÖ KASVATUS- JA PERHENEUVOLASSA	36
Poimintoja	38
Sosiaalityöntekijä Anna-Mari Auteron pikahaastattelu puhelimesta 13.12.2017	38
1969 SOSIAALITYÖNTEKIJÄN EETTISET OHJEET.....	39
1975 Sirkka Pirinen Yhdistystapaamisessa.....	40

Vuosina 1975 ja 1977 on tehty jäsenistölle kysely työnohjauspalveluista	41
1976 sosiaalihuollon tilastotietoja	41
Vuonna 1983 Suomen Kasvatusneuvola sosiaalityöntekijäin yhdistys ry ???.....	41
1986–1995	42
Jäsenkirje 6.11.1997	44
Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 28.3.1998	44
Toimintasuunnitelma vuodelle 1999	45
Sosiaalihuollon henkilöstön mitoituksista	46
26.6.2001 Sosiaalialan ammatinharjoittamistyöryhmän muistioon vastaus.....	48
2008 Sosiaalinen asiantuntijuus perheneuvolassa.....	50
2008 Kannanottoja	49
Yhdistyksen sääntö- ja nimenmuutos 2013.	53
Kasvatusneuvola sosiaalityöntekijäin neuvottelupäivät.....	53
8.12.1972 YM Kirsti Airola esitelmöi kasvatusneuvolan ohjesäännöstä ja sosiaalityöntekijän tehtävistä..	53
Kuuluminen suurempaan ”yhteisöön”	58
Puheenjohtajien neuvottelupäivät.....	58
Alueyhdistykset	59
Viitokset.....	59
Valokuvia.....	60
Talentian strategiset tavoitteet vuoteen 2023 ovat:.....	63
Jälkisanat.....	63
Lähdeluettelo	66

Kuvat

Kuva 1: Ammatillistumisen kiinnekohtia, <i>Sosiaalityöntekijäin Liitto 1949–1989</i>	26
Kuva 2: Työn kehitys	58
Kuva 3: Entisiä Puheenjohtajia	60
Kuva 4: Entisiä Puheenjohtajia	60
Kuva 5: Puheenjohtaja Toini Hirvonen	60
Kuva 6: Talentia:n hopeisen ansiomerkin saaneet yhdistyksen 40-v juhlassa.....	60
Kuva 7: Talentia:n puheenjohtaja Tero Ristimäki luovuttaa ansiomerkkejä	61

Alkusanat

Ensimmäisten kunnallisten kasvatustieteiden syntyaikoihin sain ensimmäisen kosketuksen kasvatustieteen. Äitini huokaisi 1950-luvulla minulle, että kasvatustieteen sinut pitää viedä. Ehkäpä äitini oli radiosta kuullut tästä uudesta palvelusta. Muuta selitystä en tälle viisaudelle löydä.

Syyskaudella 1964 olin suorittanut varsinaiset esiharjoittelut päästyäni opiskelemaan sosiaalihuoltajaksi avohuollon linjalle Tampereen Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun. Siihen aikaan tämä oli yleisin reitti opiskella sosiaalityöntekijäksi. 1965 keväällä olin Oulun kaupungin sosiaalitoimistossa ylimääräisessä harjoittelussa. Tällöin sain toisen kontaktin kasvatustieteen. Vein joitakin papereita Oulun kasvatustieteen ja paikka tuntui mielenkiintoiselta. Silloin tapasin toimistotyöntekijän ja johtavan psykologin. Sain kutsun tulla paremmalla ajalla tutustumaan kasvatustieteen toimintaan. Silloin viehätyn kasvatustieteen palvelun ideasta. Se kuulosti yhtä lämpöiseltä ja haastavalta kuin äitini huokaus.

Pääsin loppukeväästä pariksi kuukaudeksi tilapäiseksi sosiaalityöntekijäksi, koska harjoittelijaksi en voinut päästä ilman suoritettuja opintoja. Tässä siis on minun kasvatustieteenhistoriani alku.

Loppukesällä 2017 sosiaalityöntekijä Päivi Toivonen soitti minulle kesken Kasvatus- ja perheneuvonnan sosiaalityöntekijät ry:n hallituksen kokouksen ja kysyi ryhtyisinkö kokoamaan lyhyttä historiaa yhdistyksen 50 vuoden toiminnasta syksyyn 2018 mennessä. Ymmärsin, että tehtävä on vaativa. Pyysin pientä harkinta-aikaa. Kuinka ollakaan, lupasin kirjoittaa. Olen ollut työssä kasvatus- ja perheneuvoloissa viidellä vuosikymmenellä yhteensä n. 40 v ja eläkkeellä kymmenen vuotta täysin irti työelämästä. Olen hieman keräilijä luonteeltani ja ajattelin hyödyntää ”arkistoani”. Tosin juuri kesällä olin tyhjennellyt taas kerran hyllyjäni.

Yhdistykseen jäsenenä minulla on pitkä kokemus, mutta varsinaisesti perehdyin nykyisen Sosiaalityöntekijäin liiton Kasvatus- ja perheneuvolojen sosiaalityöntekijät ry:n toimintaan vasta 2000-luvulla yhdistyksemme hallituksen varajäsenenä, varsinaisena jäsenenä ja puheenjohtajana. Ajattelen, että osalla kasvatus- ja perheneuvolojen sosiaalityöntekijöillä on ollut samantapainen etäinen suhde liittoon ja myös yhdistykseemme. Osa on ollut mukana kovinkin aktiivisesti Liiton ja sen paikallisyhdistysten toiminnassa. Oman yhdistyksemme koulutuspäivät ja tapahtumat ovat olleet tärkeitä sekä koulutusohjelman että toistemme tapaamisten vuoksi. Varsinainen työ ja sen kehittäminen ovat olleet kaikilla etusijalla. Kun yhdistyksen ”toimijoina” on ollut jäseniä eripuolilta maata ja hyvinkin erilaisista neuvoloista, sosiaalityön kehittyminen on saanut lisäpohjaa paikallisiin kuvioihin. Kun aikaa, rahaa ja voimavaroja yhdistyksen toiminnalle on ollut rajatusti, on työkehittäminen noussut tärkeälle sijalle. Liiton tarjoamien palvelujen käyttäminen, omien ajatusten ilmaiseminen sekä etujen ajaminen on jäänyt ehkä toiselle sijalle.

Alusta saakka kasvatustieteiden tarpeet ja mahdollisuudet ovat muotoutuneet paljolti paikallisiin olosuhteisiin. Yhtenäiset sosiaalihuollon ohjeet, kasvatustieteenlaki ja sosiaalihuoltolaki ovat antaneet perustan ja toisaalta tilaa erilaisille painotuksille työssämme.

Vaatisi suunnatonta tutkimista ja tieteellistä paneutumista kattavan historiikin kirjoittamiselle ja niinpä ajattelin kirjoittavani rohkeasti lähinnä omien kokemusteni ja minulle tuttujen neuvolojen kehittymisen kautta tuoden faktatietoa muutamasta lähdeaineistosta. Olen työskennellyt Oulun, Tampereen ja Kangasalan kasvatus- ja perheneuvoloissa.

Usein elämässäni on käynyt, että tehtyäni päätöksen olenkin toiminut aivan toisin. Niin kävi nytkin. Päädyin lukemaan Sosiaalityöntekijäin liiton historiaa vuosilta 1949-1989, komiteamietintöjä, lakiehdotuksia, Jyväskylän, Tampereen ja Oulun kasvatusta ja perheneuvoloiden historioita ym. Minulle tuli välttämätön tarve yrittää kuvata jollakin tapaa, siis pintapuolisesti, kasvatustieteiden ja edunvalvontatyöhön liittyvää historiaa yli sadan vuoden. Onhan se johtanut kasvatustieteiden ja niissä sosiaalityön syntyyn ja oman yhdistyksen tarpeeseen. Toivon, että epätarkka, osin ehkä väärääkin tietoa kertovat kuvaukseni herättäisivät kiinnostusta niihin tapahtumiin mitkä ovat tehneet mahdolliseksi nykyisenlaisen toiminnan. Sanotaanhan tunne menneisyytesi, niin tunnet nykyisyyden.

Eila 2018

Kasvatusneuvoloiden syntyvaiheita

Lähden kuvaamaan näin kaukaiselta ajanjaksolta kasvatusneuvolatyötä sivuavia asioita saadakseni enemmän ymmärrystä toisaalta kasvatusneuvoloille asetetuille odotuksille ja toisaalta vuosikymmenestä toiseen jatkuneesta ristiriidasta eri toimijoiden kesken, esim. mitkä tehtävät kuuluvat kasvatusneuvoloille ja mitkä lastenpsykiatrisille poliklinikoille. Huomasin, että jokaisessa maassa on ollut omanlaisensa kehityskulku ja painotusalueet, siksi kerron näin pitkästi.. Samoin historia tuo selkeästi näkyviin sen paikan, missä oli kaivattu uudenlaista tutkimusta, puuttumista, yhteistyötä ja hoitokeinoja erilaisiin lasten ja nuorten hyvin erilaisiin pulmatilanteisiin. Myös selkeästi nousivat esille ne odotukset, mitkä ovat olleet suurelta osin mukana kasvatusneuvolatyössä alkuajoista tähän päivään saakka. Myös yhteistyö nykyisten eri hallintoalojen kanssa on alkanut yli sata vuotta sitten. Sivutuotteena näkyy hiukkasen rinnakkaisten hoitoketjujen kehitystä. Erityisesti olen halunnut tehdä näkyväksi nykypäivästä poikkeavat termit ja sanat ja niiden muutosten myötä ehkä asenteidenkin muutosta.

*Olen käyttänyt sumeilematta seuraavassa tekstissä **KASVATUSNEUVOLAKOMITEAN MIETINTÖÄ** :
Komiteamietintö 1967: A 1, Helsinki 1967, erittelemättä suoria lainauksia.*

Erityisesti vuosisadan vaihteessa kaikissa länsimaissa kasvoi kiinnostus lasten suoriutuskyvyn heikon tason ja käytöshäiriöiden psykologisesta, lääketieteellisestä ja psykiatrisesta tutkimisesta ja hoidosta. Jopa ennaltaehkäisevästä toiminnasta puhuttiin. Ensimmäiset kasvatusneuvolat syntyivät psykologisten laitosten yhteyteen. Esim. v.1896 perustettiin Lighter Witmerin psykologinen klinikka Pennsylvanian yliopistoon ja samana vuonna Sullyn psykologinen laboratorio Lontooseen.

Saksassa korostui erityispedagogiset pyrkimykset, jotka johtivat erityisluokkien ja – koulujen perustamiseen sekä psykiatristen hoitolaitosten perustamiseen Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä. Saksassa ensimmäiset kasvatusneuvolat syntyivät jo vuosisadan vaihteessa. Ensimmäiset lastensuojeluvirastoihin kytkeytyneet julkiset kasvatusneuvolat syntyivät ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Lisäksi oli puolivirallisia kasvatusneuvoloita, joita johti käytännön työtä tekevät psykoterapeutit. Toisen maailmansodan jälkeen uudelleen nousi kasvatusneuvoloiden uusi kehitysvaihe, jolloin syntyi erityisesti Länsi- Saksassa lastensuojeluvirastojen yhteyteen runsaasti tehostettuja psykoterapeuttisia menetelmiä käyttäviä Child Guidance Clinic –laitoksia ja mm koulupsykologisella pohjalla toimivia kasvatusneuvoloita V. 1963 Länsi-Saksassa oli yli 300 kasvatusneuvolaa. Toisissa kasvatusneuvoloissa oli lastenpsykiatris-lääketieteellinen ja toisissa erityispedagoginen painotus. Näiden lisäksi oli kasvatusneuvoloita, joissa painopiste oli psykologisessa diagnostiikassa siihen liittyvine neuvoineen ja lausuntojen antamisineen sekä neuvoloita, joissa käytettiin sosiaalipedagogisia menetelmiä. Niillä pyrittiin vaikuttamaan sosiaalisten olosuhteiden muuttamiseen lapsen kasvuympäristössä.

Englannissa Lontoossa avattiin ensimmäinen yksinomaan psykologiseen työhön erikoistunut laboratorio 1896. Sinne toivottiin opettajien tuovan tutkittaviksi vaikeimmat oppilaansa. V 1913 oli uusi virstanpylväs, kun Cyril Burt siirtyi Lontooseen London Coynty Councilin psykologiksi. Hänen tehtävänsä oli tutkia opettajien, huoltoviranomaisten, tuomioistuinten ja vanhempien ilmoittamia erityisiä kasvatus- ja oppimisvaikeuksia osoittaneita lapsia ja suositella heille soveltuvaa hoitoa ja opetusta. Psykiatrit puolestaan kehittivät Tavistock Clinicin lastenosaston ja siihen liittyvän poliklinikan v.1920. Vuonna 1927 perustettiin ensimmäinen varsinainen kasvatusneuvola amerikkalaiseen malliin. Se tiesi ripeää kasvua tälle alalle.

Vuonna 1938 oli Englannissa ja Walesissa toiminnassa yhteensä 46 kasvatusneuvola, joista 25:ssä oli psykiatrin, psykologin ja **sosiaalityöntekijän** muodostama perustyöryhmä. Hallinnollisesti osa neuvoloista oli itsenäisiä yksityisin varoin ylläpidettyjä laitoksia, osa oli perustettu sairaaloiden poliklinikoiden yhteyteen, muutamissa kaupungeissa paikalliset kouluviranomaiset olivat perustaneet omia tarpeitaan varten perustaneet tutkimus- ja neuvontakeskuksen.

Virallisen tunnustuksen kasvatusneuvolatyö sai 1944 uuden koululain myötä. Siinä huomioitiin mm vajaakykyisten lasten kasvatuksen yksityiskohtainen huomioon ottaminen. Tähän ryhmään kuuluivat myös huonosti sopeutuvat lapset. Näille lapsille velvoitettiin järjestämään asianmukaista erityiskasvatusta. Tällaisia oppilaita varten ryhdyttiin kiireesti perustamaan uusia tutkimus ja neuvontakeskuksia. Näin kasvatusneuvoloista tuli lakisääteisesti velvoitettuja ja nämä kasvatusneuvolat kuuluivat opetusministeriön alaisuuteen. Ennestään oli lastenpsykiatrisia neuvonta-asemia sairaaloiden yhteydessä, syntyi kahtiajakoa kasvatusneuvolatoiminnassa. Neuvoloiden erilaiseen asemaan vaikutti myös 1948 voimaan tullut terveydenhoitolaki, johon perustuen sairaalat ottivat haltuunsa sairaaloiden yhteydessä toimineet kasvatusneuvolat. Myös koululaitoksen yhteydessä toimiviin neuvoloihin pyrittiin saamaan psykiatrasta asiantuntemusta. Vuonna 1954 Englannissa oli noin 300 kasvatusneuvola, useimmat toimivat osa-aikaisina. Näistä 204 oli koululaitoksen ylläpitämiä, muutama yksityisten ja loput sairaaloiden ylläpitämiä.

Ruotsissa avattiin ensimmäinen kasvatusneuvola Tukholmaan 1930-luvulla. Tätä esikuvana pitäen nuorisohuoltokomitea mietinnössään esitti vuonna 1944, että tehokkaan ennaltaehkäisevän lasten- ja nuorisohuollon tuli sisältää määrätietoista ja jatkuvaa sosiaalis-lääketieteellistä ja mielenterveydellistä huolenpitoa imeväisiästä aikuisiän saavuttamiseen asti. Vuonna 1945 kuninkaallisella määräyksellä säädettiin myös valtionapu kasvatusneuvolatoiminnalle. Nämä määräykset koskivat 10 maakuntahallituksen aluetta. Sen lisäksi oli tarkka määräys lääkintöhallituksen alaisesta lasten- ja/tai nuorisopsykiatrisesta toiminnasta. Mutta kuitenkin jokaisella toiminta-alueella tuli olla vähintään yksi lasten ja nuorten psyykkisen huollon keskus ja tarpeen mukaan sivuneuvoloita. Keskus oli perustettava sairaalan yhteyteen tai piti olla käytettävissä riittävä määrä sairaalapaikkoja. Lääkäreille oli määritetty pätevyysvaatimus: pediatrien ja psykiatrin koulutus sekä erityistä lastenpsykiatrasta tuntemusta tai muuten sopiva koulutus. Muulle henkilökunnalle ei ollut yhtenäisiä pätevyysvaatimuksia. Myös lastenneuvoloille ja lasten- ja nuorisohuollon työntekijöille annettiin valtionavun turvaamaa opetusta lasten ja nuorten psykologiassa ja vaikeiden lasten hoidossa.

Terveydenhuolto ja sairaanhoitokomitea ehdottivat mietinnössään vuonna 1957, että lasten ja nuorten psyykkinen huolto on sisimmältä luonteeltaan sairaanhoidollista toimintaa. Sen vuoksi toiminnan suuntaamisessa pitää ottaa tähtäimeksi lääkinnällis-psykiatriset näkökohdat. Näin pääpaino pitäisi olla lasten- ja nuorisopsykiatristen sairaalaosastojen ja niihin liittyvien avoimien vastaanottoaikkojen perustamisessa. Suurkaupungeissa toiminnan painopiste pitäisi olla erillisissä keskuksissa, missä toimisi lääkärin, psykologien, lastenpsykiatristen kuraattoreiden (sosiaalityöntekijöiden) ja pedagogikonsultanttien (osa-aikatoimisten opettajien) muodostama perustyöryhmä. Sivuneuvoloiden työntekijöinä toimisivat sairaalaosaston tai keskuksen henkilökunta. Lisäksi korostettiin äitiys- ja lastenneuvolain, koulujen ja lastensuojeluviranomaisten suorittamaa mielenterveystyötä. Hyvä lopputulos saavutettaisiin erityistyöntekijöiden hyvällä yhteistyöllä.

Koulupsykologien työ kehittyi omaa tahtiaan ja se piti sisällään koulukypsyysmäärityksiä, erityisluokkasiirtoihin, oppimis- ja sopeutumisvaikeuksiin liittyvät asiat.

Norjassa kasvataneuvolatoimintaa Child Guidance Clinic-toimistojen tapaan oli 1950-luvulta lähtien. Lastenpsykiatriset poliklinikat aloittivat samaan aikaan toimintansa. Näissä psykiatrin, psykologin ja sosiaalityöntekijän muodostama työryhmä huolehti tutkimuksesta ja hoidosta. Hallinnollisesti ne kuuluivat terveydenhuoltoviranomaisten alaisuuteen. Lasten psyykkistä huoltoa suunnittelemaan asetettu valtion komitea esitti vuonna 1956 mietinnössään kasvataneuvoloita perustettavaksi Osloon lisäksi ensin neljään suurimpaan kaupunkiin ja sen jälkeen tavoitteeksi neuvola jokaiseen lääneen. Kasvataneuvolatyö kehittyi lähinnä koulupsykologiselta pohjalta. Koulupsykologin toimintaa oli ollut jo vuodesta 1947. Niissä toimistoissa työskenteli psykologi ja sosiaalityöntekijä. Jotkut toimistot työskentelivät yhteistyössä psykiatrin kanssa. Norjan koululaki suositti vuonna 1959 yhden kasvatopsykologin, yhden kliinisen psykologin, yhden sosiaalityöntekijän ja yhden konsultoivan psykiatrin muodostamaa työryhmää 5000 - 8000 koululaista kohti. Näiden tehtävänä olivat koulukypsyyttutkimukset, kouluvaikeuksien ja –häiriöiden tutkimukset ja ratkaisemiset vanhempien kanssa. Tehtäviin kuului myös tiedotus- ja valistustoimintaa.

Tanskassa kasvataneuvolatyötä vastaavaa toimintaa suoritettiin 1950-luvulla neljällä lastenpsykiatrisella klinikalla. Kööpenhaminan yliopiston psykologinen klinikka antoi myös erikoiskoulutusta sopeutumishäiriöisten lasten tutkimukseen ja hoitoon. Psykologien lisäksi henkilökuntaan kuului psykiatreja. Red Barnet (Pelastakaa lapset –järjestö) perusti vuonna 1950 neuvontatoimiston pieniä lapsia varten Kööpenhaminaan. Neuvolaa johti lastenlääkäri ja henkilökuntaan kuului lisäksi psykiatreja ja psykologeja. Vuonna 1952 nuorisotoimikunta ehdotti mietinnössään erityisten työpisteiden perustamista sopeutumishäiriöisiä lapsia varten. Näistä lastensuojeluviranomaiset ja vastaanottokodit voisivat saada palveluja. Vuonna 1958 annettuun huoltolakiin sisällytettiin kyseiset ehdotukset. Toimipisteiden ylläpitäjinä voivat olla valtio, yksi tai useampi kunta tai useampi järjestö. Samat säädökset siirrettiin vuoden 1962 annettuun lasten- ja nuorisohuoltolakiin. Sen mukaan neuvoloiden oli saatava sosiaaliministeriön hyväksyminen toiminnalleen.

Koulupsykologinen toiminta oli aloitettu jo vuonna 1934. Vuoden 1958 koululaissa edellytettiin erityisopetuksen järjestämisen, mikä lisäsi koulupsykologien tarvetta. Joissakin kunnissa koulupsykologien toimistoissa työskenteli lastenpsykiatri.

Suomessa vuosisadan (1800- 1900) vaihteessa kiinnitettiin mielenterveyden näkökulmasta huomio pahantapaisiin ja lain rikkomuksiin syyllistyneisiin lapsiin. Vuonna 1901 suojelukasvatuskomitean tehtäväksi asetettiin pohdittavaksi näiden lasten tarkkailun ja hoidon järjestämisen suunnittelu. Komitean ehdotus erityisen osaston perustamiselle ei vielä 1905 katsottu olleen perusteita. Vähän myöhemmin Kotiniemen kasvatustieteen johtaja ehdotti vankeinhoitolaitokselle, että kasvatustieteen yhteyteen perustettaisiin alaikäisiä käytöshäiriöisiä lapsia varten psykiatrin valvoma tutkimusosasto. Sitä pidettiin kuitenkin ”kyseenalaisena ja ennenaikaisena”. Yksityiset suunnitelmatkin raukesivat.

Vuonna 1912 vapaaherra Adolf v. Bonsdorff korosti Yhteiskunnallisen keskusliiton keskustelukokouksessa lääkärin suorittamien alkututkimusten tärkeyttä nuorten rikoksentehtäjäin kohdalla, koska ”sangen suuri osa alaikäisistä on henkisesti vajaamittaisia, psykopaattisia nuoria henkilöitä, jotka joutuvat perikatoon, jos heidät pannaan rikosoikeudellisenkäsittelyn alaiseksi, mutta jotka kenties voitaisiin pelastaa, jos he pääsisivät nauttimaan sopivaa hoitoa”. Myöhemmin vuosina 1919 - 1921 lastensuojelukomitea ehdotti valtion perustettavaksi erityislaitoksia tai – osastoja ”siinä määrin psykopaattisia tai sielullisesti poikkeavia lapsia varten, ettei heitä voida kasvattaa yhdessä sielullisesti terveiden lasten kanssa”. Suojelukasvatuskomitea korosti alaikäisten tutkimisen välttämättömyyttä ennen kasvatustieteen sijoittamista.

Kaikkien lasten tarkoituksenmukaisen opetuksen saamisen tärkeys nähtiin, mutta ensisijaisena pidettiin kasvatustilaisuuksiin sijoitettavien lasten tutkimusta. Järvilinnan vastaanottolaitos sai tämän tutkimustehtävän järjestettäväkseen. Psykologiset tutkimukset olivat lähinnä käytössä, joskus myös psykiatriset.

Jo 1800-luvun lopussa kiinnitettiin huomio kouluissa oppimisvaikeuksiin ja erityisopetuksen tarpeeseen. Apukouluopetus aloitettiin 1901 Turussa. Apukouluun siirrot tapahtuivat opettajan ehdotuksesta kansakoulun johtokunnan päätöksellä ja tarkastajan vahvistuksella. 1930-luvulla opettajan ehdotuksesta tehtiin jo testauksia ja joskus myös koululääkärin tutkimuksia. Koulun johtokunta ratkaisi edelleen siirron ja tarkastaja vahvisti. 1920 - 30 - luvuilla oli hetken aikaa muutamissa kaupungeissa myös H-luokkia, joihin siirrettiin heikon menestyksen ja huonon käyttäytymisen perusteella.

Koulumenestyksen lisäksi jo vuonna 1919 ylilääkäri, professori Christian Sibelius kansakoulukokouksessa pitämässään esitelmässä tähdensi varhaista puuttumista lasten psyykkisiin häiriöihin ja lääkäreiden, opettajien ja vanhempien yhteistyötä niiden hoidossa.

Yhteydet Pohjoismaihin antoivat virikettä häiriintyneiden lasten tutkimuksen ja hoidon kehittämisessä. Pohjoismaiden lastensuojelukongressi Kristianissa (Oslossa) vuonna 1924 esitti vetoomuksen kaikille Pohjoismaiden hallituksille, että ”sielullisesti sairaita ja vajaakykyisiä lapsia varten olisi perustettava keskuslaitoksia, joiden tarkoituksena olisi osaksi tutkia, missä määrin viranomaisen haltuun joutuneiden lasten pahantapaisuus tai muut viat johtuvat sielullisesta sairaudesta tai vajavaisuudesta, osaksi käsitellä tällaisia lapsia, sekä myös olla sellaisten henkilöiden valmistuslaitoksina, joiden toimintaan kuuluu tällaisten lasten tutkiminen, käsitteleminen, kasvattaminen ja hoitaminen”. Suomessa oli tällöin jo muutaman lapsen tutkiminen ja hoito mahdollista erityisellä psykiatrisella osastolla Lapinlahden sairaalassa ns. rajatilaosastolla. Ensimmäinen varsinainen lastenpsykiatrinen osasto avattiin Pitkänien sairaalaan vuonna 1927.

Vuonna 1929 hallitus antoi esityksen lastensuojelulaiksi. Siinä esitettiin, että ”valtion on tarpeen mukaan perustettava ja ylläpidettävä... sekä sellainen laitos tai laitoksen osasto, jossa voidaan tutkia rikollisesta teosta syytteen joutuneen lapsen tai nuoren henkilön henkisiä ominaisuuksia”. Esitys jäi käsittelemättä eduskunnan hajotuksen vuoksi. Pulavuodet estivät tämänkin hankkeen etenemistä huolimatta monista aloitteista.

Vuonna 1934 Suomen Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Sielun Terveys-seura ja Suomen Kriminaaliyhdistys asettivat toimikunnan suunnittelemaan ”ns. probleemilasten eli vaikeasti käsiteltävien, yhteiskuntavastaisia taipumuksia omaavien lasten tarkkailu- ja huoltokeskuksen” perustamista. Samat yhdistykset anoivat keväällä 1935 valtioneuvostolta tällaisen keskuksen perustamista Helsinkiin. Ehdotuksessa kaavailtiin erityistä keskusta, joka muodostuisi sairaalasta poliklinikoineen. Vuoden 1936 lopussa lääkintöhallitus ehdotti laitoksen sijoittamista valtion omistamaan Saaren kartanoon Mäntsälässä. Samana vuonna Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Sielun Terveys-seura ja Suomen kriminaaliyhdistys tekivät anomuksen valtioneuvostolle ja Helsingin kaupungille ehdottaen, että ne osallistuisivat yhdistysten Helsinkiin suunnitteleman kasvatustieteellisen tutkimuskeskuksen perustamis- ja ylläpitokustannuksiin. Sosiaaliministeriö puolsi ja valtioneuvosto hylkäsi anomuksen.

Vuonna 1937 tehtiin eduskunnassa toivomusaloite Jyväskylään perustettavasta psykiatrisesta lastenosastosta. Toivomusaloitteen pohjana oli Jyväskylän Kasvatustieteellisen Korkeakoulun opettajaneuvoston opetusministeriölle tekemä esitys, josta opetusministeriö oli antanut puoltavan lausunnon. Eduskunta hylkäsi ehdotuksen. Samana vuonna sivistysvaliokunta teki valtioneuvostolle esityksen, jossa lausuttiin, että ”hallitus kiireellisesti toimittaisi tutkimuksen siitä, miten käytösvaikeuksia ja

yhteiskuntavastaisia taipumuksia omaavien lasten tutkimus, erikoishoito ja kasvatus olisi järjestettävä". Toivomusaloitteessa viitattiin mm. kansakoulujen vaikeasti käsiteltävistä oppilaista suoritettuun selvitykseen, jonka Mannerheimin Lastensuojeluliiton psykiatris-yhteiskunnallinen valiokunta oli tehnyt vuonna 1928 kaikissa kansakouluissa. Tutkimuksen mukaan "älyllisesti vajaamittaisia" oli 2,2 % ja käytöshäiriöisiä ja yhteiskuntavastaisia" taipumuksia omaavia 1,1 %. Valiokunnan mielestä, ellei ole varaa täydellisen keskuslaitoksen perustamiseen, voitaisiin perustaa vähin kustannuksin 20 neuvonta-asemaa eri puolille maata, "koska viidellä suuremmalla kaupungilla jo on mielisairaaloissaan psykiatrilääkärit ja mielisairaita on 15, nekin kaikki jonkin kaupungin tai kauppalan läheisyydessä"

Myös lääkintöhallitus teki aloitteen vuonna 1938, että valtion taholta perustettaisiin Helsinkiin lasten tarkkailu- ja hoitokeskus, joka jakaantuisi poliklinikkaan, koululuokkiin ja sairaalaan. Sairaalassa pitäisi olla kolme osastoa: vaikeita mielisairauksia sairastavien osasto, kaatumatautisten osasto ja aivan lieviä psyykkisiä häiriöitä ja hermosairauksia potevien osasto. Jokaisella osastolla tuli olla lastenpsykiatria, neurologiaa ja kasvatusoppiin perehtyneitä työntekijöitä.

Toivomusaloitteen pohjalta eduskunta asetti asiantuntijakomitean 19.1.1939 selvittämään "miten käytösvaikeuksia ja yhteiskuntavastaisia taipumuksia omaavien lasten tutkimus, erikoishoito ja kasvatus olisi järjestettävä". Komitea lakkautettiin puheenjohtajan kuoleman vuoksi 8.2.1943 ja tehtävä siirrettiin 8.7.1943 asetetulle vajaakykyisten lasten huoltokomitealle. Mietinnössään 30.9.1946 komitean mielestä oli kiinnitettävä vakavaa huomiota lastenpsykiatristen osastojen kehittämiseen ja niiden perustamiseen mieli- ja hermosairaaloiden yhteyteen. Komitea kiinnitti huomiotaan myös muutamilla paikkakunnilla toimiviin kunnallisiin tai yksityisten järjestöjen ylläpitämiin ns. psykiatrisiin kasvatusneuvoloihin. Komitea mietinnössään ehdotti koulupsykologien virkojen perustamista kansakoulujen tarkastuspiireihin. Siinä määritettiin ensimmäisen kerran koulupsykologin asema ja pätevyysvaatimukset.

Ennen toisen maailmansodan päättymistä oli Suomeen perustettu kaksi lastenpsykiatrista osastoa, toinen Lapinlahden ja toinen Pitkämäen sairaalaan. Lastensuojelussa oli perustettu 1920-luvun alussa Järvilinnan tarkkailu- ja vastaanottokoti. 1930-luvun lopulla Viipuriin perustettiin Puistolann vastaanottokoti sekä Diakonissalaitoksen omistama Elimin vastaanottokoti tytöille. Nämä molemmat olivat psykiatrin valvonnassa ja kansakoulunopettajan johtamia. Näiden lisäksi oli maassa muutamia Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Samfundet Folkhälsanin perustamia kasvatusneuvonta-asemia, Helsingin kaupungin koulupsykiatrin toimisto sekä Helsingin maalaiskunnan psykiatrin eli henkisen terveydenhoidon neuvonta-asema.

Kasvatusneuvolat ennen kasvatusneuvolalakia

Ensimmäinen varsinainen kasvatusneuvolan työmuotoihin pyrkivä "vaikeiden lasten tutkimus- ja kasvatuksen neuvonta-asema" avattiin Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton toimesta syksyllä 1925 Helsingissä. Työntekijänä neuvonta-asemalla oli suojeluvalvoja, jota myöhemmin nimitettiin psykiatris-yhteiskunnalliseksi työntekijäksi. Hänen tehtävänä oli "poikkeuksellisen vaikeasti kasvatettavien, erityisesti psykopaattisten ja muiden kehityshäiriöitä osoittavien lasten huolto, lääkärin tutkimuksen nojalla annettavan yksilöllisen kasvattavan hoidon muodossa". Ensimmäiseksi työntekijäksi kiinnitettiin Yhdysvalloissa Smith Collegessa Social Work-kurssin suorittanut Helvi Haahti. Syyskuusta 1927 psykiatris-yhteiskunnallisena työntekijänä oli New Yorkin yhteiskunnallisen työn opiston kurssin suorittanut opettaja Margit Borg. Neuvonta-aseman osa-aikaisena psykiatrina oli Lapinlahden keskuslaitoksen apulaislääkäri Einar Anttinen. Pääosa vastaanotolle tulleista lapsista oli Helsingistä. Maaseudulta ilmoitetuista käytiin

kirjeenvaihtoa Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisosastojen kanssa terveyssisarten välityksellä. Yhteisen sopimuksen perusteella kansakouluntarkastajat, poliisiviranomaiset ja lastensuojelulautakunta ilmoittivat lapsia vastaanotolle. Myös yksityiset henkilöt saivat ilmoittaa lapsia vastaanotolle.

Jokaisesta lapsesta tehty tutkimus oli ”nelisuuntainen: fyysillinen, psykiatrinen, psykologinen ja sosiaalinen”. Psykiatris-yhteiskunnallinen työntekijä perehtyi jokaisen lapsen esivaiheisiin koti- ja koulukäynneillään. Hoitokeinoina käytettiin ”lääkkeitä, kylpyjä, kehittävää seuraa ja askartelua kerhoissa, päiväkodeissa, kesäleireillä tai kesäsiirtoloissa tai lapselle hankittiin hänen kykijensä mukaista koulu- ja ammattiopetusta”. Tammikuussa tämä toiminta lakkautettiin, mutta hyvän kokemuksen perusteella päätettiin neuvotella viranomaisten kanssa työmuodon kunnallistamisesta Helsingissä.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto avasi Tampereelle vuonna 1927 vastaavanlaisen neuvonta-aseman. Tämä toiminta kesti vuoden. Turkuun syntyi vuonna 1931 Samfundet Folkhälsanin toimesta uusi neuvonta-asema. Sen toiminta keskeytyi vuonna 1937 ja jatkui vuodesta 1939. Myös Helsinkiin perustettiin uusi neuvonta-asema vuonna 1939. Molempien neuvonta-asemien psykiatriksi tuli T Brander, psykiatrisiksi assistenteiksi tulivat Turkuun maisteri Gunvor Söderling ja Helsinkiin maisteri Kristina Wickström. Lapsia ilmoittivat vanhemmat, opettajat, lääkärit, terveyssisaret, lastenkodit, huoltoviranomaiset jne. Lääkärin vastaanotot olivat kerran viikossa. Psykiatrinen apulainen otti ilmoitetuista esitiedot tri Branderin suunnittelemaalle lomakkeelle, jonka pääjaottelussa oli huomioitu perinnöllisyys, synnytys ja tila vastasyntyneenä, imeväisikä, leikki- ja kouluikä (lääketieteelliseltä kannalta), neuroottiset oireet, kehitys, koti, koulu, vapaa-aika, lyhyt psykologinen luonnehdinta lapsesta sekä nykyiset ongelmat. Jos epäiltiin lapsen kehityksen jälkeenjääneisyyttä, suoritettiin älykkyyskoe. Lääkäri suoritti arvioinnin vanhempien kanssa käydyn keskustelun ja selvitysten pohjalta, teki tarvittaessa somaattiset tutkimukset sekä ohjasi lasta toivottuun suuntaan ja antoi vanhemmille kasvatustoimenpiteitä. Psykiatrinen apulainen tarkisti lääkärin antamien ohjeiden tuloksellisuuden kotikäynnillään.

Lastensuojeluliiton kasvatusneuvonta-asema lopetettiin Helsingissä vuonna 1930. Lastenpsykiatristen häiriöiden hoitaminen oli sen jälkeen Helsingin terveydenhoitolautakunnan alaisen ”Sielullisesti sairaiden huoltotoimiston” kerran viikossa järjestämien vastaanottojen varassa. Osa-aikatoiminen koulupsykiatrin virka ja päätoiminen psykiatrin apulaisen virka perustettiin kansakoulujen johtokunnan alaisuuteen. Psykiatrin apulaisen tehtäviin kuului psykologin, sosiaalityöntekijän ja toimistoapulaisen tehtävät. Toimistolla ei ollut omaa huoneistoa. Psykiatrin apulainen työskenteli kouluissa ja teki kotikäyntejä. Tutkimusten syynä olivat lähinnä kouluvaikeudet ja ilmoittajina opettajat, kansakouluntarkastaja, lastensuojeluviranomaiset ja vanhemmat. Vuonna 1939 perustettiin Helsinkiin ensimmäiset tarkkailuluokat. Yhteistyö oli kiinteää apukoulu- ja tarkkailuluokkien opettajien ja kouluhoitajien kanssa. Vuonna 1948 koulupsykiatri toimisto sai ensimmäisen sosiaalityöntekijän. Vuonna 1952 koulupsykiatrin toimiston nimi muutettiin Helsingin kaupungin suomenkielisten lasten kansakoulujen kasvatusneuvolaksi.

Folkhälsanin Turun neuvola jatkoi toimintaansa vuoteen 1960 asti, jolloin kasvatusneuvonta siirtyi Etelä-Suomen mielisairaanhuoltopiirin kuntainliiton huoltotoimistoon. Helsingissä vuonna 1942 Folkhälsanin Helsingin kasvatusneuvonta-asema huolehti ruotsinkielisten kansakoulunoppilaiden psykiatrisesta toiminnasta. Vuonna 1956 Helsingin kaupunki perusti ruotsinkielisten kansakoulujen kasvatusneuvolan ja tämän toimintapiiriin tulivat kaikki Helsingin ruotsinkieliset lapset.

Työmuotojen kehityksestä alkuaikoina on kuvattu vuonna 1939 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perustaman Lasten sielunterveydellisen neuvonta-aseman tietojen yhteydessä. Neuvonta-aseman toimintaa valmistelemaan kiinnitettiin joulukuussa 1938 ”sosiaaliseksi työntekijäksi maisteri Sylvi Melander.

Hän oli perehtynyt kasvataneuvolatyöhön Yhdysvalloissa vuosina 1932 -1936. Vuonna 1940 laaditun ohjesäännön mukaan neuvola pyrki saavuttamaan tarkoituksensa:

- tarjoamalla psyykkiseen tarkkailuun ja tutkimukseen perustuvaa apuaan sielunsterveellisissä kysymyksissä samalla pyrkien toimimaan joustavassa yhteistyössä lasten huoltajien ja kasvattajien kanssa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen
- yksilöllisellä ja yhteiskunnallisella valistustyöllä

Alusta alkaen neuvonta-asemalla pyrittiin pitkäjännitteiseen hoitoon ja tarkkailuun. Psykiatri otti vastaan potilaita kerran viikossa ja hoidossa olevat lapset kävivät hänen vastaanotollaan keskimäärin kolme kertaa. Psykologiset tutkimukset tehtiin neuvonta-asemalla. Psykologi ja hänen avukseen satu ”kanslia-apulainen” suorittivat runsaasti kotikäyntejä. Erityisesti kiinnitettiin huomiota lasten oppimisvaikeuksiin. Lapset saivat myös askarella ja leikkiä neuvolassa. Neuvolan yhteyteen perustettiin vuonna 1945 päiväkerho, joka lujitti siteitä lasten koteihin ja antoi mahdollisuuden tarkkailla lapsia päivittäin. Neuvolassa suoritettiin myös varsinaista leikkitarckailua. Vuonna 1940 perustettiin ”kanslia-apulaisen” toimi, mikä oli sisällöltään psykologin työtä. Siitä tuli koulutusvirka, josta työntekijät kokemusta saatuaan siirtyivät muihin kasvataneuvoloihin. Vuonna 1947 tämän toimen virallinen nimi muutettiin apulaopsykologin viraksi.

Alkuvuosina psykologit tekivät myös koulukäyntejä tehdäkseen neuvonta-aseman työtä tunnetuksi. Näistä käynneistä tuli jokaviikkoisia. Koulussa tehtyjen tutkimusten perusteella erityisavun tarpeessa olevat lapset otettiin neuvolaan hoitoon. Saadun kokemuksen perusteella tehtiin uudistusehdotuksia kouluille. Esim. tarkkailuluokat perustettiin syksyllä 1942. Oppilaat valittiin sinne kasvataneuvolan antamien lausuntojen perusteella.

Vuonna 1942 neuvola teki esityksen lasten askarteluluokan perustamisesta. Oppivelvollisuudesta kokonaan vapautettu sijoitettiin lastensuojelulautakunnan toimesta kansakouluikäisten lasten päiväkoteihin, joissa he saivat kykijensä mukaista opetusta. Vuonna 1945 neuvolan nimi muutettiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton Turun osaston kasvataneuvolaksi. Vuonna 1945 Turun kaupunki jatkoi samassa huoneistossa, samoin virkanimikkein ja työntekijöiden kanssa lastensuojelulautakunnan alaisena kasvataneuvolana. Kunnallistaminen johti viralliseen ja yhdenmukaiseen käytäntöön koulusiirroissa, jotka tehtiin kasvataneuvolan tutkimusten perusteella. Myös huonokuuloisten lasten älyllisen tason määrittäminen erityisluokkaa varten ja selvitykset vajaamielisten lasten laitoshoidon tarpeesta tuli kasvataneuvolan tehtäväksi.

Vuonna 1949 kasvataneuvolan työryhmään kiinnitettiin sosiaalihuoltaja.

Helsingin kaupungin kasvataneuvolan juuret ovat Helsingin maalaiskunnan terveydenhuoltotoimiston yhteyteen heinäkuussa 1940 perustettu Helsingin maalaiskunnan psykiatrisen eli henkisen terveydenhoidon neuvonta-asema, joka palveli Terveysterveystoimikuntaa terveyssisaroppilaiden opetuskenttänä. Tämä neuvola aloitti toiminnan vuonna 1941 ja siinä aloitti toimintansa varsinaisesti ensimmäinen kasvataneuvolatyöryhmä, johon kuului psykiatrina tri Marjatta Selvänne-Varheenmaa, psykologina maisteri Niilo Mäki ja psykiatrisena huoltohoitajana terveyssisar Liisa Hakola. Vuonna 1941 perustettiin erityinen asiantuntijatoimikunta puheenjohtajanaan lääkintöneuvos Väinö Mäkelä ohjaamaan neuvolan työtä.

Psykiatrisen neuvonta-aseman toimintaohjeet valmistuivat vuonna 1942. Niiden mukaan neuvolan tehtävänä oli ”antaa asiantuntevaa apua sekä lievemmissä että jyrkemmissä lasten kasvatusvaikeuksia

koskevilla kysymyksissä”. Siinä oli lueteltu tarkasti vastaanotolle tulemisen syyt ja ketkä voivat ilmoittaa lapsen asiakkaaksi. Tutkimusjärjestyksen mukaan psykiatrisen huoltohoitajattaren laatiman sosiaalisen selvityksen jälkeen asiakas siirtyi psykiatrin tutkittavaksi, joka suoritti sekä yleis- että psykiatrisen tutkimuksen. Jokaista uutta tapausta varten oli varattava yksi tunti ja uusintatutkimusta varten 20 - 30 minuuttia. Mikäli psykiatri katsoi tarkoituksenmukaiseksi, asiakas siirtyi psykologin tutkittavaksi, lähinnä älykkyytason määrittystä varten. Sen jälkeen, kun lääkäri oli tavannut vanhemmat ja tutkittavasta oli hankittu olennainen psykiatrinen, psykologinen ja sosiaalinen selvitys kokoonnuttiin viikoittain määräpäivänä psykiatrin johdolla tutkimukseen osallistuneiden yhteisneuvotteluun. Myös tutkittavan kansakoululuokan opettajalle oli varattava tilaisuus osallistua neuvotteluun. Kokonaistilanteen arvioinnin pohjalta tehtiin diagnoosi ja laadittiin lopullinen ehdotus käytännöllisistä toimenpiteistä, jotka kohdistuivat 1) lapseen (lääketieteellinen tms. hoito), 2) kouluun (siirto jollekin toiselle normaaliluokalle, erityisluokalle jne.), 3) kotiin (vanhempien kasvatusneuvonta, siirtosijoitus ym.)

Vuonna 1943 neuvolan lastenpsykiatri laati työn kehittämissuunnitelman. Siinä esitettiin mahdollisuuksia kehittää leikki- ja askarteluterapiaa ja järjestää äideille valistustilaisuuksia vastaanottojen yhteydessä sekä kerho- ja ompeluilloissa ja mainittiin myös mahdollisuudesta järjestää kiertäviä neuvoloita. Lisäksi esitettiin, että pienten lasten neuvoloista ehkä voitaisiin entistä enemmän lähettää lapsia jo varhaisessa vaiheessa psykiatriselle neuvonta-asemalle. Puhevikaisten opetuksen tarpeellisuutta myös tähdennettiin. Edelleen hahmoteltiin askarteluluokkia ja erityisosastoja lastentarhoihin, ”vähemmän kehityskykyisiä” ja apukoululaisia varten kesäsiirtoloita sekä tarkkailukodin perustamista neuvonta-aseman yhteyteen, jonne vaikeimmat tapaukset voitaisiin määrääjäksi ottaa tarkkailu ja ”oikaisukasvatusta” varten. Lisäksi mainittiin tarpeellisuutta yksityiskotien hankkiminen sijoituspaikoiksi sellaisille, joille ympäristön vaihdos osoittautuisi tarpeelliseksi. Edelleen oli hankittava neuvonta-asemalle ruotsinkielinen psykologi.

Vuonna 1946 alueliitoksen vuoksi Helsingin maalaiskunnan psykiatrisen eli henkisen terveydenhuollon neuvonta-asema siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen. Se sai nimekseen Malmin kasvatusneuvola. Siellä vuoden 1947 aikana ryhdyttiin kiinnittämään erityistä huomiota leikki-ikäisten lasten huoltoon ja koulutapausten hoito siirrettiin Helsingin kaupungin Koulupsykiatrin toimistolle. Leikki-ikäisten lisäksi Malmin kasvatusneuvolaan ohjattiin liitosalueelta kaikki alle 16-vuotiaat lapset, jos kyse ei ollut kouluvaikeuksista. Vuoden 1947 alusta toimi myös Helsingin kaupungin kasvatusneuvola, joka otti asiakkaaksi Maitopisaran neuvoloiden alueelta leikki-ikäiset sekä muut kuin kouluvaikeuksia osoittaneet vanhan kaupungin alueelta. Molemmissa neuvoloissa oli yhteinen henkilökunta.

Sodan aikana vuonna 1943 Mannerheimin Lastensuojeluliitto perusti kasvatusneuvolan Tampereelle. Neuvolan psykiatrina oli Pitkäniemen sairaalan ylilääkäri Ilmari Kalpa. Sinne perustettiin Suomen ensimmäinen erityinen **sosiaalityöntekijän toimi**, johon kiinnitettiin sosiaalihuoltaja Aila Ääri. Neuvolan tehtäväksi määriteltiin ”tavalla tai toisella sielullisesti poikkeavien lasten probleemojen selvittely”. Neuvolan toiminta-alueena oli Tampereen kaupunki. Vuonna 1949 neuvola siirtyi Tampereen kaupungin omistukseen, jolloin se myös sai ensimmäisenä kasvatusneuvolana oman, suoraan kaupunginhallituksen alaisen johtokunnan.

Vuonna 1946 Hämeenlinnassa alkoi kasvatusneuvolatoiminta Mannerheimin Lastensuojeluliiton, Hämeenlinnan kaupungin ja maalaiskunnan sekä Vanajan paikallisosaston toimesta. Perustamisen vaikuttimena oli ”kokeilumielessä tehdä jotain ehkäisevää sielunterveydellisen lastenhuollonhyväksi”. Hämeenlinnan kaupunki tuki neuvola taloudellisesti, kunnes se vuoden 1948 alusta siirtyi kokonaan kaupungille ja toiminta rajoittui kaupunkialueelle.

Vuoden 1947 alusta perustettiin Vaasaan toimiva kasvatusneuvola ”Finlands Röda Kors” Österbottens svenska distriktin toimesta ja Samfundet Folkhäsanin paikallisosastojen taloudellisesti tukemana. Sen työ kohdistettiin kaikkiin ruotsinkielisiin Pohjanmaan kuntiin. Sen toiminta-alueena oli 5 kaupunkia ja 30 maalaiskuntaa. Vuodesta 1951 keskitettiin toiminta pääasiassa Vaasan kaupunkia koskevaksi. Neuvola lopetti toimintansa vuonna 1962.

Vuonna 1949 Suomen Punaisen Ristin piirihallitus, Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisosasto ja viisi kuntaa perusti Tampereelle Tampereen ympäristökuntien kasvatusneuvolan.

Vuonna 1950 perustettiin Oulun kasvatusneuvola kuntainliittopohjalta. Perustajajäsenkuntia olivat Oulun kaupunki, Haukiputaan, Oulujoen ja Ylikiimingin kunnat. Mutta toiminta-alueena oli koko Pohjois-Suomi. Kasvatusneuvolalla oli edeltäjänä ollut Lasten sielunterveydellinen neuvonta-asema, jonka Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto oli perustanut Ouluun jo vuonna 1941. Se toimi vain vajaan vuoden ja jouduttiin lakkauttamaan varojen puutteesta.

Virallisen perusta kasvatusneuvolain toiminnalle antoi 1950-luvun alussa annettu valtioneuvostonpäätös (2.2.1950) kasvatusneuvoloille myönnettävästä taloudellisesta tuesta. Uusi päätös valtioneuvostosta annettiin 10.10.1957.

Valtiovallan mukaantulo

”Valtioneuvoston päätöksen (10.10.1957) mukaan valtionapua voidaan myöntää enintään puolet kasvatusneuvolain kohtuullisista toimintamenoista, joihin luetaan 1) toimihenkilöiden palkat, 2) neuvolan toimintaa varten tarpeellisen kaluston ja työvälineiden hankinta- ja korjauskustannukset, 3) huoneiston vuokra-, lämmitys-, valaistus- ja puhtaanapitoimenot sekä 4) neuvolan toiminnasta aiheutuvat varsinaiset toimistomenot. Valtionapua nauttivan kasvatusneuvolan on annettava sosiaaliministeriölle toimintansa koskevat sosiaaliministeriön tarpeelliseksi katsomat tilastolliset tiedot sekä vuosikertomus kultakin kalenterivuodelta. Aluksi valtionapu oli varsin vähäinen, esim. 5-10 %. Vuonna 1954 se jätettiin kokonaan pois. Valtionapua annettiin tulo- ja menoarvioon varatusta määrärahasta vuodesta 1958 lähtien.

Valtionapupäätös lisäsi kasvatusneuvoloiden perustamista ja siirtymistä kuntien omistukseen. Vuosina 1950 - 1955 perustettiin 11 uutta kasvatusneuvola. Seuraavana viisivuotiskautena perustettiin 4 neuvola. Erilaisia järjestelyjä suoritettiin hallinnon ja työnjakojen selkeyttämiseksi edelleen 1960-luvulla. Osa Etelä-Suomen kasvatusneuvoloista siirtyi Etelä-Suomen mielisairaanhuoltopiiriin huoltotoimistojen vastaanotoilla hoidettaviksi. Näiden kasvatusneuvoloiden lakisääteinen valtionapu on ollut 50 % menoista.

1960-luvulla valtionapua nauttivien kasvatusneuvoloiden lukumäärä kasvoi edelleen. Kunnallisia neuvoloita perustettiin mm. Lappeenrantaan, Riihimäelle, Varkauteen, Lohjalle, Savonlinnaan, Rovaniemelle, Helsingin maalaiskuntaan, Imatralle, Lahteen ja Vaasaan.

Valtionavun myöntämisen ehdoksi tuli esim., ”että sosiaaliministeriö on vahvistanut kasvatusneuvolanohjearjoituksen, että neuvolan toimintaa johtaa ja valvoo johtokunta ja että henkilökuntaan kuuluu pää- tai sivutoiminen psykiatri sekä määrätyn pätevyyden omaava psykologi ja sosiaalityöntekijä sekä tarpeen mukaan toimistoapulaisia”.

Malliohjesäännössä tehtäviksi mainittiin

- antaa neuvonta-apu ja tukea lasten ja nuorten vanhemmille ja huoltajille sekä huolto-, terveydenhuolto-, koulu- ja muille viranomaisille kasvatuskysymyksissä, lasten ja nuorten huoltoa koskevissa asioissa sekä mielenterveyden kysymyksissä,
- antaa mahdollisuuksien mukaan kasvatusneuvolan toimialaan kuuluvaa polikliinista hoitoa,
- tehdä kunnallisille viranomaisille ja yksityisille järjestöille alaansa koskevia aloitteita, sekä
- suorittaa mahdollisuuksien mukaan alan tieteellistä tutkimustyötä ja muutenkin edistää lasten ja nuorten terveeseen psyykkiseen kehitykseen tähtäävää toimintaa.

Johtokunnan valitseminen kuului valtuustolle tai kunnalliselle lautakunnalle neljäksi vuodeksi kerrallaan. Siihen kuului puheenjohtajan lisäksi neljä muuta jäsentä sekä varajäseniä. Kasvatusneuvolan lääkäri kuului itseoikeutettuna jäsenenä johtokuntaan. Johtokunnalla oli oikeus kuulla asiantuntijoita. Malliohjesäännön mukaan kasvatusneuvolan lääkäri, psykologi ja sosiaalityöntekijä työskentelivät kiinteässä yhteistyössä pitämällä neuvotteluja keskenään. Lisäksi oli yhteistyö toive muiden alalla toimivien järjestöjen, laitosten ja viranomaisten kanssa.

Kasvatusneuvolalaki 2.7.1971

Edellä kuvaamani mielivaltaisesti valitut katkelmat komiteanmietinnöstä toivottavasti auttavat meitä ymmärtämään lain sisältöä ja kertovat myös hieman siitä työmäärästä mitä lain aikaansaaminen on vaatinut vuosikymmenten aikana. Toisaalta ne kertovat myös niistä ristiriidoista mitä ”hoitomaailman” kentällä tapahtui. Laki antoi koko Suomelle yhtenäisen ohjeistuksen jättäen kuitenkin väljästi tilaa erilaisiin paikallisiin oloihin sekä työntekijöiden omaleimaisille painotuksille. Historiaan paneutumiseni palautti vahvasti mieleen työvuoteni ennen lain syntyä. Silloin käytiin voimakasta väantöä kasvatusneuvolatyön peruskysymyksistä. Siinä näin elämäni ensimmäisen kerran kuinka tärkeää on yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa, oman tärkeäksi koetun asian vahvasti esiintuomisen myös mahdollisimman korkealle taholle. Jos oikein ymmärsin, lakia varten haettiin yhteisymmärrystä eri puolilla Suomea kehittyneisiin erilaisiin toimintatapoihin ja mahdollisuuksiin niin, että paikalliset erilaiset toimintaympäristöt olisivat mahdollisia edelleen lain voimaantultuakin. Ainakin kahdenlaista ajatusta oli myös siitä, minkä hallintokunnan alaisuuteen kasvatusneuvolatoiminta kuuluisi. Samat kysymykset taitavat puhuttaa vielä tänäänkin.

Laki selvensi sosiaalihallituksen kasvatusneuvoloille läheisimmäksi hallintokunnaksi niin valvojana, ohjeistajana ja tukijana. Erityisen hyvänä näen nyt silloisen sosiaalihallituksen satsauksen tilastointiin, ohjeistukseen ja neuvontaan, kun kaikki tämä on poistunut. Sosiaalihallituksessa ylitarkastajana Sirpa Taskinen oli varsinainen tuki organisaatiolle ja myös yksittäisille työntekijöille.

Kasvatusneuvolalakia sanottiin Euroopan moderneimmaksi laiksi, koska se perustui lasten ja perheiden tukemiseen eikä keskittynyt pelkästään ongelmiin. Laki vahvisti toiminnan laajuutta sisältäen ennaltaehkäisevän ja korjaavan työn sekä tuki neuvoloiden toimintaa. Lain voimaantultua yli 85 % väestöstä saattoi käyttää joko yksityisen kunnan tai kuntainliiton tarjoamia kasvatusneuvolapalveluja.

Harmillista, että yhdistyksellämme ei ole tallella lakia valmistelevan ajan toimintatietoja, jotta voisimme päästä sisälle toiminnastamme sinä tärkeänä aikana. Päättelen, että olemme tulleet kuulluiksi.

Kasvatusneuvolalaki määrittäi kasvatusneuvolan tehtäväksi edistää lasten ja nuorten tervettä psyykkistä kehitystä ja tässä tarkoituksessa:

- 1) neuvoin ja ohjein auttaa huoltajia, opettajia ja viranomaisia lasten ja nuorten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä;
- 2) tutkia ja hoitaa lasten ja nuorten kasvatukseen ja kehitykseen liittyviä käyttäytymisongelmia ja psyykkisiä häiriötiloja lääketieteellisin, psykologisin ja sosiaalisin keinoin; sekä
- 3) muutoinkin antaa asiantuntija-apua alankysymyksissä.

Kasvatusneuvola voi toimia myös koulutusneuvolana, jonka tehtäviin 1 momentissa mainitun lisäksi kuuluu kasvatusneuvolain työntekijäin koulutus.

Kasvatusneuvolalaki tasa-arvoisti työryhmän kokoonpanoa. Se määrittäi, että kasvatusneuvolassa tuli olla ainakin yksi lääkäri, yksi psykologi ja yksi sosiaalityöntekijä, joista yksi määrätään toimiman neuvolan johtajana, sekä tarpeen mukaan muuta henkilökuntaa. Palvelujen antamisesta päättää neuvolan johtaja tai muu toimihenkilö, jolle tehtävä on ohjesäännössä määrätty.

Neuvolalla tuli olla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistama ohjesääntö sekä johtokunta. Laki määrittäi myös toiminnan johdon, ohjauksen ja valvonnan sosiaalihuollukselle, jonka tuli olla yhteistoiminnassa lääkintöhallituksen kanssa.

Mielestäni erityisen tärkeitä määrityksiä laissa olivat kasvatusneuvolapalvelujen maksuttomuus asiakkaille sekä säännös, ”ettei kasvatusneuvolatoimintaan osallistuva saa sivullisille ilmaista, mitä hän tässä tehtävässään on saanut tietää kasvatusneuvolan palveluja käyttäneestä henkilöstä ja hänen perheestään, mikäli jonkin erityisen seikan ilmoittaminen ei ole tarpeen lapsen tai nuoren henkilön edun kannalta tai jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, suostu asian ilmaisemiseen”.

Sosiaalihuoltolaki 1982

*Sosiaalihuoltolain valmistelunaikaa muistelen jälleen erityisen pelon, innostuksen ja epävarmuuden aikana. Epävarmuus koski mm sitä, että pelättiin kasvatusneuvolan hallinnon muutoksen mahdollisesti johtavan perinteisen hyvän kasvatusneuvolatyön loppumiseen ja työmuotoja koskevat uudet säädökset tärvelisivät ehkä ripeiden uusien hoitotapojen kehittymistä ja hoitomahdollisuuksien kaventumista asiakkaiden tappioksi. Monet tahot pyrkivät vaikuttamaan lain mahdollisimman hyvän lopputuloksen aikaansaamiseksi. Yhtenä vaikuttajan oli myös Kasvatusneuvolain sosiaalityöntekijöiden yhdistys ry. Toisistaan poikkeavia näkemyksiä oli paikallisella tasolla, neuvoloiden sisällä, sosiaali- ja terveystoimen työntekijöiden sekä hallintoihmisten kesken. Kasvatusneuvoloiden sosiaalityöntekijät toivat reippaasti esille omia näkemyksiään pitkän kokemuksen ja oman koulutuksensa kautta. Toki niissäkin oli erilaisia painotuksia ja monista asioista erilaista mielipidettä. Yhdistyksemme oli oiva väylä siivilöimään niitä ja vahvemmin sitten yhtenä rintamana se saattoi **viedä kannanottojamme eteenpäin** Sosiaalityöntekijäin liittoon ja edelleen päättäjien tiedoksi. Monet tärkeiksi kokemamme asiat näkyivätkin laissa. Sosiaalihuoltolain ja asetuksen voimaantultua niitä käytäntöön sovitettaessa ja sovellettaessa huomattiin, että käytännössä monet tärkeät asiat pysyivät entisellään ja vaadittavat muutokset olivat pääosin positiivisesti toteutettavissa. ”Kirjeessä” on laajalti määritelty tavoitteet, taustanäkemykset, kasvatusta- ja perheneuvonnan järjestäminen sosiaalihuollon peruspalveluissa (päivähoidossa, kotipalvelussa, Sosiaalitoimiston sosiaalityössä) sekä erityispalveluna. Poimin joitakin mielestäni oleellisia lainasetuksen kohtia ”kymppikirjeestä. **Sosiaalihuollon käsitteli sen Helsingissä 9.12.1983. Yleiskirje A 10/1983/pe.,***

Sosiaalihuoltolain mukaisella kasvatus - ja perheneuvonnalla tarkoitetaan

- asiantuntija-avun antamista kasvatus- ja perheasioissa sekä
- lapsen myönteistä kehitystä edistävää sosiaalista, psykologista ja lääketieteellistä tutkimusta ja hoitoa

Sosiaalihuoltoasetuksen 8 §:n mukaan kasvatus – ja perheneuvonnan tehtävänä on tukea ja edistää lasten ja perheiden myönteistä kehitystä järjestämällä

1. ohjausta neuvontaa ja muuta asiantuntija-apua ihmissuhteisiin, perhe-elämään ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä sekä
2. tutkimusta ja hoitoa lasten kasvatukseen ja perhe-elämään liittyvissä ongelmissa.

Lain perustelujen mukaan kasvatus- ja perheneuvonta vastaa toiminnallisesti lähinnä aikaisempaa kasvatusneuvolatoimintaa, jota on tarkoitus laajentaa myös yleisemmin perheongelmia käsitteleväksi henkilökuntaa mahdollisuuksien mukaan lisäämällä. Kasvatus- ja perheneuvontaa voivat antaa myös muut sosiaalitoimen toimipisteet ja työryhmät.

Kasvatus- ja perheneuvonta voidaan jäsentää kolmeen osa-alueeseen: perhekasvatukseen, perhevalmennukseen ja perheenterapioihin. Toimintaan sisällytetään myös asiantuntija-avun antaminen kasvatus- ja perheasioissa sekä tiedotus ja valistustoiminta. Yhteistyöhön muiden tahojen kanssa on vahva kehoitus. Siinä korostetaan myös puolisoiden henkilökohtaisen kasvun edistämistä, perheenjäsenten roolin selkeyttämistä ja erityisesti isien oikeutta osallistua lasten kasvatukseen ja kotitöiden tasapuolista jakoa.

Taustanäkemyksinä on tuotu esille mm, että kasvatus- ja perheneuvonta on osa perhepolitiikkaa ja siinä on pyrkimyksenä ennaltaehkäisy ja normaalius, valinnanvapaus ja asiakkaiden osallistuminen, perhekeskeisyys, luottamuksellisuus, maksuttomuus ja palveluhenkisyys.

Erityispalveluna toteutettavaa kasvatus- ja perheneuvontaa tekevät erilliset toimipisteet (kasvatus- ja perheneuvolat) ja / tai työryhmät (sosiaalityöntekijä, psykologi ja osa-aikainen psykiatri). Sosiaalihuoltolaki ei muuta kasvatusneuvolatoiminnan perussisältöä, vaan siinä vahvistetaan jo tapahtunut kehitys perhekeskeiseen ja preventiiviseen suuntaan. Tavoitteena on myös kehittää perheneuvonnan kaikkia osa-alueita ja koko perheeseen kohdistuvaa työtä.

Erityistason kasvatus- ja perheneuvonnan päätehtäviä ovat:

1. asiakastyö (lapsen kehitykseen ja kasvatukseen, aviopuolisoiden välisiin ongelmiin sekä perheen rakenne- ja toimintahäiriöihin liittyvät tutkimukset sekä yksilö-, pari-, ryhmä- ja perheterapiat)
2. yhteistyö ja asiantuntija-avun antaminen kasvatus- ja perheasioissa (neuvottelut, lausunnot sekä konsultaatio ja työnohjaus muille lasten ja perheiden kanssa työskenteleville)
3. perheneuvonnan alueen tiedotus-, vaikutus- tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä alan täydennys- ja erikoistumiskoulutuksen antaminen muulle sosiaalitoimelle ja tehtäviin erikoistuville.

Työn tulee perustua työryhmätyöskentelyyn, joka parhaiten takaa perheille ja yhteistyötahoille riittävän monipuolisen ja korkealaatuisen asiantuntemuksen. Tämä ei tarkoita sitä, että jokaisessa yksityistapauksessa tarvittaisiin koko työryhmän arviota, vaan että tarvittaessa on käytettävissä muiden ammattiryhmien ammatillinen apu.

Sosiaalihuolto suosittelisi useamman työryhmän toimipisteitä. Suositeltavaksi väestöpohjaksi suositellaan 10 000 -15 000 asukasta.

Sosiaalihuoltolain mukaan perheneuvoloiksi muuttuvien kasvataneuvoloitten hallinnon hoitaa sosiaalilautakunta tai sen jaosto. Laki ei muuta kuntainliittojen hallintoa.

Toimitiloista on nyt laissa tarkat määräykset ja kehoitus ottaa huomioon myös vammaisten tarpeet.

Henkilöstön kelpoisuuksissa mainitaan, ettei perheneuvonnan tarpeisiin tulisi perustaa erillisiä perheneuvontavirkoja. Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun asetuksen mukaan vaaditaan kasvataneuvonnan sosiaalityöntekijän virkaan ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on hankittu riittävä sosiaalityön koulutus taikka sosiaalihuoltajan tutkinto. Sosiaalihuoltajan tutkintoon rinnastetaan vastaava Svenska social – och kommunalhögskolan – nimisessä korkeakoulussa suoritettu tutkinto. Lisäksi edellytetään tehtävään soveltuva erikoistumiskoulutus. Tehtävään soveltuvalla erikoiskoulutuksella tarkoitetaan koulutaneuvoloissa suoritettua erikoistumiskoulutusta. Tähän rinnastetaan vastaava vähintään vuoden kestävä erikoistumiskoulutus, joka antaa valmiuksia sekä ennaltaehkäisevään toimintaan, että perhekeskeiseen työhön.

Kunta on velvollinen määräämään sosiaalilautakunnan alaisen ammatillisen henkilöstön tämän toimialaa koskevaan sosiaalihuollon hyväksymään täydennyskoulutukseen, kuitenkin vähintään kerran viidessä vuodessa. Kasvataneuvonnan erikoistuneet tarvitsevat täydennyskoulutusta erityisesti perhevalmennukseen ja perheterapiaan mutta myös perhekasvatukseen liittyvissä taidoissa ja työmenetelmissä. Ulkopuoliseen pitempiaikaiseen koulutukseen osallistuminen on tarpeen mm. ehkäisevän työn sekä eri terapiamenetelmien omaksumiseksi. Erikoistumiskoulutusta antavan kasvataneuvonnan henkilöstölle tulisi taata mahdollisuus tavallista tiiviimpään täydennyskoulutukseen, koska sen tulee olla erityisen hyvin tehtävänsä perehtynyt kyetäkseen kouluttamaan alalle hakeutuvia.

Kasvataneuvonnan tyyppinen työ edellyttää henkilökunnan työnohjauksen järjestämistä. Työohjauksella on merkitystä työntekijöiden henkilökohtaiselle kestävyydelle. Työnohjauksen suositeltavana muotona sosiaalihuolto pitää ryhmätyönohjausta, jossa on samanaikaisesti yhdessä työskentelevä työpari tai useampia työpareja. Kasvataneuvonnan jonkin erityisalan työmuotojen kehittäminen voi edellyttää lisäksi yksilötyönohjausta.

Sosiaalihuollon läheisimpiä yhteistyöalueita ovat terveydenhuollon terveyskasvatus ja mielenterveystyö, koulun oppilashuolto sekä kirkon perheasiain neuvottelukeskusten ja järjestöjen perheisiin suuntautunut toiminta.

Lain voimaantullessa suunnitteilla olevat lasten huoltoa ja tapaamisoikeuksia koskevat lait katsottiin tuovan uudenlaista työskentelytarvetta kriisitilanteissa. Niissä arvioitiin tarvittavan uudenlaista yhteistyötä.

Suomen Kasvataneuvoloitten liitto

Kasvataneuvolatoiminta alkoi virallistua ja siirtyä kuntien omistukseen 1940-luvun lopulla. Samaan aikaan työntekijöillä syntyi tarve yhteistoimintaan eri neuvoloitten kesken. Niin kuin kasvataneuvoloitten syntyhistoria osoitti, olivat psykologit alkuunsa vahvin ammattikunta ja näin yhteistyöelimeksi tuli aluksi Suomen Psykologisen seuran alajaostona toimiva kasvatopsykologinen toimikunta. Se järjesti vuodesta 1948 lähtien kokouksia ja neuvottelupäiviä kaksi kertaa vuodessa. Kasvataneuvolatoiminnan edelleen laajentuessa todettiin tarvittavan oma yhdistys. ”Monivaiheisten valmistelujen” jälkeen Hämeenlinnassa pidetyillä neuvottelupäivillä marraskuussa 1952 perustettiin Suomen Kasvataneuvoloitten liitto. Se

rekisteröitiin 20.12.1952. Ensimmäiseksi hallituksen puheenjohtajaksi valittiin psykologian professori Arvo Lehtovaara, varapuheenjohtajaksi Pitkämäen sairaalan ylilääkäri, lääkintöneuvos Ilmari Kalpa ja jäseniksi kasvatustieteiden psykologi, maisteri Hillevi Kiviluoto, Järvilinnan vastaanottokeskuksen johtaja, tohtori Erkki Saari, kasvatustieteiden sosiaalityöntekijä, sosiaalihuoltaja Helmi Teivas ja varajäseniksi kasvatustieteen psykologit maisteri Sylvi Melander ja Karin Molander.

Liiton tarkoituksena oli sääntöjen mukaan ”toimia maan kasvatustieteen yhdyksienä, kehittää tarvittavia menetelmiä ja välineitä niitä varten, suorittaa alan valistustyötä järjestämällä kursseja, esitelmä- ja luentotilaisuuksia sekä juhlia ja julkaisemalla aikakautisia ja muita painotuotteita, tehdä kasvatustieteen työtä koskevia aloitteita ja esityksiä viranomaisille, hoitaa yhteyksiä vastaaviin järjestöihin ja laitoksiin ulkomailla sekä toteuttaa tarkoitustaan edellä mainittuihin verrattavilla tavoilla muutenkin”. Liiton jäseniksi voivat päästä kasvatustieteen tieteitä tai niihin verrattavia laitoksia ylläpitävät oikeuskelpoiset yhteisöt, ns. yhteisöjäsenet sekä yksityiset henkilöt, jotka edistävät toiminnallaan liiton tarkoituksia ja jotka liiton hallitus hyväksyy. Meidän yhdistyksemme oli myös jäsenenä tässä liitossa. Löysin maininnan Valma Forsanderin olleen yhdistyksemme edustajana liiton kokouksissa vuosina 1988- 1989. Tuskinpa se on ollut ainoa vuosi.

Liitto toimi hyvin aktiivisesti kasvatustieteen menetelysten ja työtapojen kehittämisessä ja yhdenmukaistamisessa. Toiminta-aikanaan liitosta muodostui kasvatustieteen työtä kouluttava ja tukeva yhdyksien.

Vuonna 1953 liitto asetti toimikunnan laatimaan luonnosta kasvatustieteen ohjesäännöksi. Ohjesääntö ja kuntainliittojen ylläpitämiä kasvatustieteen tieteitä varten laadittu malliperussääntö hyväksyttiin jo samana vuonna.

Vuonna 1957 liiton hallitus asetti toimikunnan uudistamaan malliohjesääntöä. Se työskenteli yhdessä sosiaaliministeriön edustajan, lastensuojeluntarkastaja Lauri Tarvaisen kanssa. Vuonna 1958 sosiaaliministeriö hyväksyi malliohjesäännön (esitelty aiemmin tekstissä)

Minulla on tietoa Suomen Kasvatustieteen liiton toiminnasta ainoastaan neuvottelupäiviltä olevien muutaman koulutusmonisteen kautta. Muistan näiltä aluksi kaksi kertaa vuodessa olleilta neuvottelupäiviltä sen, että aina keskustelussa nousi minulle täysin uusia asioita. Uudet tuulet nousivat monesti myrskylukemiin. Oli aina asian vahvoja puolustajia ja vastustajia. Ne olivat todella hyviä uusien toiminta-ajatus- ja -tapojen markkinointitilaisuuksia. Muuten niiden leviäminen ympäri maata olisi ollut miltei mahdotonta. Parasta antia minulle, kahden sosiaalityöntekijän ammattiryhmän jäsenelle oli tavata muita sosiaalityöntekijöitä. Vaikka aikaa ”seurusteluun” ei paljoa ollut, tunsin kuuluvani johonkin suurempaan.

Muutamia ajankohtaisia esitelmä- ja keskusteluaiheita:

1971 kevätkokouksessa on mietitty laaja-alaisesti koulutusneuvolan tehtäviä ja tavoitteita kaikkien ammattiryhmien osalta. Korkean tason puheenvuoroja käyttivät Suomen Kasvatustieteen liiton puheenjohtaja Kaarlo Helasvuo, sosiaalihuollon pääjohtaja Alli Lahtinen, tohtori Yrjö-Paavo Häyrynen. Maisteri Veikko Niemi puheenvuorossaan toi esille kasvatustieteen sosiaalityöntekijäin koulutuksesta, että jo vuonna 1960 sosiaalihuollon koulutuskomitea mietinnössään nosti esille kahdentasoisien sosiaalityöntekijäkoulutuksen: toisaalta perusammattitutkintokoulutuksen, lähinnä sosiaalihuoltajat ja sosiaalihuoltajat ja toisaalta sen yläpuolelle rakentuvan varsinaisen akateemisen sosiaalityön

ammattitutkinnon. Ehdotukset eivät kuitenkaan olleet jostain syystä ottaneet toteutuakseen. Siis nykyisellä koulutuksella on pitkät juuret.

Syyskokouksessa aiheena oli Kasvatusneuvolain ja muiden lasten- ja nuortenhuoltolaitosten välinen yhteistyö.

1972 kevätkokouksessa aiheena oli Työnjaon selvittäminen kasvatusneuvolain, lastenpsykiatristen toimistojen ja oppilashuollon kesken

1975 Luokaton erityisopetus ja kasvatusneuvolatyö

1975 Kasvatusneuvola-alan työntekijäin matka Moskovaan. Ehkä ei Suomen kasvatusneuvolain liiton järjestämä.

1977 kevätkokouksessa aiheena Kasvatusneuvola sekä lapsiin ja nuoriin kohdistuva väkivalta.

1979 kevätkokouksessa aiheena oli Yksilön kriisi – kasvatusneuvolatyönkriisi

1983 aiheena Kasvatusneuvolain työyhteisön kehittäminen

1986 kevätkokouksessa Vanhemmuus nyky-yhteiskunnassa. Mm. teologiantohtori, perheterapeutti SMS Martti Esko esitelmöi Mitä on olla mies ja isä.

Sosiaalityöntekijäin liitto, nykyinen Talentia

Tutustuessani sosiaalityöntekijöitä edeltäneisiin vuosikymmeniin törmäsin mielenkiintoisiin sanoihin ja käytäntöihin. Jokaiselle lukijalle luonnollisesti varhemmin käytetty sanasto tuo erilaiset mielikuvat, mutta jotain sen ajan todellisuudestakin ehkä sanojen kautta on tavoitettavissa. Erilaisten kokeilujen, yritysten, pettymysten ja voittojen kautta on sitten aikanaan syntynyt TALENTIA(vuonna 2002), nykyinen sosiaalityöntekijöiden ammattiliitto ja sen alla monet kymmenet yhdistykset.

Ensimmäinen Liiton perustamisyritys oli 1910 vaivaistalon johtajien perustamana. Varsinaiseksi ammattiyhdistykseksi perustettiin v. 1917 Köyhäinhuoltovirkailijain Yhdistys. Siitä kehittyi aatteellinen kansalaisjärjestö Suomen Huoltotyöntekijäin Liitto (SHL, sittemmin Sosiaaliturvan Keskusliitto). Tämä Liitto toimi tarmokkaasti sosiaalityöntekijöiden aseman parantamiseksi varsinkin 1930- 1940 luvuilla. Kuitenkin Sosiaalihuoltajat, Lastenkodin Johtajayhdistys ja Kunnalliskotien Johtajainyhdistys perustivat 5.3.1949 Huoltotyöntekijäin Ammatillisen Keskuksen, HAK:n. Siitä tuli varsinainen ammattijärjestö. Se rekisteröitiin 23.5.1949 ja sai neuvotteluoikeudet 9.3.1950. Nimensä HAK muutti 1959 Suomen Sosiaalihuollon Ammattiliitoksi, SSA:ksi. Vuonna 1962 SSA muutti nimensä Sosiaalityöntekijäin liitoksi, STL:ksi ja myöhemmin SOSTL:ksi. Tällöin myös Lääkinnällis-sosiaalinen yhdistys tuli mukaan. Samoihin aikoihin kehittyi myös alueyhdistysajatus. Alueyhdistysten verkosto kattoi koko maan 1971. Jäsenmäärä kaksinkertaistui 1980 mennessä. Liiton nimi rekisteröitiin kaksikielisenä 23.10.1986, Sosiaalityöntekijäin Liitto - Socialarbetarnas Förbund r.y .

Sosiaalityöntekijöiden liitto 1949–1989

HAK perustettiin 5.3.1949. HAK:n perustamista Suomen Huoltotyöntekijäin Liitto puolusti kannanotossaan nimenomaan jäsenistönsä taloudellisten ja ammatillisten ja etujen ajamiseen. SHL – SHK tuki lausunnoillaan HAK:n pyrkimyksiä. Lausunnoissaan SHL perusteli HAK:n tavoitteiden olevan myös kuntien edun mukaisia. Näin saataisiin kuntiin ammattitaitoisia työntekijöitä. (Kuulostaako myös tämän ajan toteamukselta?) Erityisesti näillä lausunnoilla oli painoarvoa vuoden 1955 neuvotteluissa. Yhteistyö jatkui. Vuonna 1974 liitot tekivät yhteisen selvityksen Sosiaalityöntekijätilanteesta sosiaalitoimistoissa. Kaupunkiliitto ei mielellään neuvotellut HAK:N kanssa. Monet kaupunkien palveluksessa olevat huoltotyöntekijät kuuluivat myös Kunnallisvirkamiesliittoon (KVL). Keskusjärjestöön liittymisaiheet johtivat tiiviimpään yhteistyöhön KVL:n kanssa. KVL saneli mitä tehdään.

Vuonna 1965 STL oli mukana perustamassa Kunnallisten Viranhaltijain ja Toimihenkilöitten Neuvottelukuntaa. Toiminta oli vilkasta 1960-luvun loppuvuosina. Keskusjärjestö Akavaan liittyminen mahdollisti jatkuvan neuvotteluoikeuden Liitolle ja yhteistyön erityisesti muiden matalapalkkajärjestöjen kanssa.

Sosiaalityöntekijöiden liitto teki rankasti työtä mutta ymmärsi koko kansan taloudellisen ankeuden pyrkiessään huoltotyöntekijöiden etuisuuksien parantamiseksi ja pätevyysvaatimusten aikaansaamiseksi jo 1950- ja 1960-luvuilla. Yksi tavoite oli saada huoltotyöntekijöiden palkkaus oikeudenmukaiseksi verrattuna muihin työntekijöihin. Yksityisen yrittäjyyden lisäksi annettiin Maalaiskuntien liitolle uusia esityksiä palkkauksen parantamiseksi. Lainaus jäsenkirjeestä vuodelta 1951: *”Hyvät huoltotyöntekijät! Niin kipeästi kuin jokaiseen sattuukin, että oma palkka jää alhaisemmaksi kuin jonkin toisen samassa asemassa olevan työntekijän, ei meidän nyt kuitenkaan ole syytettävä ketään siitä. Vielä kerran: Me tarvitsemme kärsivällisyyttä. Meidän aikamme tulee, kunhan emme vaivu toimettomuuteen. Voimakas järjestötoiminta ja jokaisen huoltotyöntekijän vilpitön ja tinkimätön pyrkimys edistää oman järjestönsä toimintaa, ilman sisäisiä ristiriitoja ja jonkin määrätyn ryhmän etujen erikoisesti tavoittelematta suoritettu sitkeä työ antaa tavoitellun päämäärän”*. Samaisena vuonna palkkojen korotus estyi ns. linnarauhalla ja vakauttamissopimuksella. Tällöin talouspoliittinen suunnitteluneuvosto, jossa sekä hallitus että taloudelliset etujärjestöt olivat edustettuina, sai aikaan laajan vakauttamisohjelman, jonka kaikki osapuolet hyväksyivät syyskuussa 1951. Siinä palkat sidottiin elinkustannusindeksiin ja maatalouden nettotulot palkansaajien ansiotasoon. Pää tavoite oli inflatorisen kehityksen pysäyttäminen ja rahan arvon palauttaminen.

Paljon yritystä, työtä, kyselyjä, vetoomuksia, julkilausumia ja kannanottoja HAK tekikin jäsenistön etujen parantamiseksi. Kirjelmia ja yhteydenottoja oli mm. Kunnallisvirkamiesliittoon, Maalaiskuntien liitolle, Kaupunkiliitolle, eri kaupunkien palkkatoimikunnille. Viranhakuilmoituksia HAK seurasi ja puuttui suositusten alapuolella oleviin palkkaluokkiin ja kehotti jäseniään olemaan hakematta kyseisiä paikkoja.

Jo 1950 HAK lupasi ”aikanaan ottaa harkittavakseen kaikkien soveltuvien keinojen käyttämisen. Tosin todettiin että alhainen järjestäytymisaste vei uhkauksilta pohjan.

Vuonna 1956 oli yleislakko. Siihen osallistuivat ensimmäiset HAK:n jäsenet Kuopiosta. Tosin nämä edelläkävijät olivat myös KVL:n jäseniä.

Palkkauskysymysten lisäksi haasteena olivat myös eläkekysymykset, työajat ja pätevyysvaatimukset. Keskittymistä yksittäisiin asioihin auttoi myös 1963 palkkatoimikunnan perustaminen. V 1964 toimikunta teki laajan tutkimuksen sosiaalityöntekijöiden silloisista palkoista. Kyselyt lähetettiin kaikkiin

sosiaalitoimistoihin ja joihinkin erityislaitoksiin ja pyydettiin lausunnot Liiton jäsenyhdistyksiltä. Palkkaluokkien hajonta oli 8-12-silloista palkkaluokkaa.

Tällöin määritettiin sosiaalityöntekijöiden kelpoisuusvaatimukseksi sosiaalihuoltajatutkinto. Toimikunta esitti myös, että palkkasuosikset koskivat kaikkia ammattipätevyyttä edellyttäviä virkoja. Näin poistettiin erilaiset palkkaluokitukset maalaiskuntien ja kaupunkien sosiaalityöntekijöiltä. Lisäksi toimikunta kannusti tehostamaan sosiaalityön informointia, pysyvän toimikunnan perustamista palkka-asioiden hoitamista varten, pyrkimystä neuvotteluihin isojen keskusjärjestöjen kuten Maalaiskuntien Liiton ja Kaupunkiliiton kanssa ja tarkkailemaan sosiaalityöntekijöiden avoimeksi julistettujen virkojen hakuilmoituksia ja puuttumaan epäasiallisiin palkkaehdotuksiin.

Työaika puhutti ja teetti paljon työtä 60- ja 70-lukujen vaihteessa. 15.3.1968 allekirjoitettu sopimus 40 tunnin työajasta ja 5 päivän työviikosta ei kaikissa työpaikoissa sujunut kitkatta.

Vielä 1971 tehdyn palkkauskyselyn tulos osoitti, että edelleen palkkaus oli laaja-alaisesti huomattavan alhainen. Edelleen kärsivällisyyttä tarvittiin. Sosiaalityöntekijäin Liiton historiikissa kuvataan 1970-luvun alkupuolta tiivistetysti. Mieleen tulee nykyajankin sopimushankaluudet.

1968 yhdistyksemme perustamisvuosi oli mm palkkausasiassa tärkeä. Silloin toteutettiin vakauttamispolitiikkaa tarkoituksena saada aikaan valtiovallan ja työmarkkinajärjestöjen kesken sopimus, jonka mukaan hintoja ja palkkoja nostettaisiin vain sen veran kuin tuottavuus salli. Vuoden 1970 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun tähtäävien neuvottelujen ilmapiiri oli poikkeuksellisen jännittynyt. Neuvottelut katkesivat joulukuussa. Tasavallan presidentti puuttui asiaan ja antoi oman välitysehdotuksensa. Syntyi UKK- sopimus, laajin ja merkittävin siihenastisista tulopoliittisista kokonaisratkaisuista.

1.12.1970 tuli kunnallinen virkaehtolainsäädäntö voimaan. Perustettiin kunnallinen sopimusvaltuuskunta (KSV) tekemään virka- ja työehtosopimuksia kuntien ja kuntainliittojen puolesta. KSV:n ja järjestöjen välisen neuvottelumenettelyn perustaksi tuli pääsopimus, jonka allekirjoittivat kuntien keskusjärjestöt ja toiselta puolelta AKAVA, KTV ja TVK-V. Myöhemmin allekirjoittajaksi on tullut myös STTK. Ennen lain voimaan tuloa Liitto sanoi irti kunnalliset työaikasopimukset. Työaikaneuvottelut käynnistyivät laimeasti. Liitto päätti 2.11.1970 julistaa Helsingin maalaiskunnan sosiaalitoimen virat hakusaartoon. Tämä työtaistelu sai Liiton vakaasti pohtimaan keskusjärjestöön liittymistä.

Toukokuussa 1970 Sosiaalityöntekijäin Liitto ryhtyi ajamaan Helsingin maalaiskunnan sosiaalityöntekijöiden palkkausta. Sosiaalitarkkailijoiden lisäksi palkkaluokkien tarkistuksia esitettiin sosiaalisihteerille, asiamiehelle, osastosihteerille, kasvatusneuvolan ja sairaalan sosiaalityöntekijöille. Neuvottelut lopetettiin lokakuussa tuloksettomina. Marraskuussa Liitto julisti kaikki Helsingin maalaiskunnan sosiaalityöntekijöiden virat hakusaartoon. Voidakseen jatkaa työtaistelua, kunnallisen virkaehtosopimuksen estämättä, kaikki Helsingin maalaiskunnan sosiaalityöntekijät sanoutuivat 29.12.1970 irti KVL:n alaisesta Helsingin maalaiskunnan Virkailijat ry:stä. Hakusaarto ei johtanut minkäänlaisiin toimenpiteisiin työnantajan taholta. Tämän vuoksi annettiin Liiton toimesta ensimmäinen lakkovaroitus. Kaksi kertaa siirrettiin lakon alkamisajankohtaa. STL sekä toisaalta Helsingin maalaiskunta ja KSV pääsivät sopimukseen 30.4.1971. Palkkaluokkiin ei saatu korotuksia. Mutta sopimukseen tuli mm. maininta, että ”Kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimisto ja pääsopimuksen allekirjoittajajärjestöjen AKAVAN, KTV:n ja TVK-V:n välillä asetetaan toimikunta selvittämään sosiaalialan viranhaltijoiden palkkauksessa mahdollisesti esiintyviä epäkohtia kuluvan sopimuskauden aikana.

Tämä ensimmäinen virkaehtosopimuslain mukainen palkkataistelu lisäsi tietoutta sosiaalityöntekijöiden palkka- ja muista olosuhteistaan. Ammatillisen järjestäytymisen tarve korostui ja erityisesti tarve liittyä liittona kunnallisen pääsopimuksen allekirjoittajajärjestöön. Sosiaalityöntekijät: olimme totisesti lyötyjä ja pettyneitä. Työnantajamme oli onnistunut hajottamaan rivimme. Paikallisesti toiminnasta katosi vuosiksi puhti, vaikkei se kokonaan lamaantunutkaan, mutta jäi pienen joukon harteille.”

Vuonna 1971 Palkkavaliokunta määritteli toimenkuvaukset erilaisista virkanimikkeistä. Näiden perusteella virat ryhmiteltiin kahdeksaan pääryhmään ja näille palkkaperusteena olevat pätevyysvaatimukset.

Vuonna 1972 hallitus haki Akavan jäsenyyttä virkaehtosopimusjärjestelmän tultua voimaan. Akavaan liittyminen toi osapuolisuuden virkaehtosopimukseen neuvotteluoikeuden lisäksi. ”Palkkakeskustelusta ja henkilökohtaisesta edunvalvonnasta jouduttiin keskelle tulopolitiikkaa, uutta virkaehtolainsäädäntöä ja sopimusmenettelyä. Tämä johti perehtymään uusiin näköaloihin sekä ottamaan kantaa ja antamaan lausuntoja aikaisemmin tuntemattomista asioista: tulopoliittisesta ajattelusta, talous- ja työmarkkinapolitiikasta.” Tulosta syntyi, kun kasvataneuvoloidenkin sosiaalityöntekijät saivat ryhmäkorotuksen palkkaan 1.10.1972 alkaen.

Tutkimuksen mukaan vv. 1972 - 1982 virkaehtosopimusten aikana eri sosiaalityöntekijäryhmien ansiokehitys oli ollut tasaista. Itsestäni taulukkoa tähytessäni lopputulos ei näytä kovin lohdulliselta. Oma palkkaukseni laski niihin aikoihin palkkaluokkamääritysten mukaiseksi ja työaikani piteni. Nyt ymmärrän, ettei minulla ollut silloin lainkaan käsitystä omien etujen hoitamisesta.

Työtaistelutoimikunnan perustaminen vuonna 1974 teki mahdolliseksi lakko-organisaation kehittämisen. Toimikunta laati työtaisteluohjeet vuonna 1975 ja ne paransivat työtaisteluvälineitä. Liiton tehtäväksi tuli jäsenten kouluttaminen ja alueyhdistysten tehtäväksi alueensa toimintavalmiudesta huolehtiminen erityisyhdistysten ja työtaistelujohdon kanssa.

Liitto on vuodesta 1979 määrittänyt palkkapoliittisen ohjelman, jonka tehtävänä on kehittää jäsenten palkkausta ja työolosuhteita ja tarkistaa niitä joka kolmas vuosi Liiton kokouksessa. Yhä edelleen 1980-luvulle tultaessa palkkaan tyytymättömyys oli ymmärrettävää. Työtehtävien vaativuus ja vastuu lisääntyi jatkuvasti. **Keväällä 1983 Liitto oli valmis ryhtymään yleisakavalaiseen työtaisteluun ja jäsenet innokkaasti osallistuivat ”Sosiaalityö tunnetuksi” – kampanjaan. Tampereen sosiaaliviraston sosiaalityöntekijät toteuttivat 25.3.1983 laittoman vauhdituslakon.** Akava jätti 31.3.1983 lakkovaroituksen. Lakonuhka peruuntui työnantajan tarjouksen hyväksymiseen. Sopimus kohtasi suurta arvostelua. Esim. asiakastyötä tekevien sosiaalityöntekijöiden palkka jäi 1,5 palkkaluokkaa jälkeen kuntasektorin vastaavista viroista. Elokuussa 1983 valtuuskunnan ylimääräisessä kokouksessa käsiteltiin seuraavan sopimuskierron tavoitteita jäsenyhdistysten edustajien esittämien näkökohtien pohjalta. Sääntömääräinen syysvaltuuskunta hyväksyi Liiton neuvottelutavoitteet yhdeksi sopimusvuodeksi.

Vuonna 1984 Akava varautui lakkoon sekä valtion että kuntasektorilla. Sosiaalityöntekijäin Liitto oli halukas lakkoon ainakin, jos se toteutuisi yleisakavalaisena. Yleisakavalaisista lakkoja ei syntynyt. SOSTL jätti kaksi lakkovaroitusta. Varoitukset koskivat päivähoitoa ja sosiaalivirastoja. Lakko päiväkodeissa alkoi Helsingistä ja levisi kuuteen kaupunkiin koskien 120 henkilöä. Sosiaalivirastojen sosiaalityöntekijöiden lakkovaroituksen yhteydessä sovittiin, että työsuojelupäälliköt sopivat paikallisesti suojelutyön järjestämisestä. Sillä turvattiin lastensuojelun hätätapausten ja ”elintärkeiden” toimeentuloasioiden hoito. Sosiaalivirastojen lakko alkoi

Espoossa, Vantaalla, Tampereella ja Oulussa 10.4.1984 ja laajeni 24.4 Helsinkiin, Turkuun, Kuopioon ja neljään muuhun kaupunkiin. Liiton jäseniä oli lakossa noin 500. Lakot päättyivät 20.5.1984. Hyväksytty sovintoesitys säilytti palkkauksellisen jälkeenjääneisyyden, mutta lakon jatkaminenkaan ei tuntunut hyödylliseltä. Kasvatusneuvoloiden sosiaalityöntekijät eivät olleet lakossa, olimme kuitenkin rahallisesti tukemassa lakkolaisia ja toivottavasti myös henkisesti. Vaikka palkat eivät lakon ansiosta nousseet, lakko toi sosiaalityön näkyvämmäksi, nostatti yhteishenkeä ja lisäsi jäsenistön aktiivisuutta.

Vuonna 1962 HAK muuttui Sosiaalityöntekijäin Liitoksi jolloin taloudellisen edunvalvonnan lisäksi keskiöön nousi myös sosiaalinen ja ammatillinen edunvalvonta. **Työttömyyskassan** perustaminen nousi ajankohtaiseksi Kainuun sosiaalityöntekijöiden ja Koulukuraattorien kiirehtiessä kassan perustamista. Kyselyyn asiasta vastasi 22 jäsenyhdistystä ja kaikkien mielestä asia oli tärkeä. Hallitus ehdotti valtuuskunnalle 1.12.1979, että kassan tulojen turvaamiseksi Liiton jäsenmaksua korotetaan 0,04 %. Kassan väliaikainen hallitus päätti 9.1.1980, että kaikki Liittoon kuuluvat 1.1.1980 kassan säännöt täyttävät henkilöt ovat kassan jäseniä, elleivät toisin ilmoita ja että sen jälkeen liiton jäseniksi liittyvät hakevat kassan jäsenyyttä. Jäseniä tuli noin 3061. Kassan jäsenyysskriteerejä selkeytti myös 1.1.1981 annettu kelpoisuusehtojen lainmuutos ja pätevyysasetuksen antaminen. Kassa on itsenäinen henkilöjäsenistä koostuva yhteisö, jonka ylintä päätäntävaltaa käyttää kassan kokous. Työttömyysavustuksia alettiin maksaa 1.7.1980 jälkeen.

Taloudellisten kysymysten lisäksi on Liitto ollut aktiivinen pätevyysvaatimusten aikaansaamiseksi ja peruskoulutuksen vakiinnuttamisessa sekä ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämisessä ja tukemisessa. Sosiaalikasvattajien koulutus alkoi vuonna 1918 ja kunnalliskodin johtajien 1921. Vuonna 1940 huoltotyöntekijäin koulutuskomitean mietinnössä ehdotettiin huoltotyöntekijäin koulutuksen aloittamista Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa. Koulutusohjelma piti aluksi sisällään myös päiväkotien johtajat ja opettajat sekä nuorisokerhotyön johtajat. Sosiaalihuoltajakoulutus alkoi 2-vuotisena Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa vuonna 1942. Terveysthuoltoalan sosiaalityöntekijäkoulutus alkoi Valtion terveydenhuolto-opistossa vuonna 1945 sairaanhoitajien jatkokoulutuksena. Pätevyysvaatimukset virkoihin saivat erityisesti 1950 luvulla paljon huomiota. Oli komiteaehdotuksia, asiaa käsiteltiin valtioneuvostossa ym., jotta valmisteilla olevaan sosiaalihuoltolakiin saataisiin asialliset pätevyysvaatimukset. Laki sosiaalihuollon hallinnosta tuli voimaan 1951. Sosiaalityöntekijöiden tarpeen täyttämiseksi sosiaaliministeriö ehdotti pikakursseja. Ministeriön ja korkeakoulun suunnitelmat olivat toiset. Erimielisyydet selvitettiin maaherra Bruno Sarlinin johtamassa neuvottelukunnassa.

”Neuvottelukunta totesi:

- sosiaalihuoltajakoulutuksen koulutusohjelman ja vaatimuksia ei olisi ryhdyttävä muuttamaan eikä ainakaan supistamaan.
- olisi harkittava, voitaisiinko tämä tutkinto silloista joustavammin nivellyttää yhteiskuntatieteiden kandidaatin tutkintoon ja
- sosiaaliministeriön tulisi edelleen jatkaa alan koulutuksen tunnetuksi tekemistä

Neuvottelukunta ehdotti:

- sosiaalihuollon hallinnosta annetussa laissa olisi erälle siinä mainituille viranhaltioille asetettava kelpoisuusvaatimukseksi niin riittävä koulutus kuin myös riittävä kokemus

- sosiaaliministeriön olisi tutkittava, voitaisiinko valtion varoilla osallistua täysin pätevien sosiaalijohtajien ja sosiaalsihteerien palkkaukseen ja eikö siinä tapauksessa heidän vaalejaan olisi alistettava sosiaalihuollon piiritarkastajien vahvistettaviksi,
- sosiaaliministeriön olisi tuettava sosiaalihuollon viranhaltijoiden yleisen palkkatason kohottamiseen tähtääviä toimenpiteitä sekä
- olisi edelleen kehitettävä sosiaalihuoltoa koskevaa yleistä valistustoimintaa.”

Liiton hallitus oli toisilla linjoilla. Hallituksen mielestä vain johtotaso tarvitsisi näin tehokkaan koulutuksen. Huoltotarkastajat, kodinkävijät ja toimistohenkilökunta pärjäisi vähemmällä koulutuksella. Komitea korosti kuitenkin, että sosiaalihuoltoa on pidettävä erityisenä ammattialana jossa tarvitaan erityisosaamista.

Peruskoulutus- ja pätevyyskysymyksen ohessa kehittyi monimuotoinen ja – alainen menetelmäkoulutus jo 1950 luvulta lähtien.

Olen kuvannut näin pitkään Liiton alkuaikojen kehitystä, kiitos kirjan, Sosiaalityöntekijäin Liitto 1949 – 1989. Oman yhdistyksemme toimintahan on kulkenut Liiton kehityksen ja taistelujen kanssa yhtä matkaa. Näin esim. tärkeästä palkkausasiasta en tule kirjoittamaan. Tässä historiaosiossa jäi työolosuhteet ja – turvallisuus kokonaan pois. Oma työhistoriani kuitenkin muistuttaa minua siitä puolesta. Päällimmäisenä nousi mieleeni työhuoneiden äänieristykset suojaamaan asiakkaiden yksityisyyttä. Toki terveelliset olosuhteet työskentelylle ovat olleet myös edunvalvonnan työlistalla. Itse, samoin kuin koko henkilökunta saatoimme istua asiakkaiden kanssa asiallisissa huoneissamme lapaset käsissä ja takit päällä tai kirjoittelimme kohmeisin käsin kirjoituskoneilla, kun siivooja oli unohtanut lämmitellä uuneja. Työturvallisuudesta en kuullut puhuttavan 1960-70 -luvuilla. Ensimmäisen kerran havahduin asiasta, kun 10-vuotias poikani kysyi, että onko teillä työpaikalla 2 ulko-ovea. Hätkähdin ja vastasin enemmän poikaani kuin itseäni ajatellen, että on meillä parveke. Työtilamme olivat silloin kerrostalon ensimmäisessä kerroksessa. Oltuani vuoden verran eläkkeellä mieleen putkahti silloin tällöin vanhoja asiakastilanteita, joita aikoinaan en ollut huomannut lainkaan pelätä tai varoa. Esim. eräs uhkasi työhuoneessani kirveellä, jos hänen poika siirretään apukouluun. Vanhemmat eivät tulleet enää kasvatusneuvolaan. Psykologin tutkimusten jälkeen piti tuloksia saada vanhemmille tiedoksi ja neuvotella koulusiirrosta. Minä noin 22-vuotias sosiaalityöntekijä menin kotikäynnille syrjäiseen kaupunkilähiöön. En muista miten asiasta siellä puhuttiin, mutta lähdin pois isän koulusiirtosuostumus kädessä. Nykyisten työturvallisuusmääräysten vuoksi tehty työ ei todellakaan tunnu turhalta. Paljon näiden 50 vuoden aikana on parannuksia saatu aikaan, mutta varmasti työtä riittää edelleen. Vähäisiä muistiinpanojani selatessani on jo vuosikymmenien ajan tullut mieleeni, että historia toistaa itseään. Samat asiat nousevat aina uudelleen ja uudelleen keskiöön, ehkä kymmenen vuoden välein.

Ammatillistumisen kiinnekohtia

Yleinen tausta

1918 Kasvattajaopisto
 1921 Kunnalliskodin johtajan tutkinto
 1940 Huoltotyöntekijäin koulutuskomitea
 1942 Sosiaalihuoltajakoulutus
 1943 Vastaava ruotsinkielinen koulutus
 1943 Pikakurssit
 1945 Sosiaalihoitajakoulutus
 1946–1949 Huolto-ohjelmakomitea
 1950 Sarlinin neuvottelukunta — sosiaaliministeriö
 1950 Sosiaalihuollon hallintolaki
 1952 Mustalan komitea — YKK
 1954 Helvi Boothe Suomessa
 1950–1960-luvulla sosiaalityön metodikiista
 1955 Henkilökohtaisen huollon seminaari (Kiljava)
 1958 Sosiaalityö -lehti
 1960 Sosiaalihuollon koulutuskomitea
 1960-luvulla sosiaalityöntekijän koulutus ylempänä korkeakoulututkintona
 1966 Sosiaalipolitiikan ja -huollon apulaisprofessori ja professuuri, Tampere
 1967 Pakkoauttajat ja kriittinen keskustelu
 1968 XIV Kansainvälinen sosiaalipolitiikan konferenssi Suomessa ja IFSW:n ensimmäinen symposium
 1972 Sosiaalityön koulutuskomitea
 1975 Sosiaalihoitajakoulutuksen keskeyttäminen
 1977 STKL:n pätevyystyöryhmä
 1980 STM:n pätevyystyöryhmä Sosiaalityöntekijäin ryhmä
 1981 Kelpoisuusvaatimukset asetukseen
 1982 Sosiaalityön pätevytymiskoulutus
 1985 Sosiaalihuoltajakoulutus lopetetaan
 1987 Väliaikaiskoulutus

Sosiaalityöntekijät

1940 HAK
 1950-luvun alussa kiista: sosiaalihuoltajat/pikakoulutus
 1950-luvulla päähuomio edunvalvonnassa
 1959 SSA
 1962 STL
 1963 Ensimmäiset opintopäivät
 1964 Sosiaalityö-lehti Liiton lehdeksi
 1965 Koulutustoimikunta
 1967 Omat seminaarit
 1968 Sosiaalityö -lehden julkaiseminen keskeytetään
 1971 Koulutusvaliokunta
 1972 Vakuutusseminaarit
 1972 AKAVAn jäseneksi
 1973 Uuden yhteiskuntapolitiikan seminaari
 1974 Ammatillistumisseminari
 1974 STL:n ja STKL:n työryhmä
 1976 IFSW:n jäseneksi
 1981 Sosiaalityön vuosikirja
 1981 Kritiikki pätevyyskysymyksistä
 1985 Ammattiasian sihteerin toimi

Kuva 1: Ammatillistumisen kiinnekohtia, *Sosiaalityöntekijäin Liitto 1949–1989*

Sosiaalityöntekijät kasvataneuvoloihin Suomessa

Lukiessani historiaosuutta Kasvatusneuvolakomitean mietinnöstä vuodelta 1967 yritin olla tarkkana löytääkseni polunpään sosiaalityön tulemisesta toimintaan mukaan. Välillä hairahdin väärille poluille, kun puhuttiin psykiatrisesta apulaisesta, arvelin sen tarkoittavan sosiaalityöntekijää. Kyse oli kuitenkin psykologista.

Mikäli ymmärsin oikein Yhdysvalloissa ja Keski-Euroopassa painotus oli enemmän lääketieteellistä psykiatriasta ja psykologista kehitystyötä. Pohjoismaista Norjan olojen kuvaamisessa tuli sosiaalityöntekijät

mukaan varhemmin, samoin kuin Suomessa. ”Maailmalla ”lapsi- ja nuorisopsykologian kehitys loi uusia tutkimus- ja hoitomenetelmiä. Suomeen ne kantautuivat vahvimmin yksityisten työhönsä erityisen tarmokkaasti paneutuneiden, ulkomailla opiskelleiden työntekijöiden kautta.

Suomen Kasvatusneuvolain Sosiaalityöntekijäin Yhdistys ry

Lukiessani kasvatusneuvolan ja Sosiaalityöntekijäin Liiton historiaa ymmärsin yhä paremmin oman liittomme perustamisen tarpeen. Silloin kaukana toisistaan työskentelevät (noin 30) sosiaalityöntekijät, varmaan muutkin kuin minä, joutuivat tiukoille uusien itselle tuntemattomien asioiden edessä. Olihan silloin hyvin vähän koulutuksen tuomaa tietoa, menetelmistä puhumattakaan erilaisissa asiakastilanteissa ja uusissa työtehtävissä, vaikkapa asiantuntija-avusta. Tavallaan uuden asian tullen jostakin oli vain löydettävä hyödyllistä tietoa ja taitoa. Meille oli silloin yksityiskohtaiset kirjalliset ohjeet mitkä tiedot olisi pitänyt hankkia tutkivasta lapsesta ja perheestä. Silloin se lista oli toisaalta helpotus toisaalta vankila. Tietysti sitä käytettiin soveltaen. Sitä en muista, kauanko se oli sosiaalihuollituksen hyväksymänä ohjenuorana. Mietin, oliko se hyödyllinen vai huono suhteen luomistapa? Mieleepi nousee psykoanalyttikko työnohjaajani sanonta, aina kun olet umpikujassa, palaa lähtötilanteeseen. Toisaalta tänä päivänä, jos kysymällä kysyisin kaikki listan kysymykset, katsottaisiin monet kysymykset rasistisiksi.. Onneksi työtä tehtiin tiimityönä. Työhön en ehtinyt koskaan pitkästyä, väsyä kylläkin.

Kirjoitan seuraavaksi tallessa olevan haastatteluohjeen. Vuosilukua en muista. Paperin keltaisuudesta ja hauraudesta johtuen arvelen sen olevan 1960 -1970-luvulta. Ehkä tämä on sosiaalihuollituksen hyväksymä ohjeistus. Aikaisemmassa ohjeessa oli kysymyksiä mm rodusta, oliko suku kauan asunut nykyisessä paikassa ja mistä muuttaneet ja uskonnosta. Evakkojen lapsena ne kysymykset jäivät mieleen ja ihmetyttivätkin. Nyt ajattelen niiden kysymysten olleen monia asioita selkeyttäviä ja erilaisuutta arvostavia, jos hyvin sattui.

Kasvatusneuvolan esitutkintahaastattelussa selville otettavat seikat

- I. Henkilötiedot
 - Lapsen nimi
 - Syntymäaika
 - Ilmoittaja
 - Ilmoittamisen pääsyy
- II. Tietoja omaisista
 - Isän nimi ja syntymävuosi
 - Isän ammatti ja koulutus
 - Tietoja isän luonteesta ja elämäntavoista (myös huoltajan arvio)
 - Tietoja isän suvusta
 - Tietoja isän suhtautumisesta lapseen, toisiin lapsiin ja puolisoon
 - Äidin nimi ja syntymävuosi
 - Äidin ammatti ja koulutus
 - Äidin työssä käynti
 - Tietoja äidin luonteesta ja elämäntavoista (myös huoltajan arvio)
 - Tietoja äidin suvusta
 - Tietoja äidin suhtautumisesta lapseen, toisiin lapsiin ja puolisoon
 - Tiedot sisaruksista: Kaikki lapset syntymäjärjestyksessä
 - Tietoja muista kodissa asuvista henkilöistä, esim. isovanhemmat, apulainen, vuokralaiset ym.
- III. Tietoja asunnosta

- Pinta-ala ja huoneluku
- Mukavuudet
- Omistussuhde (vuokra-, osake-, omakotitalo jne.)
- Asumiskustannukset, velat yms.
- Muita tietoja perheen taloudellisesta asemasta
- IV. Tietoja lapsen varhaisemmasta kehityksestä
- Syntymään liittyvät tapahtumat: raskauden aika, synnytys, syntymäpaino ja – pituus, lapsen terveydentila syntyessä
- Ruokintaan liittyvät kysymykset, rintaruokinta, pulloruokinta
- Terveydentila ensimmäisen elinvuoden aikana
- Lapsen rauhallisuus ensimmäisen elinvuoden aikana
- Kehitysrytmiä koskevat tiedot:
- Ensimmäiset hampaat
- Istumaan, kävelemään ja puhumaan oppiminen
- Yö- ja päiväkastelun lakkaamisajankohta
- Muita tietoja ensimmäisten elinvuosien ajalta
- Kuvaus lapsen luonteesta, harrastuksista, leikeistä, toverisuhteista ja sisaruussuhteista
- V. Tietoja lapsen osallistumisesta lastentarha- tai vastaavaan toimintaan
- Tietoja lapsen koulumenestyksestä ja muista koulunkäyntiin liittyvistä asioista
- VI. Yksityiskohtainen selostus lapsen kasvatusneuvolaan ilmoittamisen syynä olleesta tai olleista syistä. Milloin oireet alkaneet, millä tavoin, miten kehittynyt, jne.
- Aikaisemmat hoitoyritykset ja niiden vaikutus
- Vanhempien käsitys syistä
- VII. Kysymykset neuvolan hoitotoimenpiteisiin suostumuksen ja hoitoon osallistumismahdollisuuksien suhteen
- VIII. Jos on jo työssä käyvistä kysymys: Työpaikkaa koskevat kysymykset.

JÄSENYHDISTYKSEN SÄÄNNÖT

NIMI JA TOIMIALUE

1 §

Yhdistyksen nimi on Kasvatus- ja perheneuvoloiden sosiaalityöntekijät. Yhdistyksestä käytetään näissä säännöissä nimitystä yhdistys. Yhdistys on Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry:n - Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf:n jäsenyhdistys. Ammattijärjestöstä käytetään näissä säännöissä nimitystä Talentia. Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki ja sen toimialueena on koko maa.

TARKOITUS

2 §

Yhdistyksen tarkoituksena on toimia kasvatus- ja perheneuvoloiden sosiaalityöntekijöiden ammatillisena yhdistyksenä ja siinä tarkoituksessa

1. koota kasvatusta- ja perheneuvoloiden sosiaalityöntekijät yhdistykseen ja sitä kautta Talentian toimintaan,
2. ajaa jäsentensä palkkauksellisia ja ammatillisia sekä sosiaalisia etuja,
3. edistää jäsentensä järjestö- ja ammattitietouden kehittämistä sekä
4. edistää ja vahvistaa ammattialansa yleisiä edellytyksiä ja asemaa.

TOIMINTA JA TALOUS

3 §

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys

1. hankkii tietoja jäsentensä palvelussuhteen ehdoista
2. tekee esityksiä ja aloitteita Talentialle
3. neuvottelee Talentian antamin valtuuksin työntajapuolen kanssa jäsentensä palvelussuhteen ehdoista sekä muista yleisiä ammatillisia etuja koskevista kysymyksistä sekä ryhtyy muihin tarvittaviin jäsentensä yleisiä ja yhteisiä etuja ja pyrkimyksiä edistäviin toimenpiteisiin sekä
4. harjoittaa koulutus- ja tiedotus toimintaa.

4 §

Toimintansa tukemiseksi yhdistys voi vastaanottaa avustuksia, lahjoja ja testamentteja, järjestää asianomaisen luvan saatuaan rahankeräyksiä ja arpajaisia. Yhdistys voi omistaa toiminnassaan tarpeellisia kiinteistöjä.

5 §

Yhdistyksen toiminta- ja tilivuosi on kalenterivuosi.

Tilintarkastajien on vuosittain suoritettava yhdistyksen tilien ja hallinnan tarkastus ja sen perusteella annettava lausuntonsa yhdistyksen varsinaiselle kokoukselle. Hallituksen on annettava tilintarkastajille tilit ja toimintakertomus ja muut tarvittavat yhdistyksen toimintaa valaisevat asiakirjat viimeistään 21 päivää ennen yhdistyksen varsinaista kokousta.

Tilintarkastajien on annettava yhdistyksen varsinaiselle kokoukselle osoitettu kirjallinen lausunto toimittamastaan tarkastuksesta hallitukselle viimeistään 14 päivää ennen yhdistyksen varsinaista kokousta.

JÄSENET

6 §

Yhdistyksen jäseneksi voi päästä kasvatusta- ja perheneuvolassa työskentelevä sosiaalityöntekijä, jolla on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuudesta annetun Sosiaalihuolto Lain asetuksen (804 / 92 § 3) mukainen lisäpätevyys. Lisäksi hänen tulee kuulua alue / paikallisyhdistykseen.

Jäseneksi hyväksymisestä päättää yhdistyksen hallitus. Henkilö, joka on tämän säännön voimaan tullessa

yhdistyksen jäsen, säilyttää tästä pykälästä huolimatta jäsenyytensä siihen liittyvine oikeuksineen.

7 §

Yhdistyksen jäsen on velvollinen suorittamaan vuosittain jäsenmaksun, jonka suuruus vahvistetaan yhdistyksen varsinaisessa kokouksessa. Yhdistyksen jäsen sitoutuu ammattia harjoittaessaan noudattamaan Talentian vahvistamia ammattieettisiä periaatteita ja toimintaohjeita.

8 §

Halutessaan erota yhdistyksestä jäsenen on tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus yhdistyksen hallitukselle tai sen puheenjohtajalle tai tehtävä ilmoitus eroamisesta yhdistyksen kokouksessa pöytäkirjaan merkittäväksi.

Jäsen, joka viimeksi kuluneen toimintavuoden ajalta tai sen osalta ei ole muistutuksesta huolimatta suorittanut jäsenmaksuaan, voidaan hallituksen päätöksellä erottaa yhdistyksestä päätöksentekoaikajankohdasta lukien. Mikäli tällainen henkilö hakee uudelleen yhdistyksen jäsenyyttä, on hänen suoritettava maksamattomat jäsenmaksunsa viimeksi kuuluneelta toimintavuodelta tai sen osalta.

Hallituksella on oikeus asianomaista kuultuaan erottaa sellainen jäsen, joka muistutuksesta huolimatta toimii vastoin yhdistyksen sääntöjä tai yhdistyksen kokouksen päätöksiä tai muuten vaikeuttaa yhdistyksen toimintaa.

Erottamispäätöksestä voi jäsen valittaa yhdistyksen kokoukselle jättämällä kirjallisen valituksen hallitukselle 30 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

TOIMIELIMET

9 §

Yhdistyksen korkeinta päätäntävaltaa käyttää yhdistyksen kokous. Yhdistyksen varsinainen kokous pidetään kerran vuodessa ennen maaliskuun loppua. Yhdistyksen kokous on lisäksi kutsuttava koolle, mikäli yhdistyksen kokous niin päättää tai hallitus pitää sitä tarpeellisena tai mikäli kymmenesosa (1 / 10) äänioikeutetuista jäsenistä sitä kirjallisesti määrätyn asian käsittelyä varten vaatii.

Hallitus kutsuu koolle yhdistyksen kokoukset.

Yhdistyksen kokouksista ilmoitetaan vähintään 14 päivää ennen aikaisemmin joko kirjeellä kaikille jäsenille tai varsinaisen kokouksen määräämässä lehdessä.

10 §

1. Yhdistyksen varsinaisessa kokouksessa käsitellään seuraavat asiat
2. valitaan kokoukselle puheenjohtaja ja sihteeri
3. todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. valitaan pöytäkirjantarkastajat ja muut toimihenkilöt
5. hyväksytään kokouksen työjärjestys
6. esitetään hallituksen laatima toimintakertomus ja tilinpäätös edelliseltä toiminta vuodelta ja tilintarkastajien lausunto
7. päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille
8. valitaan hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja seuraavaksi vuodeksi

9. päätetään hallituksen muiden jäsenten lukumäärästä sääntöjen 11 §:n mukaisesti
10. valitaan hallituksen muut varsinaiset jäsenet ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet erovuoroisten tilalle
11. valitaan kaksi tilintarkastajaa ja kummallekin varamies
12. vahvistetaan jäsenmaksun suuruus
13. päätetään hallituksen ehdotuksesta toimintasuunnitelmaksi ja talousarvioksi seuraavalle toimintavuodelle
14. päätetään yhdistyksen kokousten koollekutsumistavasta sääntöjen 9 §:n mukaisesti sekä mahdollisesta kokouskutsulehdestä sekä
15. päätetään muista hallituksen ja jäsenten kokoukselle esittämistä asioista huomioonottaen yhdistyslain 24 §:n säännökset.

11 §

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja vähintään kuusi ja enintään kahdeksan muuta varsinaista jäsentä ja viimeksi mainittujen henkilökohtaiset varajäsenet.

Hallituksen varsinaisten jäsenten, puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta, ja varajäsenten toimikausi on kaksi vuotta. Puolet varsinaisista jäsenistä ja varajäsenistä on erovuorossa vuosittain, ensimmäisellä kerralla arvan mukaan ja sen jälkeen kukin vuorollaan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikausi on yksi vuosi.

Hallitus ottaa sihteerin ja muut tarpeelliset toimihenkilöt joko keskuudestaan tai ulkopuolelta.

Hallitus voi asettaa avukseen keskuudestaan työvaliokunnan ja tarpeen mukaan muita valiokuntia, toimikuntia ja työryhmiä.

Hallituksen kutsuu koolle puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja puolet sen jäsenistä on saapuvilla.

12 §

Yhdistyksen kokouksissa äänivaltaisia ovat jäsenmaksun suorittaneet jäsenet. Yhdistyksen toimielimissä päätökset tehdään yksinkertaisella ääntenenemmistöllä, ellei näissä säännöissä toisin määrätä.

Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, paitsi vaaleissa ja suljetuissa äänestyksissä arpa. Äänestys on vaadittaessa ja vaalit aina toimitettava suljetuin lipuin.

13 §

Yhdistyksen nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja jompikumpi yhdessä jonkun hallituksen varsinaisen jäsenen tai hallituksen nimeämän toimihenkilön kanssa.

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

14 §

Yhdistyksen rekisteröimis- ja pöytäkirjakieli on suomi, mutta ruotsinkielisellä jäsenellä on oikeus

yhdistyksen kokouksissa ja kirjeenvaihdossa yhdistyksen kanssa käyttää ruotsinkieltä.

15 §

Yhdistyksen sääntöjen voidaan muuttaa yhdistyksen kokouksen päätöksellä, jos vähintään kolme neljäsosaa (3/4) annetuista äänistä on kannattanut muutosta.

16 §

Yhdistys voidaan purkaa yhdistyksen kokouksen päätöksellä, jos vähintään kolme neljäsosaa (3/4) annetuista äänistä on kannattanut purkamista.

Yhdistyksen purkautuessa luovutetaan sen jäljelle jäävä omaisuus Talentialle.

Yhdistyksemme perustettiin vuonna 1968, ja ensimmäiset merkinnät Sosiaalityöntekijäin Liiton tilastoissa näkyvät vuodelta 1969, jolloin jäsenmäärämme oli 30. Seuraavana vuonna jäsenmäärässä näkyy notkahdus 21:een. Uusien kasvataneuvoloiden perustamisen tahtiin myös yhdistyksen jäsenmäärät kasvoivat. Vuosina 1972 -1987 jäsenmäärä on kasvanut 160:een. Vuonna 1985 jäseniä oli ollut jopa 165. Vuonna 1998 jäsenmäärä oli 237. Vuoden 2005 jäsenkirjeessä on mainittu, että jäseniksi hyväksytään kasvataneuvola- ja perheneuvolassa työskentelevät ja muodollisesti pätevät sosiaalityöntekijät. Tällöin jäseniä oli 259, joista naisia 253 ja miehiä 6. Jäseniksi pyrkijöinä oli ollut mitä erilaisimmilla uusilla koulutuksilla ja nimikkeillä olevia ihmisiä. Viitosten kokouksessa oli noussut puheeksi sosiaalityöntekijöille oman järjestön perustaminen. Asia lienee hautautunut omaan mahdottomuuteensa.

Vuonna 1969 jäsenmäärämme oli kaikkien jäsenyhdistysten jäsenten määrästä noin 2,5 % ja vuonna 1972 noin 3,1 %. Nykyiselläänkin yhdistyksemme jäsenmäärä on Liiton pienimpiä.

Aiemmin kirjoitin Liiton erilaisista tehtävistä ja aikaansaannoksista. Samalla se oli kertomusta niistä asioista mitä myös oma yhdistyksemme on ollut ajamassa ja kuinka erilaisiin asioihin se on joutunut tai ehkä paremminkin saanut ottaa kantaa, viedä niitä eteenpäin ja tuoda esille meille tärkeitä kysymyksiä. Yhdistyksemme jäseniä on ollut kaiken aikaa Liittovaltuustossa ja alueyhdistysten hallituksissa ja niiden monissa suunnittelu- ym. -ryhmissä. Tein listaa käsiini saamista tilastoista yhdistyksessämme erilaisissa tehtävissä toimineista jäsenistä, mutta yritykseni kaatui. Siitä ei olisi tullut lainkaan paikkansapitävää. Puheenjohtajan, hallituksen jäsenten, varajäsenten ja tilintarkastajien valintojen jälkeen on valituista jäsenistä valittu pidemmän aikaa ainakin varapuheenjohtaja, rahastonhoitaja, sihteeri, jäsensihteeri, tiedotusvastaava, työtaisteluvastaava ja heille varajäsenet. Lisäksi aika ajoin on valittu työvaliokunta varsinaiseksi työrukkaseksi lähinnä puheenjohtajan avuksi. Itselleni työvaliokunta, joka koostui lähellä asuvista jäsenistä, oli merkittävä tuki ja apu varsinkin suurempien tilaisuuksien ja asiakokonaisuuksien suunnittelussa ja järjestelyissä.

Vuosien myötä hallituksen kokoonpanon suhteen oli nähty hyväksi valita siihen jäseniä eri puolilta Suomea, jolloin hallitus sai paremmin käsitystä hyvinkin erilaisista työskentelyoloista ja – tavoista. Hallituksen jäsenten lukumäärää on vähennetty vuosikymmenten aikana. Koko 50 -vuotisen toiminnan aikana rahavarat ovat olleet kovin vähäiset, kuitenkin turvatut Liiton antaman jäsenmäärän mukaisen avustuksen turvin. Lisäksi on ollut mahdollista saada avustusta joihinkin erityiskustannuksiin Liitolta.

Matkakustannukset pohjoisesta etelään, missä kokoukset useimmiten ovat olleet, ovat vieneet suurimman potin budjetista. Kuitenkin eri alueiden asiat ovat paremmin tulleet kuulluiksi hallituksessa sekä toisin päin hallituksesta laajemmalle alueelle.

Monenlaisia ajatuksia tiedonkulun paranemiseksi jäsenistön kesken on mietitty ja kokeiltukin. Vakiintuneeksi tavaksi ovat jääneet jäsenkirjeet, joita on lähetetty ainakin kerran vuodessa. Siinä on ollut myös vuosikokoukseen kutsu. ”Tuloihimme ” suhteutettuna niiden lähettäminen on ollut merkittävä menoerä. Tietokoneaikaan siirryttäessä kirjepostista on vähitellen luovuttu ja paljon monipuolisempi viestintä on ollut mahdollista. Talentian sivustot ja omat kotisivut ovat antaneet merkittävän tietolisän. Jäsenistömme on löytänyt ne ja kävijämäärän mukaan saaneet suuren suosion. Liiton julkaisemat lehdet ovat olleet yksi tiedotusväylä, ehkä liiankin vähän käytetty. Yksi suunnitelma jäsenistön paremmin toimintaan mukaan pääsemiseksi oli ajatus alueellisten kokoontumisien järjestämisestä, jolloin yhdessäolo ja ajatusten vaihto olisi helpompaa ja niihin lisättäisiin ajankohtaista koulutusta ja virkistystä tai muuta hyödyllistä. Tämä ajatuksen siivet ovat olleet lyhyet. Monissa yhdistyksemme tilaisuuksissa on ollut mukana Liiton ”ihmisiä”. Tällöin olemme saaneet suoraa tietoa erityisesti edunvalvontakysymyksiin.

Useimmiten pientä taloudellista väljyyttä toiminnan menoihin ovat tuoneet järjestämämme koulutukset. Usein niihin on voinut osallistua myös ei-jäsenet. Ei-koulutusammattilaisina koulutusten järjestäminen kaiken muun työn lisäksi on ollut aina suuri haaste, joskin onnistuessaan antoisa.

Taloudellisesta niukkuudesta kerroinkin. Olen ymmärtänyt, että omana aktiiviaikanani 2000-luvulla yhdistyksen varat ovat olleet huikeat verrattaessa ensimmäisten vuosikymmenten mahdollisuuksiin. Siitä saamme kiittää kaikkia vuosikymmenten aikana työtä tehneitä!

Puheenjohtaja on yhdistyksessämme ollut sekä koko yhdistyksen että hallituksen puheenjohtaja. Laitan tiedossani olevat puheenjohtajat. Huolimatta siitä, että puheenjohtajan lisäksi on ollut monta muuta toimijaa, on hänelle jäänyt kokonaisvastuu toimikaudellaan. Niinpä ajattelen, että vuodet eri puheenjohtajien aikoina ovat tyylittyneet omaleimaisesti perinteitä ja säädöksiä kunnioittaen. Uskon, että puheenjohtajien vaihteluista huolimatta on kaiken aikaa tiedetty yhdistyksen jatkavan niin edunvalvonnassa kuin työn kehittämisessä linjakkaasti kulloistenkin sääntöjen mukaan..

Puheenjohtajat

Forsander Valma	1975+ muita vuosia?
Hirvonen Toini, Helsinki	1985 + muita vuosia?
Weckström Ulla,	1986 - 1987
Weckström ja Jokinen	1988
Jokinen Anneli, Helsinki	1989 - 1990
Lehto Leena, Vantaa	1991 – 1997
Tiensuu Ritva, Turku	1998 - 2002
Okkeri Pirkko, Kouvola	2000
Lintamo Christina, Iskmo	2003 - 2005

Punnala Eila, Pälkäne	2006 - 2008
Niemelä Seppo, Jämsä	2009 -2012
Domnick Päivi , Vantaa	2012 -2015
Heikkilä Merja, Veteli	2015 -

Hallituksen erikoistehtävistä **rahastonhoitajan** työ on ollut mielestäni kaikkein sitovin. Onneksi aina on löytynyt sopivia jäseniä tarkkuutta vaativaan työhön. Tilintarkastajien vielä varmistettua hyvin hoidetut tilit, on yhdistyksemme talousasiat hoidettu hyvin. Vähättelettä eri tehtävien merkitystä ja myös ”rivijäsenenä” olemista, jokaisella tehtävällä on tarkoin määritetty alue yhdistyksen toiminnan sujuvassa toteutumisessa.

Valittu **sihteeri** on toiminut useimmiten hallituksen kokousten pöytäkirjanpitäjänä ja sen ansiosta meillä on Toimihenkilöarkistossa arkistoituna alkuvuosikymmentä lukuun ottamatta mittava määrä hallitusten kokousten pöytäkirjoja. Toki sihteerillä on ja on ollut monta muutakin tehtävää.

Jäsensihteeri on tuonut hallituksen hyväksyttäväksi uudet jäsenhakemukset, tehnyt mahdolliset lisäselvitykset ja välittänyt päätökset. Hän on huolehtinut myös kasvatuseuvolakoulutuksen voimassa ollessa uusille koulutettaville tietoa yhdistyksestämme. Samoin hän on huolehtinut yhdistyksestä eroamisasiat.

Tiedotusvastaavan tehtäviin on kuulunut laajemmat tiedotteiden ja ilmoitusten tekemiset. Nyt tietokoneaikana hommat ovat lisääntyneet mm. kotisivujen hoitamisen vuoksi, mutta se on jäsenistön etu.

Työtaisteluvastaavan ”ikää” en ole saanut selvitettyä. Monina vuosina hän on voinut tuntea itsensä ”virkaheitoksi”, mutta silloin kun on tarvittu, niin tehtävä on ollut vaativa.

Kasvatuseuvolan sosiaalityöntekijän tehtävät / toimenkuvat

Laitan tämä tehtäväkuvauksen, vaikka en voi kertoa minä vuona se on laadittu tai onko yhden neuvolan ai valtakunnallinen. Arvelen, ettei se ole ihan yhdistyksemme alkuvuosilta, kun siinä puhutaan jo vahvasti terapeioista ym. Jokainen meistä näkee kuitenkin muutoksen tämän päivän tehtäviin ja jo vuoden 2001 valmistuneeseen asetuksen mukaiseen toimenkuvaan. Laitan myös yhdistyksen vastauskirjelmän vuodelta 1989 vuotta myöhemmin valmistunutta toimenkuvaa valmisteltaessa. Mielestäni kirjelmät kokonaisuudessaan kirjoitettuna antavat paremman kuvan muutoksesta ja historian loisteesta kuin jos yrittäisin referoida niitä.

Kasvatuseuvolan sosiaalityöntekijän tehtävät

- I. Tutkimus
 1. Suorittaa vanhempien ja huoltajien tutkimushaastattelut kuvan saamiseksi perheen jäsenten välisestä vuorovaikutuksesta ja perheen suhteista sosiaaliseen, taloudelliseen ja kulttuuriympäristöön.
 2. Laatia saatujen tietojen perusteella ns. esitutkimus, diagnostisoida perhetilanne ja tehdä hoitosuunnitelma vanhempien osalta.

3. Osallistua oman alansa itsenäisenä asiantuntijana terapeuttisessa yhteistyössä psykologin ja lastenpsykiatrin kanssa team-työhön ja antaa tietoja sosiaalipalveluista ja paikallisista erityisopetus- ja hoitomahdollisuuksista ym. palveluista.

II. Hoito

1. Vanhempien ja huoltajien yksilöterapia sekä osittain myös nuorten psykoterapia
2. Vanhempien ryhmäterapia
3. Perheterapia
4. Neuvonnanluonteinen ohjaus tutkimusten ohella ja asiakkaiden auttaminen sosiaalialan erikoiskysymyksissä.

III. Konsultaatio

1. Lastenhoitolaitosten henkilökunnan, opettajien ym. lähikasvattajien auttaminen heidän työssään sekä yksilöllisesti että ryhmänä.

IV. Informaatio

1. Pitää yhteyttä lastensuojelu-, terveydenhoito-, koulu- ym. viranomaisiin tutkimuksille välttämättömien tietojen keräämiseksi ja neuvotella em. viranomaisten kanssa suoritettujen tutkimusten pohjalta.
2. Tarvittaessa pitää alustuksia ja esitelmiä vanhempien tilaisuuksissa alansa liittyvistä kysymyksistä.

V. Yhdyskuntasuunnittelu

1. Välittää omalta ammattialueeltaan asiakkaiden tarpeista tietoja hallintoviranomaisille sekä tehdä niiden pohjalta aloitteita paikallista yhdyskuntasuunnittelua varten.

VI. Hallinto

Johtavan sosiaalityöntekijän tehtävät em. lisäksi

1. Osallistua kasvatusneuvolan johtokunnan kokouksessa käsiteltävien asioiden valmisteluun
2. Osallistua johtokunnan kokouksiin oman alansa edustajana ja asiantuntijana
3. Osallistua vuosikertomuksen laadintaan
4. Osallistua talousarvioehdotuksen ja toimintasuunnitelman laatimiseen
5. Vastata oman ammattikuntansa työn tasosta ja kehittämisestä
6. Valvoa ja ohjata oman ammattialansa harjoittelijoiden työtä
7. Osallistua oman alansa valistus- ja suunnittelutehtäviin

1989: Kannanotto kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän toimenkuvaan

SOSTL:n ammattiasiain valiokunta

Ammattiasiain valiokunta sai hallitukselta tehtäväkseen ottaa valmistelevasti kantaa yhdistyksen laatimaan kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän toimenkuvaan. Valiokunta käsitteli toimenkuvaa 25.3.1988. Yhdistyksen puheenjohtajan Anneli Jokisen kanssa on nyt käyty läpi valiokunnan aikoinaan esittämät kommentit, kysymyksen ja muutosesitykset.

Kelpoisuusvaatimukset

Valiokunta totesi, että sosiaalityön pätevöitymiskoulutuksen tulee sosiaalityön peruskoulutuksena olla mukana kelpoisuusvaatimuksissa. Anneli Jokinen: Yhdistys on tarkoittanut nimenomaan asetuksen 888/83 mukaisia sosiaalityöntekijän kelpoisuusvaatimuksia, joihin myös pätevöitymiskoulutus sisältyy. Tältä osin toimenkuvan sanamuotoa voidaan tarkistaa.

Valiokunta katsoi, että, mikäli toimenkuvaan kirjataan sellaisia tehtäviä, joihin sosiaalityöntekijän peruskoulutus ei anna ilman muuta valmiutta / pätevyyttä, tulee näitä tehtäviä hoitavalta vaatia lisäkoulutus ja sen näkyä kelpoisuusvaatimuksissa. Valiokunta kysyi, antaako koulutusneuvolassa saatu erikoitumiskoulutus riittävän pätevyyden toimenkuvaan kirjattuihin tehtäviin yksilö- ja ryhmäterapia sekä pari- ja perheterapia” ja asiantuntija-avun antaminen: Konsultaation, työnohjauksen, neuvonnan ja lausuntojen antaminen...” Anneli Jokinen: Koulutusneuvolakoulutus antaa valmiudet ko. tehtävien hoitamiseen, vaikka useat sosiaalityöntekijät hankkivat vielä sen lisäksi jatkokoulutusta mm. perheterapiaan ja työnohjaukseen. Tällainen jatkokoulutus on henkilökohtaista ja tulee huomioida henkilökohtaisena palkanlisänä.

Tehtävät

Valiokunta katsoi, että Asiakastyö – kohdassa ei riittävästi tule esille asiakkaan / asiakasperheen elämäntilanteen tutkiminen. Anneli Jokinen: Elämäntilanteen tutkiminen sisältyy itsestään selvästi jo otsikkoon ” asiakastyö sosiaalityön ja psykoterapeuttisiin menetelmin ja kohtaan ”asiakkaan / asiakasperheen tutkimuksen suorittaminen itsenäisenä tai työryhmän jäsenenä”.

Valiokunta totesi, että kasvatus – ja perheneuvolatoiminta on osa kunnan sosiaalitoimintaa. Siksi asiantuntija-avun kohderyhmänä tulee olla ”muu sosiaalitoimi”. Anneli Jokinen: Valiokunnan muutosehdotus on asiallinen.

Muuta keskustelunyhteydessä esille otettua

Anneli Jokinen esitti, että jossain yhteydessä käytäisiin avoin keskustelu siitä, ettei liitto ole hyväksynyt psykoterapiakoulutusta työnohjaajaksi pätevöittäväksi koulutukseksi.

Jatkotoimenpiteet

Anneli Jokinen ja allekirjoittanut sopivat edellä olevasta keskustelusta kirjaamisesta, valiokunta ottaa sen pohjalta toimenkuvan uudelleen käsiteltäväksi ja mikäli aihetta on, ottaa vielä yhteyttä yhdistykseen. Tavoitteena liiton käsittelyssä on, että toimenkuva voitaisiin hallituksessa hyväksyä ”liiton kannaksi”.

Valiokunnan Sihteeri

Airi Salmi

2001: SOSIAALITYÖ KASVATUS- JA PERHENEUVOLASSA

ORGANISAATIO JA SEN TAVOITE

Sosiaalihuoltolaki § 17, kohta 2

Sosiaalihuoltoasetus § 8

Kunnan sosiaali- ja/tai terveystoimi

TYÖN TAVOITE

Kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän työn tavoite on ylläpitää ja edistää perheiden psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa. Tavoitetta toteutetaan tutkimalla, hoitamalla ja kuntouttamalla lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. Ongelmat ilmenevät lasten ja nuorten kasvatukseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa, vanhempien henkilökohtaisissa ja parisuhteeseen liittyvissä asioissa, perheen sisäisissä vuorovaikutussuhteissa ja perheen yhteyksissä ympäröivään yhteiskuntaan ja sen palvelujärjestelmiin.

TYÖN LUONNE

Työssä tarvitaan kykyä itsenäiseen työhön ja kykyä toimia moniammatillisen tiimin jäsenenä, esim. psykologi, lääkäri, puheterapeutti, koulukuraattori, koulupsykologi, toimintaterapeutti, kiertävä erityislastentarhanopettaja). Asiakkaiden monimutkaistuneet ongelmat vaativat yhteistyökykyä monien viranomais- sekä vapaaehtoistahojen kanssa.

Työ edellyttää suunnitelmallista ja pitkäjänteistä työskentelyotetta. Siinä ei voida soveltaa ratkaisumalleja, vaan jokaisen perheen kohdalla on räätälöitävä "oma tutkimus- ja hoitosuunnitelmansa.

Konsultaation, työnohjauksen ja koulutuksen avulla asiantuntija-apua annetaan muille lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä kanssa työskenteleville tahoille.

Tiedottaminen päättäjille, muille viranomaisille ja suurelle yleisölle kuuluu myös työn luonteeseen

TYÖSSÄ VAADITTAVA TIETO, OSAAMINEN JA KOULUTUS

Perustana on asetuksen vaatima sosiaalityöntekijän koulutus erikoistumiskoulutuksineen. Ammattitaidon ylläpitäminen ja työn tuloksellisuus vaati jatkuvaa kouluttautumista sekä erilaisten menetelmäkoulutusten hankkimista. Esimerkkeinä näistä mainittakoon yksilö-, pari-, perhe-, ryhmä- ja verkostoterapia, ratkaisukeskeinen lyhytterapia sekä työnohjauskoulutus. Erityistaitoa vaaditaan myös perheasiain sovitteluun liittyvissä tehtävissä. Hoitotyön luonne edellyttää mahdollisuutta työntekijän työnohjaukseen.

TYÖSSÄ TEHTÄVÄT RATKAISUT JA PÄÄTÖKSET, NIIDEN VAIKUTUKSET

Sosiaalityöntekijän työ ja siinä tehtävät ratkaisut vaikuttavat lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä ja näiden lähiverkostojen elämään. Ratkaisujen on tarkoitus ehkäistä inhimillistä hätää ja kärsimystä ja parantaa elämänlaatua. Kasvatus- ja perheneuvoloissa tehdyillä ratkaisuilla on usein laajamittaisia taloudellisia vaikutuksia, sekä säästäviä että resursseja vaativia.

VUOROVAIKUTUSSUHTEET

Kasvatus- ja perheneuvolassa tehtävä työ on kokonaisuudessaan vuorovaikutustyötä.

Vuorovaikutus on sisällöltään erittäin intensiivistä ja vaativaa sekä pitkäkestoista, jopa vuosia kestävää.

IHMISUHTEET

Koska työ on kauttaaltaan vuorovaikutustyötä, siinä vaaditaan ammatillisia. Työ edellyttää pitkäjänteisyyttä ja kykyä prosessiluonteiseen työskentelyyn.

TYÖN KUORMITTAVUUS

henkinen kuormittavuus on merkittävää ja jatkuvaa. Postmodernin yhteiskunnan tuottamat monimutkaistuneet ongelmat ja perheiden äkilliset kriisit vaativat jatkuvaa työmenetelmien kehittämistä ja nopeaa reagointia. Tämä kaikki lisää työntekijän psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista kuormitusta.

TYÖN ERITYISPIIRTEET

edellyttää kykyä kuunnella ja eläytyä asiakkaan esittämiin ongelmiin ja elämäntapaan, käsitellä niitä eri teoreettisten viitekehysten avulla ja antaa niistä palautetta asiakkaalle yhteisen työskentelyn pohjaksi. Tarvitaan kykyä tehdä havaintoja ja niiden perusteella johtopäätöksiä, jotta osataan valita oikeat asiakasta hyödyttävät menetelmä- ja ratkaisumallit. Kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityöntekijän tulee pystyä pitkäjänteiseen ja kurinalaisuutta vaativaan työhön. Luovuus, rohkeus ja myötätuntoinen uteliaisuus ihmiselämän moninaisuutta kohtaan on välttämätöntä. Työn prosessiluonteisuus on henkisesti erityisen sitovaa.

Erityispiirteisiin kuuluu, että sen eri osa-alueilla tehdään tutkimuksia, kokeiluja ja projekteja.

Hyväksytty Kasvatus- ja perheneuvoloiden sosiaalityöntekijät ry:n hallituksessa 1.12.2001

Poimintoja

Olen kirjoittanut seuraavaksi muutamia sattumanvaraisia juttuja vuosien varrelta palauttaakseni mieliimme kuinka erilaisissa asioissa liittyen edunvalvontaan, työnkehittämiseen, oppimiseen ym. yhdistyksemme on ollut osallisena. Yhdistyksen arkistossa kirjallista materiaalia on säilynyt vuodesta 1978.

Sosiaalityöntekijä Anna-Mari Auteron pikahaastattelu puhelimesta 13.12.2017

Anna-Mari Autero on ollut vuosikymmenien ajan yhdistyksemme jäsen, luultavasti toimintamme alusta saakka. Hän aloitti Tampereen kaupungin perheneuvolassa toisena sosiaalityöntekijänä vuonna 1955. Hän muistelee, ettei ollut aluksi ihan tykätty työntekijä. Alkuvuosien hyvä puoli oli ollut, kun johtaja oli antanut hänelle vapaat kädet työskentelylle. Anna-Mari muistaa tehneensä kovasti työtä, aluksi asiakastyötä. Tapasi asiakkaita työpaikalla, kotikäynneillä, koulussa ja missä milloinkin oli tarpeen. Siitä lähti ennaltaehkäisevä työ. Hän järjesti kerhoja äideille ja kulki ”kentällä”. Kuin itsestään löytyi yhteistyökumppaniksi myös terveydenhoitajat. Kehittyivät kiinteät yhteydet terveydenhoitajiin ja kouluihin. Yhteistyö muutti käänteentekevästi työskentelytapoja. Hämmästyttävää oli ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuus. Kaikki tämä uudenlainen toiminta lisäsi ymmärrystä elämästä, molemmin puolin. Vanhempien oli helpompi ymmärtää koulun tuomia asioita yhteistapaamisissa kuin pelkästään opettajan kanssa puhuen. Anna-Marin mielestä monet jutut nykyisellään menisivät oikeuteen. ”Omien juttujen” tekeminen johti neuvolan toisten työntekijöiden kanssa suunnitelmalliseen pitkäjänteiseen koulutukselliseen yhteistyöhön esim. terveydenhoitajien kanssa. Monenlaisten ryhmien alkuun saattamisessa hän oli aktiivinen suunnittelija ja toteuttaja. Hän ymmärsi kuinka 13-vuotiaat pojat olivat vailla perheen lämpöä. Niinpä hän saattoi kysyä pojilta istunnossa: Saanko vetää tuolin lähelle ja pitää kädestä”. Voin arvata mikä vastaus oli – myönteinen.

Kysyin, miten hän aloitti tapaamisen vanhempien kanssa. Anna-Mari kertoi: ”Ihminen aloitti jotenkin huolestaan. Voitiin mennä väärille raiteille. Jossain kohden mentiin asian ytimeen. Piti saada luottamus, että voivat puhua. Ei voinut tapaamista sitoa mihinkään tiettyihin kysymyksiin. Seurauksena on, että vieläkin ihmiset haluavat jutella kaupan kassajonossa”.

Nyt hänestä työskentely perheneuvolassa näyttää hallitsemattomalta. Erityisen kiitollinen Anna-Mari on edelleen työtovereistaan.

Kasvatusneuvolaliiton ja yhdistyksemme tilaisuuksista Anna-Mari totesi, että siellä sai vinkkejä ja kuulla kuinka jokainen toimi tyylillään.

Oma lisäykseni: Anna-Mari oli opastava työnohjaajani tultuani Tampereen kaupungin kasvatusneuvolaan työhön vuonna 1984.

1969 SOSIAALITYÖNTEKIJÄN EETTISET OHJEET

Sosiaalityön päämäärä on ihmisen auttaminen sosiaalisissa ongelmissa aktivoimalla hänen voimavarojaan ja kehittämällä yhteiskunnan palveluja sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen yhteiskunnassa. Sosiaalityö pohjautuu humanisuden ja demokraattisuuden periaatteisiin.

I. Sosiaalityöntekijä ja asiakas

1. Sosiaalityöntekijä pyrkii turvaamaan asiakkaalle kaikissa tilanteissa hänelle yhteiskunnan jäsenenä kuuluvat oikeudet ja edistämään hänen hyvinvointiaan.
2. Sosiaalityöntekijä asettaa asiakkaan käytettäväksi ammattitaitonsa, edistää hänen mahdollisuuttaan olla itse ratkaisemassa ongelmiaan ja tukee muutoinkin asiakkaan omatoimisuutta.
3. Sosiaalityöntekijä ei suhteessaan asiakkaaseen tavoittele omaa etuaan.
Sosiaalityöntekijä toimii kaikessa asiakasta koskevassa yhteistyössä tämän suostumuksella tai ainakin niin, että asiakas saa asianmukaisen tiedon suoritetuista toimenpiteistä.
4. Sosiaalityöntekijällä on vaitiolovelvollisuus tietoonsa tulleista asiakasta koskevista tai asiakkaan kertomista asioista, sikäli kuin ei asiakkaan etu selvästi toisin vaadi.
5. Sosiaalityöntekijäin huoltosuhteen asiakkaaseen on oltava ammatillinen hyväksyttävä ja rakentava.
6. Sosiaalityöntekijällä on velvollisuus auttaa asiakasta, vaikka ennuste on huono.
7. Sosiaalityöntekijä ei anna yhteiskunnallisen aseman uskonnollisen tai aatteellisen näkemyksen, poliittisen mielipiteen, kielen tai rodun vaikuttaa kielteisesti asiakassuhteessa tai muussa ammatillisessa toiminnassa.

II. Sosiaalityöntekijä ja ammatti sekä ammattitoverit

1. Sosiaalityöntekijällä tulee olla asianmukainen koulutus ja hänen on pyrittävä kehittämään ammattitietojaan ja -taitojaan. Hänen on myös tunnettava ammatillisen toimintansa rajoitukset.
2. Sosiaalityöntekijä käyttää työmenetelmään henkilökohtaista sosiaalityötä, sosiaalista ryhmätyötä ja yhdyskunnan organisointia, sosiaalityön hallintoa ja työnohjausta sekä sosiaalityön opetusta ja tutkimusta.
3. Sosiaalityöntekijä pyrkii toiminnallaan myötävaikuttamaan ammattikuntansa tason kohottamiseen ja osallistuu uusien työntekijöiden koulutukseen.
4. Sosiaalityöntekijä käyttää itsestään vain koulutuksensa tai virka-asemansa edellyttämiä ammattinimikkeitä.
5. Sosiaalityöntekijä on oikeutettu perimään työstään asianmukaisen korvauksen.
6. Sosiaalityöntekijä osoittaa oman ammattinsa edustajia kohtaan luottamusta ja suvaitsevaisuutta sekä kunnioittaa heidän työtään.

III. Sosiaalityöntekijä ja toimipaikka

1. Sosiaalityöntekijä perehtyy sen toimipaikan päämääriin, sääntöihin ja työtapoihin jossa hän työskentelee, sekä toimii niiden mukaisesti. Mikäli ne ja asiakkaan etu näyttävät olevan ristiriidassa, pyrkii sosiaalityöntekijä ammattietiikkansa mukaisesti poistamaan ristiriidan.

2. Sosiaalityöntekijällä on vaitiolovelvollisuus tietoonsa tulleissa toimipaikan sisäisissä asioissa.
3. Sosiaalityöntekijä pyrkii luomaan ja ylläpitämään hyviä ja luottamuksellisia suhteita muiden ammattien edustajiin ja toimii yhteisvastuullisesti heidän kanssaan.
4. Sosiaalityöntekijä toimii työyhteisössä oman alansa asiantuntijana ja osallistuu alansa edustajana tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa toimipaikkansa työtapojen kehittämiseen, sen hallintoon, henkilökunnan koulutukseen ja siellä suoritettavaan tutkimustyöhön.

IV. Sosiaalityöntekijä ja yhteiskunta

1. Sosiaalityöntekijä pyrkii ammattikuntansa edustajana rakentamaan vuorovaikutukseen yhteiskunnan toimielinten, eri ryhmien ja yksityisten jäsenten kanssa.
2. Esiintyessään ammattikuntansa edustajana sosiaalityöntekijä pyrkii edistämään ammatillista sosiaalityötä.
3. Sosiaalityöntekijä pyrkii yhteiskunnan voimavarat huomioonottaen ehkäisemään huollon tarpeen syntymistä ja työskentelemään epäkohtien poistamiseksi.
4. Sosiaalityöntekijän on mahdollisuuksiensa mukaan osallistuttava ammattikuntansa edustajana yhteiskuntasuunnitteluun ja sitä palvelemaan tutkimustyöhön.

(Hyväksytty STL:n jatkovuosikokouksessa Lahdessa 22.8.1969)

1975 Sirkka Pirinen Yhdistystapaamisessa

Sirkka Pirisen yksityiskohtainen kuvaus **1975** alkuvuoden sosiaalityöntekijöiden tilanteesta Pohjois-Savon kasvatustieteiden sosiaalityöntekijärintamalta antaa meille vertailukohtaa nykytilanteeseen. Tämän hän on lähettänyt yhdistykselle, kun ei päässyt kutsutilaisuuteen 15.1.1975.

”Ensinnäkin täälläpäin Suomea koko stt.kaarti on aivan alakantissa. Iisalmessa on parast’aikaa molempien paikka haettavana. Siellä on työssä yksi stt, joka ei ota mitään kantaa meidän yhdistyksemme toimintaan, koska siirtyy aivan pian sosiaalitoimistoon monta palkkaluokkaa paremmalle vakanssille.

Myös Varkauden ainoa stt:n paikka on haettavana. Tänäsinne tulee vt, joka johtajan ilmoituksen mukaan ei tulle kysymykseen vakituista valittaessa.

Suonenjoella on k.neuvola aloittanut toiminnan joku kk. sitten. Sosiaalityöntekijä ei ole yhdistyksen jäsen vielä, mutta vaikuttaa innostuneelta ja järjestäytymishaluiselta. Tietääkseni hänellä ei ollut päivääkään kasvatustieteidenkokemusta sinne mennessään, joten ei sano osaavansa eritellä toiveitaan vielä.

Meillä on Kuopiossa 2 stt. Olemme pohtineet, mitä toivoisimme yhdistyksen tekevän ja miten toimivan. Vaikuttaa siltä, että nuori stt tarvitsee tukea kaikessa = jatkokoulutusta kaikissa mahdollisissa asioissa: Konsultointi on sellainen aihe jota toivotaan toteutettavan kaikkialla ainakin rinnakkaistyöalojen piirissä. Tässä saattaisi olla aihetta joillekin stt-päiville.

Minun mielestäni yhdistys voisi valvoa ja tarvittaessa puuttua voimakkaasti, mikäli kasvatustieteiden sosiaalityöntekijöiden paikkoja aletaan täyttää asetuksen pätevyysvaatimuksista poiketen. Sellaiseen menettelyyn on olemassa viitteitä nyk. stt-pulan aikana.”

Vuosina 1975 ja 1977 on tehty jäsenistölle kysely työnohjauspalveluista.

Minulla on käsitys, että konsultaatio ja työnohjausasiat alkoivat monissa paikoissa vähän väärästä suunnasta. Työnohjauksellisia suhteita ja odotuksia syntyi muun työn ohessa. Esim. lasten- ja nuorisokoteihin, koulunkäynninvalvojiin (myöhemmin koulukuraattoreihin), lastentarhoihin, kehitysvammaisten päivähuoltoloihin työnohjauksellisia suhteita syntyi asiakassuhteiden kautta. Omat työnohjauksemme ja työnohjauskoulutuksemme alkoivat vasta myöhemmin. Ohjeistus oli pitkään, että koko työryhmä oli samassa työnohjauksessa. Ehkä 80-luvun loppupuolella ja 90-luvulla nousi ajatus sosiaalityöntekijöiden omasta oman ammattikunnan antamasta työnohjauksesta ja yksilöohjauksesta. Ymmärtääkseni useissa kasvatustieteiden neuvoloissa oli tapana tai siihen oli sosiaalihuollon ohjeistus, että uudet työntekijät saivat kauemmin ko. neuvolassa työssä olleelta sosiaalityöntekijältä ainakin vuoden työnohjausta. Minulle 17 vuotta kasvatustieteiden neuvolan sosiaalityöntekijänä olleelle oli ihastuttavaa saada sosiaalityöntekijä yksilötyönohjaajaksi vuonna 1984. Olihan siinä toinenkin puoli, työnohjaajani oli ihastuttava laaja-alaisesti työtä tekevä, asiakkaita lämpimästi kunnioittava sosiaalityöntekijä.

1976 sosiaalihuollon tilastotietoja

Tietoja 123 sosiaalityöntekijän valtionosuuteen oikeutetun viranhaltijalta. Koulutukseltaan sosiaalityöntekijöissä oli sekä ammatillisen sosiaalityön tutkinnon suorittaneita (70) että akateemisen tutkinnon suorittaneita (33). Ammatillisen tutkinnon suorittaneista oli 37 sosiaalihuoltajia, 10 sosionomeja Svenska social- och kommunalhögskolanista ja 1 sosionomi Göteborg socialhögskolanista. Akateemisen tutkinnonsuorittaneista oli 16 yhteiskuntatieteiden, 5 valtiotieteiden, 4 filosofian, 2 kasvatustieteiden ja 6 humanististen tieteiden kandidaattia. Tutkintonsa oli suorittanut 17 Tampereen, 5 Helsingin, 5 Turun, 5 Jyväskylän ja 1 Oulun yliopistossa. Akateemisen tutkinnon suorittaneista 25:llä oli korkein tai lähinnä korkein arvosana sosiaalipolitiikassa (sosiaalihuollon tai yleinen linja) tai yhteiskuntapolitiikassa. Sosiaalityöntekijöistä yhdellätoista (11) oli muu tutkinto kuin kasvatustieteiden neuvola-asetuksessa mainittu. Heistä kolme (3) oli saanut poikkeusluvan viidellä (5) oli sosiaali- ja terveysministeriön tai sosiaalihuollon lausunto pätevydestä kasvatustieteiden neuvolatyöhön. Ammattiinsa sosiaalityöntekijät olivat valmistuneet vuosina 1976- 1943. Kasvatustieteiden neuvolain voimaan tulon jälkeen on akateemisen tutkinnon suorittaneiden osuus lisääntynyt virkojen lisääntymisen myötä. Akateemisen tutkinnon suorittaneista 24 oli valmistunut vuosina 1971 -1975.

Sosiaalityöntekijöiden keski-ikä oli 35 ½ vuotta. Nuorin oli 24- ja vanhin 55-vuotias. Alle 30-vuotiaita oli 46 ja yli 50-vuotiaita 6. Suurin viisivuotiskausittain tilastoitu ikäryhmä sijoittuu syntymävuosille 1946 – 1950.

Sosiaalityöntekijöiden keskimääräinen kasvatustieteiden neuvolassa työskentelyaika oli 5½ vuotta. Viisi vuotta ja sitä vähemmän kasvatustieteiden neuvolassa työskennelleissä oli 80. Pisin virkasuhde oli kestänyt lähes 29 vuotta.

Koulutusneuvolakoulutus oli 15 sosiaalityöntekijällä. Lakisääteisesti neljän (4) sosiaalityöntekijän on hankittava koulutusneuvolakoulutus pätevytykseen kasvatustieteiden neuvolatyöhön (asetus 832/1974).

Seuraavasta asiakirjasta jää minulle hieman epäselväksi loppuuko teksti kesken. Laitan sen kuitenkin tähän, koska se on mielestäni yksi tärkeä askelma nykyiseen toimenkuvaan siirtymisessä.

Vuonna 1983 Suomen Kasvatustieteiden neuvolain sosiaalityöntekijöiden yhdistys ry

KASVATUS- JA PERHENEUVOLAN SOSIAALITYÖNTEKIJÄN TOIMENKUVA

VIRKANIMIKE

Sosiaalityöntekijä

KELPOISUUSVAATIMUKSET

ESIMIES	Asetus 888/83, 4 §, 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu sosiaalityöntekijän kelpoisuus (virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on hankittu riittävä sosiaalityön koulutus, taikka sosiaalihoitajan tutkinto. Sosiaalihoitajan tutkintoon rinnastetaan vastaava Svenska social- och kommunalhögskolan – nimisessä korkeakoulussa suoritettu tutkinto). Lisäksi koulutusneuvolassa satu erikoistumiskoulutus Kasvatus- ja perheneuvolan johtaja (johtajana toimii yksi työryhmän päätoimisista jäsenistä – lääkäri, psykologi, sosiaalityöntekijä).
TEHTÄVÄT	Asiakastyö sosiaalityön ja psykoterapeuttisin menetelmin - asiakkaan / asiakasperheen tutkimuksen suorittaminen itsenäisenä tai työryhmän jäsenenä - yksilö- ja ryhmäterapia sekä pari- ja perheterapia - ohjaus ja perheneuvonta Asiantuntija-avun antaminen Konsultaation, työnohjauksen, neuvonnan ja lausuntojen antaminen - sosiaalitoimelle - koulutoimelle - terveystoimelle - muille viranomaisille - sosiaalityön opiskelijoiden työnohjaus Yhteistyö - perhekasvatuksen ja perhevalmennuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen - työryhmiin ja yhteistyöprojekteihin osallistuminen - lähialojen toimipaikka- ja täydennyskoulutukseen osallistuminen Vaikutus- ja tiedotustoiminta - kuntasuunnitteluun osallistuminen ja poliittisiin päätöksentekijöihin vaikuttaminen - esitelmät, alustukset, kirjoitukset Hallinto - johtajana, johtoryhmän jäsenenä tai johtavana sosiaalityöntekijänä toimiminen - osallistuminen kasvatus- ja perheneuvontatyön suunnitteluun ja kehittämiseen sekä talousarvion ja vuositilastojen laatimiseen Tutkimustyö - kasvatus- ja perheneuvolatyötä koskevien selvitysten ja tutkimusten suunnitteluun ja toteutukseen osallistuminen

1986 – 1995

Vuosikokouksessa 1986 kelpoisuusvaatimuksista. ”Yhdistys asettui STL:n kannalle, ettei hyväksyittäisi uusia aineyhdistelmiä. Jos tarvetta neuvotella uusista aineyhdistelmistä, voivat sosiaalipsykologia ja sosiologia tulla hyväksytyksi.

Vuonna 1986 päätös, ”että psykoanalyttisen Yhdistyksen ja oman yhdistyksemme järjestämä 3-vuotinen **yksilöterapiakoulutus** on hyväksytty erityistason koulutukseksi virallisesti. Tulevaisuudessa koulutuksen järjestää Helsingin psykoterapiaseura.

1986 on puhuttanut yhdistyksen asema Liitossa

Vuosina 1986 - 1987 ajanmukaistettiin toimenkuva uudistetun avioliittolain tuomia muutoksia vastaavaksi. Laki astui voimaan 1.1.1988. Sosiaalilautakunnan tehtäväksi tuli järjestää kuntalaisille mahdollisuus perheasioiden sovitteluun. Lääkintöhallitus voi antaa saman oikeuden muillekin yhteisöille. Kasvatus- ja perheneuvolat olivat hyväksytty koko maassa perheasiain sovittelua antaviksi paikoiksi. Lapsen huoltoon, tapaamisiin ja elatukseen kuuluvat sopimukset kuului tehdä sovittelun jälkeen joko sosiaalitoimistossa tai kasvatus- ja perheneuvolassa.

Nämä muutokset toivat kasvatus- ja perheneuvoloille ja erityisesti niiden sosiaalityöntekijöille aivan uudenlaisen tehtävän ja työotteen.

28.1.- 30.1.1988 Hallituksen kokous ja koulutusristeily MS Olympialla Tukholmaan

1988 toimintakertomuksesta

Yhdistyksen toimintavuotta on leimannut yhdistyksen 20-vuotisjuhla, jota vietettiin 30.9.1988 Akava-talon ravintolassa. Juhla toteutettiin vastaanottomuotoisena, jossa yhdistystämme edusti hallitus ja kutsuvieraina olivat lukuisat alan yhteisöt ja yhteistyökumppanit. Juhliin liittyi myös yhdistyksemme esittely Sosiaalityöntekijä-lehdessä. Yhdistys sai Sosiaalityöntekijäin Liitolta avustusta 20-vuotisjuhlien viettoon.

Yhdistyksen edustajat ovat osallistuneet Sosiaalityöntekijäin Liiton kokouksiin ja osallistuneet Kasvatusneuvolain Liiton toimintaan.

Yhdistys oli myös mukana suunnittelemassa liiton 40-vuotisjuhlia, joita vietetään vuoden 1989 aikana.

ammattialaamme liittyvissä erityiskysymyksissä koskien perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta sekä työnohjausta. Myös työn sisällölliset kysymykset ovat kehittämisen kohteena.

1988 on perusteltu, miksi kasvatusneuvolan sosiaalityöntekijät tarvitsevat ammatinharjoittamislakia?

Vuodelle 1989 toimintasuunnitelmasta

Yhdistyksen tehtävänä tulee edelleen olemaan kasvatus- ja perheneuvolain sosiaalityöntekijäin etujen kaikinpuolinen valvominen sekä ammatillisissa perusasioissa kuten palkkaus ja työaika, että

23.3.1991 yhdysjäsenten tapahtumasta. ”Kuntien eläkevakuutus on määritellyt eläkeikämme niin, että sosiaalityöntekijä-nimikkeellä työskentelevät pääsevät eläkkeelle 60 -vuotiaana, perheneuvojat 63-vuotiaana. 1999 mennessä on ilmoitettava minkä eläkemuodon valitsee”.

1992 puhelu Raisiosta. Kaupunki oli suunnitellut laittaa perheneuvolan sosiaalityöntekijän tuuraamaan sosiaalitoimiston sosiaalityöntekijää.

16.4.1994 Sosiaalityöntekijäinliiton ensimmäisen kehittämisohjelman kertauspäivä. Meiltä osallistui sinne Leena Lehto, Anneli Jokinen ja Salme Suur-Inkeroinen.

1995 Pohjois-Karjalasta kysely: Kuinka on ollut mahdollista palkata sosiaalityöntekijän viransijaisuuteen psykologian opiskelija.

18.6.1997 Yhteispalaveri Kasvatus- ja perheneuvontaliiton kanssa. ”Keskustelussa oli noussut keskeiseksi asiaksi sosiaalityöntekijöiden mahdollisuudet yliopistolliseen jatkokoulutukseen ja erikoistuminen PD-koulutuksen (professional development) kautta.

Jäsenkirje 6.11.1997

Sosiaalityön määrittely

Sosiaalityön käsitteestä on keskusteltu sekä yhdistyksemme hallituksessa että ns. viitosissa. Sosiaalityöntekijäin Liitto on pyytännyt yhdistykseltämme kannanottoa esittämiinsä sosiaalityön käsitteisiin: ”ammattillinen sosiaalinen työ” ja ”ammattillinen sosiaalialan työ”. Yhdistyksen ehdotus on: sosiaalityö ja ammatillinen sosiaalialan työ.

Yhdistyksen tulevaisuus ja puheenjohtajuus nykyisen kauden jälkeen

Hallituksen kokouksessa on keskusteltu siitä, onko yhdistyksellä jatkamismahdollisuuksia. Hallitukseen on ollut vaikea saada uusia jäseniä. Useimmat hallituksen jäsenet ovat hyvin pitkään toimineita, ja vain uusiutumalla hallituksella on toimintamahdollisuuksia.

Monilla alueilla maassamme ollaan huolissaan kasvatus- ja perheneuvolan tulevaisuudesta ja olemassaolosta. Onko yhdistyksellämme samat tulevaisuudennäkymät?

Yhdistyksemme toiminnan jatkumisen turvaamiseksi tarvitaan uutta aktiivisuutta. Jos olet sitä mieltä, että voisit toimia yhdistyksemme asioissa mukana, ota yhteys puheenjohtaja Leena Lehtoon, puh.

Hyvää syksyä

Hallitus

Ajattelin ensin lainata tähän muutamia kohtia vuoden 1998 toimintakertomuksesta, mutta päädyin kirjoittamaan koko jutun. Mielestäni se tekee näkyväksi sitä moninaisuutta ja sattumanvaraisuutta mitä milloinkin yhdistyksemme on joutunut käsittelemään. Samoin se kuvaa pitkään käytössä ollutta asioiden käsittelytapaa hallituksessa

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 28.3.1998

Helsingissä Asemaravintola Mathildassa. Puheenjohtajana toimi Kristiina Janhunen. Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin Ritva Tiensuu. Erovuoroisten tilalle valittiin Christina Lintamo, Paula Järvinen ja Anna-Maija Voutilainen. Edelleen jatkoivat Aila Engström (varapuheenjohtaja), Tuija Haaparanta (rahastonhoitaja), Anneli Jokinen, Sirkku Hellenberg, Helena Huhtaluhta-Ylitalo ja Leena Lehto.

Vuoden 1998 aikana hallitus kokoontui 6 kertaa, ja työvaliokunta muutamia kertoja. Yhdistyksen varsinaisina tilintarkistajina toimivat Tanja Mäkelä ja Mirja Poikkimäki. Jäsensihteerinä on jatkanut Salme Suur-Inkeroinen. Hallituksen jäsenet ovat toimineet kokoussihteereinä vuorotellen.

Jäsenmäärä vuoden lopussa oli 237.

Anneli Jokinen ja Leena Lehto ovat jatkaneet yhdistyksen edustajina Liitossa. Anneli Jokin valittiin Sostl:n järjestöryhmään, jonka tehtävänä on järjestö rakenne, järjestäytymismallien luominen, liiton nimen muuttaminen ja liiton yrittäjäjäsenien jäsenmaksuista päättäminen. Liitto on pyytännyt nimeämään ehdokkaat mahdollisiin muihin työryhmiin. Olemme ehdottaneet koulutustyöryhmään Riitta Koskista ja

sopimustyöryhmään Tuija Haaparantaa. Salme Suur-Inkeroinen edusti edelleen yhdistystä Sostl: liittovaltuustossa. Syyskokouksessa liittovaltuusto valitsi hallituksen varajäseneksi yhdistyksemme jäsenen Christina Lintamon.

Sostl on pyytänyt yhdistykseltä lausuntoja ja palautetta, joihin on otettu kantaa: Ammatilliselle lautakunnalle ammattieettisen ohjeiston luonnoksesta, liitolle päivähoitostrategiasta sekä esitys liiton toiminta- ja taloussuunnitelman painopistealueista. Pj. Eila Malmström kutsui Viitoset yhteiseen neuvotteluun koskien ammatinharjoittamislain valmistelua. Anneli Jokinen osallistui kokoukseen.

Sostl otti topakasti kantaa Imatran tilanteeseen, jossa sosiaalityöntekijän virka ehdotettiin muutettavaksi psykologin viraksi. Olimme mukana asiassa lähettämällä kuntaan kapenen sosiaalityöntekijän tehtäväkuvan.

Jäsenkirjeitä lähetettiin yksi. Yhdistyksen englanninkieliseksi nimeksi vahvistettiin Association of Child and Family Guidance Social Workers.

Yhdistys täytti v. 1998 30vuotta. Merkkivuosi työllisti hallitusta pitkin vuotta. Marraskuun 6 pvnä pidettiin jäsenistölle juhlaseminaari, jota liitto tuki 8000 mk:n projektirahalla. Juhlaseminaarin otsikkona oli SOSIAALITYÖN AJANKOHTAISIA HAASTEITA KASVATUS- JA PERHENEUVOLASSA. Kristiina Leikas ja Riitta Lehtonen puhuivat varhaisesta vuorovaikutuksesta, Anna-Maija Voutilainen ja Riitta Koskinen mitä he ovat oppineet miesten ja isien puheista ja Pirkko Rautio ja Camilla Slomp kokemuksista perheväkivaltaa kokeneiden naisten ja lasten ryhmistä.

Sirpa Taskinen STAKESISTA kuvaili elävästi kapene sosiaalityöntekijöiden historiaa onnittelupuheessaan. SOSTL:n tervehdyksen toi Airi Salmi. Onnitteluja saimme eri neuvoloilta ja yhdistyksiltä. Lähes historiallista oli, että lehdistö oli kiinnostunut juhlaseminaaristamme. Läsna lehdistötilaisuudessa olivat Huvudstadsbladet, Helsingin sanomat, Demari (HKI) ja Kasper. Jokainen kirjoitti asiasta lehteensä oman intressinsä mukaan. Seminaariin osallistui 65 yhdistyksen jäsentä.

Marjatta Lähde ja Ritva Tiensuu kuuluvat em. liiton hallitukseen varsinaisina jäseninä ja Pirkko Okkeri sekä Kirsti Sitro-Hänninen varajäseninä.

Anneli Jokinen on osallistunut pohjoismaiseen psykoterapiakongressin suunnitteluun ja ohjelman laatimiseen.

Erikoistumiskoulutuksensa päättäneitä sosiaalityöntekijöitä on informoitu kirjeitse yhdistyksen toimesta.

Anomuksesta Liitto on antanut yhdistyksellemme 1000 mk yhdistysavustusta matkakuluihin sekä projektitukea 8500 mk.

Yhdistys on myöntänyt Paula Järviselle opintorahaa 500 mk.”

1998 mainittu sana erityissosiaalityöntekijät

Toimintasuunnitelma vuodelle 1999 Suomen kasvatusterveystieteiden tutkimuskeskuksen sosiaalityöntekijäin yhdistys on kasvatusterveystieteiden sosiaalityöntekijöiden ammatillinen järjestö, joka valvoo ja kehittää jäsenistönsä taloudellisia ja ammatillisia etuja.

Vuoden aikana yhdistys jatkaa työskentelyä Viitosissa (Koulukuraattorit, päihdehuollon, sosiaalitoimen, terveydenhuollon sosiaalityöntekijät). Yhdistys toimii Viitosten kautta SOSTL:n järjestöryhmässä

Yhdistys osallistuu Pohjoismaiseen lasten ja nuorten psykoterapiakongressia valmistelemaan työryhmään ja toivoo jäsenistön vilkasta osallistumista kongressiin.

Kuluvana vuonna uudistetaan yhdistyksen toimintasääntö.

Yhdistys seuraa ammatinharjoittamislain valmistelua.

Tämän lisäksi yhdistys pitää yhteyttä jäsenistöön, SOSTL:oon sekä Suomen kasvatus- ja perheneuvontaliittoon (yhdistys on em. liiton jäsen)."

Kautta aikojen, näin minusta tuntuu, on yhdistystämme puhuttanut ja teettänyt työtä vuosikymmenestä toiseen samat asiat. Jotkut niistä ovat päässeet päämäärään kuten psykoterapeutin oikeudet ja rekisteriasia. Varsinkin Etelä-Suomen työntekijät ovat jaksaneet taistella näiden oikeuksien puolesta.

Ammattietiikka (on koko Liiton asia) on ollut yksi tähtiasioista. Hyvä niin, siinäkin on vähä vähältä löydetty inhimillisiä ja ajanmukaisia ohjeistuksia.

Työmme tavoitteet on määritetty moneen moneen kertaan ja niiden laatimisessa on kuultu aina laajalti jäsenistön ajatuksia. Toisaalta lait ja asetukset ovat määrittäneet niitä. Todella iso muutos mahtuu näihin vuosikymmeniin. Kun kasvatusneuvolassa ensimmäinen sosiaalityöntekijä aloitti, hänen virkanimike oli kodissakävijä. Tällöin hänen suurin tehtävä näytti olleen tiedon hankkiminen psykologien ja psykiatrien käyttöön. Samoin hallinnollisesti olimme määritetyt alisteisiksi näille ammattiryhmille. Vielä yhdistyksemme alkuaikoina psykiatrit, osa-aikaisetkin, olivat johtajina ja sosiaalityöntekijöille oli valtiovallan taholta listattu mitä tietoja meidän piti hankkia vanhemmilta tutkittavasta lapsesta ja lapsen olosuhteista. Vähä vähältä tehtäväkuvamme on laajentunut ja täsmentynyt. Uusiin määrittelyihin on vaikuttanut uusien tutkimus- ja hoitomenetelmien tuleminen työhömmä. Työkuvaamme on muuttanut myös uudet lait ja asetukset, mm Uusi avioliittolaki vuonna 1984 toi suuren koulutustarpeen ja aivan uudenlaisesta työn kehittämistä, kokeiluja ja työotetta vaativat tehtävät. Tänä päivänä saamme olla kiitollisia innostuneista, lahjakkaista, kekseliäistä ja tarmokkaista sosiaalityöntekijöistä, "lakien" väljyydestä, ja työyhteisöjemme hyvästä yhteistyöstä toisten ammattiryhmien kanssa, jotta työmme on kehittynyt näin laaja-alaiseksi ja mielenkiintoiseksi. Laitan seuraavaksi muutamia kopioita mitkä mielestäni selventävät reittiä tämän päivän toimenkuvan syntyyn.

Sosiaalihuollon henkilöstön mitoituksista

Tehtäväksiannossanne kerroittekin mitoituksen hankaluudesta. Kuitenkin pistän muutamia ajatuksia paperille. Toivottavasti pilottikunnissa on myös perheneuvoloiden sosiaalityöntekijät pystyneet paikallisesti riittävällä paneutumisella olemaan mukana hankkeessa.

1. Paikalliset olosuhteet perheneuvoloissa ja sosiaalihuoltolain mukaisen perheneuvonnan järjestelyissä ovat nykyisellään todella kirjavat. Sirpa Taskisen jäätyä eläkkeelle Stakesista puuttuu vielä nytkin asiaan paneutuva nimetty ihminen, joka voisi koordinoita ja paneutua perheneuvolatyöhön.
2. Yksinomaan perheneuvonnan järjestämisen kirjavuus ei vaikuta mitoitusasiansaan vaan myös muut paikalliset kunnalliset sekä yksityiset palvelut. Esim. on vieläkin kuntia, joissa oppilashuollolliset tehtävät ovat paljolti perheneuvoloiden varassa. Terapiapainotteisuus sekä terapiapalvelujen muualta saanti vaikuttavat merkittävästi työn sisältöön. Myös esim. varhaiseen vuorovaikutukseen painottuvat hoitomenetelmät tuovat aivan omanlaisensa

mitoitusvaatimuksen. Samoin hyvin erilaiset painotukset ovat perheasiain sovittelun suhteen, perheväkivaltaan puuttumisissa ja hoidoissa ym. eri perheneuvoloissa. Monissa perheneuvoloissa on runsaasti paljon aikaa ja voimia vaativia lausuntojen valmisteluja oikeudelle.

Paljolti näidenkin reunaehtojen pohjalta määrittyy jokaisen työntekijän työskentelytiiviys yhden perheen / asiakkaan kanssa ja rasittavuus sekä ajankäyttö. Myös perheneuvolan sisäisestä kulttuurista ja päättäjien toiveista määrittyy työn sisältö ja laatukin.

3. On perheneuvoloita, joissa on selkeästi määritetty ja laskettu ajankäyttö ennaltaehkäisevään työhön, suunnitteluun, työnohjauksiin ja konsultaatioihin jne. On neuvoloita, joissa asiakaskohtaiseen työhön on laskettu kirjaamiset, yhteistyö eri viranomaisten kanssa ja varsinainen verkostotyökin. Toisissa perheneuvoloissa ne taas lasketaan pois asiakastyöstä. Tämä moninainen kirjavuus voi olla ja onkin rikkautta ja toiminnan olosuhteisiin sopivaksi mahdollistamista, mutta voi joissakin tilanteissa olla myös työn kehittämisen haitta. **Asiakastyöhön ajankäytöstä** erilaisista laskenta ja painostusasioista riippuen olen kuullut lukuja **50 -80 %**. Itse ajattelen perheneuvontatyötä laaja-alaisesti toteutettuna vaativan muuhun kuin asiakastyöhön n. **30 -50 %** työajasta ja voimista.
4. Edellä mainitut ja monet muut seikat määrittävät luonnollisesti sitä mikä voi yhden työntekijän asiakasmäärä olla vuodessa ja montako asiakasta kerrallaan voi olla aktiivisen työn alla. On myös monissa yhteyksissä mainittu, että esim. yhtä aikaa ei voisi olla erityisen rankkoja asiakkuuksia (esim. insesti-asioita, perheväkivaltaa kokeneita, vahvassa taistelussa olevia sovittelupareja) montakaan. Tuleeko sitten monenlaisista yhtä rankoista asiakkuuksista vähemmän rankkoja? Monestihan sattuu olemaan muutama erilaista, tiivistä vahvaa työskentelyä vaativaa asiakasta olemaan yhtä aikaa alkamassa ja myös sitten jatkumassa.
5. Samallakin työpaikalla voivat työntekijät olla erikoistuneet tai keskittyneet hyvin erilaisiin tehtäviin. Voi olla vaikkapa tutkimuspainotteisia tiimejä, kriisityöhön tai pelkästään hoidolliseen työhön paneutuvia sosiaalityöntekijöitä jolloin mitoitukset voivat olla hiukan erilaiset.
6. Kysellessäni lukuja muutamilta kollegoilta, sain hajanaisia vastauksia. **Aktiivisen tiiviin työskentelyn alla voisi olla 15- 20 asiakasta ja** työn alla yhteensä **50 asiakasta/perhettä**. Vuodessa näistä voi kertyä keskimäärin korkeintaan 100 + - 20. Lisäksi erilaisia määriä muuta työtä kuten edellä mainitsin tai sitten keskittyminen asiakastyöhön.
7. Mitoitusta voisi tietysti ajatella päivittäisellä tai viikoittaisella tapahtumamäärällä. Jossakin päin Suomea on odotuksena, että jokaisella **olisi päivässä 5 tuotetta**. Tuote voi olla asiakastapahtuma, konsultaatio, puhelinaika, tiimi, ennaltaehkäisevän työn tapahtuma vaikkapa neuvolassa, ym. ym. Tällainen luku on suunnittelijoiden määrittämä luku ja

varmasti melkoisen vaikea toteuttaa, ainakaan laadukkaasti. Jossakin suosituksessa on **16 ”tapahtumaa” viikossa** ja loppu aika kirjaamisiin, lausuntoihin, suunnitteluun ym. Ajattelen päivää, missä on 4 asiakaskäyntiä. Käynti kerrallaan 1,5 t. $4 \times 1,5 = 6t$. Näyttää vähältä? Samaan asiakkuuteen kuitenkin sisältyy lisäksi hyvin usein yhteistyötä monien viranomaisten kanssa, puheluja asiakkaiden kanssa, suunnittelua, tiedon hankkimista, aikojen sopimisia verkostojen kanssa ym. Päivä käy lyhyeksi. Mutta voisi ajatella, että **16 tapahtuman viikko olisi niitä maksimimitoituksia**. Tilanteessa, kun tilanne ja työskentely on selkeytynyt tai on vaikkapa seurantakäyntejä tms. niin sellaisiin kohtiin voi asiakkaita tai muuta työtä mahtua enemmän. Kuitenkin perheneuvoloissa asioivilla on useimmiten tullessaan kriisiytynyt tilanne ja usein monimutkaiset sekä monimuotoiset ongelmat.

8. Miten lasketaan asiakkuudet, kun tehdään työtä työparina? Oma kantani on, että aikaa ei päivään tule yhtään lisää ja kummallakin työntekijällä on oma osuutensa työssä. Siis samat määritykset käyvät silloinkin.
9. Kysytte myös johtamismitoitusta. Itselläni on kokemusta työpaikoista, joista toisessa oli johtajalla n. 30 alaista ja toisessa n. 300. Kokemus n. 30 työntekijän työyhteisöstä johtajuuden osalta tuntui sopivalta työn kehittämisen ja tuen kannalta. Etäinen, työtämme tuntematon (ehkä hieman väärin sanottu) ei anna kantavuutta työhön eikä työntekijöille.
10. Jos pitäisi määrittää asukaspohja yhtä työntekijää tai tiimiä kohden, vaatisi se ehdottomasti tarkat määritykset ikärakenteista ja kunnan muista palveluista niin erityis- kuin perustasolla sosiaali- ja terveydenhuollossa.

26.6.2001 Sosiaalialan ammatinharjoittamistyöryhmän muistioon vastaus

Hyvänä ja tärkeänä näemme

- sosiaalityön määrittelyn
- täydennyskoulutusta koskevan oikeuden ja velvollisuuden- tosin kasvatus- ja perheneuvolatyö vaatii koulutusta enemmän kuin kerran viidessä vuodessa ja työntekijät ovat joutuneet liian paljon itse kustantamaan koulutuksiaan.
- johtotehtävissä työskentelevien pätevyysvaatimukset. Myös hallinnollisen esimiehen tulee tuntea sosiaalityö.
- erivapauksien poistaminen
- ohjauksen ja valvonnan selkeä määrittäminen
- sosiaalihuollon ammattitoimilautakunnan perustaminen

Sen sijaan emme löytäneet pätevyysvaatimuksissa mainintaa kasvatus- ja perheneuvonnan ERIKOISTUMISKOULUTUKSESTA.

Se on koulutusta, missä teoria ja käytäntö nivotaan yhteen ja yhdeksän kuukauden aikana käydään läpi kaikki työn osa-alueet tukena tiivis työnohjaus. Käytännössä koulutus on osoittautunut hyvin tarpeelliseksi

ja toimivaksi. Erikoistumiskoulutuksen poisjättäminen pätevyysvaatimuksista heikentää huomattavasti asiakaspalvelua.

KELPOISUUSEHDOISTA EI OLE SYYTÄ POIKETA. Mahdollisuus palkata epäpätevä vuodeksi antaa työnantajalle liian suuren porsaanreiän ja vesittää hyvän asian, jota nyt ollaan luomassa ”turvata osaavia ja ammattitaitoisia työntekijöitä sosiaalihuoltoon ja muihin sosiaalialan tehtäviin”.

Yhdymme Sosiaalityöntekijäin liiton kannanottoihin ja erityisesti painotamme ammatinharjoittamislain aikaan saamista.

2008 Kannanottoja

Talentiaan

Mielipiteemme jäsenmaksupalautusten uudenlaisten maksuperusteiden vaikutuksesta yhdistyksemme toimintamahdollisuuksiin.

Vastaus lausuntopyyntöön YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevan Suomen 4. määräaikaishavainnotin valmistumiseksi.

Kannanotto Terveystieteen palveluluokitukseen, joista perheneuvonta ja sosiaalityömme oli kokonaan mainitsematta. Lausimme mielipiteemme myös sosiaalihuollon henkilöstön mitoitusesta.

Stakesin asettamalle dokumentointityöryhmälle lausimme ajatuksemme

Koulutustilaisuuden jälkeen oli keskustelutilaisuus talentialaisille, missä mukana oli johtava lakimies Paula Tuomola.

2008 Sosiaalinen asiantuntijuus perheneuvolassa

SOSIAALINEN ASiantuntijuus perheneuvolassa

Pro gradu tutkimus / Katriina Kalliolle

18.01.08

Perustehtävä

Perheneuvolan sosiaalityöntekijä toteuttaa sosiaalihuoltolain 17§ ja 19 §:n mukaista perheneuvontaa. Laissa kasvatusta- ja perheneuvonnalla tarkoitetaan asiantuntija-avun antamista kasvatusta- ja perheasioissa sekä lapsen myönteistä kehitystä edistävää sosiaalista, psykologista ja lääketieteellistä hoitoa ja tutkimusta.

Paikallisesti järjestelyt ja toimintatavat poikkeavat jonkin verran, mutta yleisperiaatteet kuitenkin uskon toteutuvan kaikissa perheneuvoloissa. Tämän kirjoitelman miettimisessä meitä oli kaksi sosiaalityöntekijää. Yhteinen työkokemuksemme on n.60vuotta, kylläkin eri neuvoloista. Tässä on siis neljässä perheneuvolassa tehdyt työn kokemuksia ja ajatuksia.

Historiallinen lähtökohta

Sosiaalityöntekijät tekivät 60- 70-luvun perheneuvoloissa, silloisissa kasvatustarpeissa suurimmaksi osaksi lapsiasiakkaiden vanhempien (suurimmaksi osaksi äitien), sijaisvanhempien kanssa tilannekartoitusta ja lapsen anamnestisten tietojen hankintaa tiimissä tapahtuvaa lapsen tilanteen arviointia ja hoidon suunnittelua varten. Siihen aikaan psykiatri/lääkäri diagnostisoi kaikki lapset. Tiimityössä kaikki olimme arvokkaita oman alamme osajia. Vähitellen hoidollinen suuntautuminen tuli tietoisemmaksi ja erilaiset menetelmät lasten psyykkisten ja sosiaalisten ongelmien hoidon lisäksi kehittyivät myös vanhempia ja koko perhettä koskeviksi. 70-luvun puolella ensimmäiset perheterapia koulutukset alkoivat koko valtakunnan laajuisina. Siihen saakka hoidollinen näkökulma tuli enemmän psykologisten yksilö- tai ryhmämenetelmien puolelta. Olihan toki sosiaalityön menetelmissäkin esim. yksilökohtaisen sosiaalityön menetelmä ja muitakin. Nämä vanhat perussosiaalityön menetelmät periaatteessa pitivätkin sisällään jo samoja aineksia kuin monet myöhemmin uusina asioina tulleet teoriat. Esim. niissä oli jo asiakaslähtöinen työote, asiakasta kuunteleva ja arvostava asenne, voimavarakeskeinen ajattelu, tässä ja nyt asioiden tarkastelu onnistumisten valossa, mutta myös laajemmat kehitykselliset ja historialliset tarkastelut.

Koulupsykologinen työ oli tärkeä ja suuri osa kasvatustarpeiden työstä. Kuitenkin jo työhistorian alkua ajoista saakka koulupulmien ratkaisussa nähtiin tärkeäksi myös sosiaalityöntekijän tekemä lapsen kotiolojen ja kehityksen arvio sekä erityisesti niiden voimavarojen kartoittaminen ja vahvistaminen mitä vanhemmat voivat lapsen hyvän kehityksen koulutyön hyväksi tehdä.

Kaikki perheneuvolan ammattilaiset ovat tehneet yhteistyötä eri viranomaisten kanssa koko työhistorian ajan. Paikalliset vaihtelut ovat olleet suuria. Monissa perheneuvoloissa sosiaalityöntekijät ovat olleet erityisen aktiivisia uusien yhteistyö- ja verkostotyön tapojen kehittämisessä.

Vähitellen, jo 60- 70-luvun taitteessa kehittyi työnohjauksellisia suhteita sosiaalialan laitosten ja kouluväen kanssa. Sen jälkeen myös itse ymmärsimme hankkia työnohjausta omaan työhömmä. Alkuvuosina oli näkyvämpänä sosiaalityöntekijän työssä myös asiakkaiden muiden sosiaalipalvelujen saannin turvaaminen. Oliko kyse sen ajan asiakkaiden tarpeesta vai omasta ajatuksesta? Kallistun kuitenkin siihen suuntaan, että silloin tieto sosiaalipalveluista oli hatarampaa ihmisten keskuudessa ja kynnys korkeampi astua sosiaalitoimistoon kuin tänä päivänä. Myös erilaisten asiakaskohtaisten lausuntojen valmistelussa, tietojen hankinnassa ja suunnitelmien tekemisessä sosiaalityöntekijällä oli jo silloin painava osuus. Lausuntoja 60-, 70-luvuilla tarvittiin (oli lakisäättöisiä) enemmän kuin nyt. Olihan silloin vielä kasvatusneuvolan asiakkaina esim. kehitysvammaiset ja heidän kouluolojen ja muu elämän järjestely tarvitsi paljon lausuntoja. Myös lastensuojelun tekemisiin koulukotisijoituksiin tarvittiin aina kasvatusneuvolan tekemä lausunto. Toki nytkin tehdään yhdessä eri tiimin jäsenten kanssa yhteisiä lausuntoja ja lähetteitä mutta myös jokainen ammattikunta erikseen.

Tulipas pitkästi tätä historiallista katsausta!

Erityisyys sosiaalityössä

Mikä sitten on erityistä sosiaalityöntekijän antia tiimissä ja perheneuvolan sosiaalityöntekijä työssä.

Sosiaalityöntekijän ammatilliset juurethan lähtivät tulkkina olemisesta lääkärin ja potilaiden välillä. Samaa tulkkina olemista on varmasti tänäkin päivänä vaikka ei niinkään lääkärin ja asiakkaiden välillä. Tulkkauksen on enemmän perheenjäsenten ja muiden arkisten yhteistyökumppaneiden sekä asiakkaan itsensä sisäisen ja toimivan maailman välillä. Tämä tarkoittaa voimavarakeskeistä työskentelyä, elämän kokonaistilanteen kartoittamista ja ympäröivän maailman mahdollisuuksien haltuun ottamista (esim lastensuojelun tukitoimien, taloudellisen avun, koulun tukitoimien, kolmannen sektorin palvelujen). Vastaavanlaisten asioiden näkyväksi tekeminen tiimissä on sosiaalityöntekijän vahvinta osaamisaluetta. Samoin sosiaalityöntekijän tärkeä panos on työyhteisössä laaja-alaisesti toiminta- ja kehitysideoiden näkyväksi tekeminen ja valppain silmin, voimavarakeskeisesti tukea toisten kehitysideoiden arviointia ja toteutusta. Siihen antaa hyvän pohjan joka-aikaisessa asiakastyössä laaja-alainen, kokonaisvaltainen asioihin perehtyminen.

Hyvän työskentelypohjan sosiaalityöntekijälle perheneuvolatyössä antaa se, ettei päätehtävämme ole asiakkaiden luokittelu ja arviointi johonkin luokkaan kuuluvaksi. Voimme useimmiten vapaasti kohdata asiakkaan ja miettiä miten voimme olla hänelle/heille avuksi. ja huolimatta hänen erityispulmistaan etsiä hänen selviytymiskeinojaan, saada hänet jaloilleen ja saada elämäänsä rakennetta ja jäsenystä sekä tarvittaessa ohjata muunlaisen avun piiriin.

Nykyisin ja siis jo kolmisenkymmentä vuotta suurin osa asiakastyöstämme on terapeutista työtä. Luonnollisesti myös jokainen tutkimuskysymyksemme pyrkii olemaan hoidollinen. Varsinainen koulupsykologinen työ on ohjautunut enemmän koulun omille työntekijöille. Asiakkaan lähiverkoston kanssa tehtävä työ on lisääntynyt ja tullut yhä tietoisemmaksi, vaikka varsinainen verkostotyön ”mahtiaika” suurine kokouksineen on ehkä ohitettu.

80-luvulla perheneuvoloille tuli uuden avioliittolain mukainen sovittelutyö. Siinä sosiaalityöntekijät ovat tehneet huikean kehittämis- ja arkityön. Myös varsinainen parien kanssa tehtävä terapia työstä on tullut sosiaalityöntekijöiden työmuoto. Tänä päivän työstä suurin osa onkin sovittelu- tai muuta parien kanssa tehtävää työtä.

Sosiaalityöntekijöiden pitkä historia vanhempien kanssa tehdystä työstä on antanut vankan pohjan varhaista vuorovaikutusta tukevalle työlle. Samalla kun teimme vanhempien kanssa työtä, hankimme myös paljon tietoa ja kokemusta lasten kehityksestä. Nämä tiedot ja taidot ihmisten välisten vuorovaikutustaito-osaamisen lisänä antoi vahvan pohjan ja mielenkiinnon tähän varhaisenvuorovaikutusta tukevaan työskentelyyn.

Sosiaalityöntekijät ovat paljon mukana erilaisten ryhmämuotoisten hoitojen kehittämisessä ja toteutuksessa. Usein sosiaalityöntekijät ovat vanhempien ryhmäosuuksien työntekijöinä, mutta myös lapsiryhmien ja vuorovaikutusta tukevien ryhmien työntekijöinä. Mainita voisin mm. väkivaltaa kokeneiden lasten ja aikuisten ryhmät, avioero-perheiden ryhmät, vauva-äitiryhmät.

Työnohjaajana tai muuten asiantuntijana toimiminen on tuttua sosiaalityöntekijän työtä. Painotus on ollut asiantuntijatyössä enemmän sosiaalipuolen työntekijöille.

Sosiaalityöntekijän tiimin ja työyhteisön jäsenenä

Tiimissä ollaan usein kiitollisia meidän monipuolisesta (arkisestakin) tietämyksestä, aktiivisuudesta ja hyvistä luonteemme ominaisuuksista (sitkeydestä, kestävydestä, luotettavuudesta, positiivisuudesta) sekä toisten ihmisten ja työn kunnioittamisesta.

Sosiaalityöntekijöitä on myös perheneuvoloiden johtajina ja siinä perusosaamisestamme paljon hyötyä. Johtajuuden merkitys on yhtä arvokas perheneuvoloissa kuin missä hyvänsä työyhteisössä huolimatta varsin itsenäisistä työotteista. Hyvä, vahva johtajuus turvaa työn kehittämisen innokkuuden ja turvaa rankassa työssä jaksamisen.

Kelpoisen sosiaalityöntekijä koulutuksen lisäksi kaikilla perheneuvoloiden sosiaalityöntekijöillä on kasvatus- ja perheneuvonnan erikoistumiskoulutus. Lisäksi laaja-alaisesti katsova ja työskentelevä sosiaalityöntekijä tarvitsee työssään hyvin monenlaista tietoa, taito- ja teoriapohjaa. Meillä, tämän kirjoitelman tekijöillä on lisäksi mm. perheterapia-, pariterapia-, lyhytterapia-, voimavarakeskeisten menetelmien, traumatyön, työnohjaus-, verkostotyön koulutukset.

Yhdistyksen sääntö- ja nimenmuutos vuonna 2013.

Laitanko tarkemmin

Kasvatusneuvolain sosiaalityöntekijäin neuvottelupäivät

Alkuvuosien tietojen puuttumisesta huolimatta muistelen ja päättelen, että vuosittain yhdistyksemme järjestämät koulutus - / neuvottelupäivät olivat jäsenistölle "lottovoitto". Keskityimme niissä kasvatusneuvolan sosiaalityöntekijän tehtäviin, toimintatapoihin, kulloiseenkin työn painotukseen ja hoitotyön suuntauksiin. Ammatti-identiteetin vahvistamisessa "omat päivät" olivat verrattomat. Todellakaan en pysty löytämään vuosittaisia teemoja. Poimin itselläni tallessa olevista monisteista ja muistiinpanoista joitakin aiheita, mitkä milloinkin ovat olleet ajankohtaisia. Ensin kirjoitan miltei kokonaan lyhennelmän YM Kirsti Airolan esitelmästä. Lainaukset voivat tuntua kovinkin irrallisilta, mutta mielestäni tuovat yhdistyksemme päivänpolttavia kysymyksiä. Toisaalta monet kysymykset ovat sivunneet työtämme koko 50 vuoden ajan. Toivottavasti nämä 47 vuotta vanhat ajatukset ja tuoreemmat koulutusaiheet johdattelevat ajattelemaan kunkin ajan polttavia kysymyksiä ja sitä polkua mitä kautta tämän päivän toimintaan on tultu. Toisaalta meille kunkin ajan tärkeät asiat kertovat myös laajemmin yhteiskuntamme kehitystä ja muutosta. Laitan tämän luettelon loppuun Sosiaalialan asiantuntijapäiville tekemäni "julisteon". Ajatukseni oli lyhyesti kertoa siitä tiestä minkä yhdistyksemme aikana sosiaalityöntekijät ovat kulkeneet. Suurin osa kasvatusneuvolan sosiaalityöntekijöistä on kuulunut yhdistykseemme. Ajan myötä tajusin, että potkuria työntävä nainen on turhan vaatimattoman ja väsyneen näköinen. Onhan suuri osa jäsenistämme kiitänyt tyylikkäänä korkokengissä saavutuksesta toiseen. Mutta, tehty mikä tehty.

8.12.1972 YM Kirsti Airola esitelmöi kasvatusneuvolan ohjesäännöstä ja sosiaalityöntekijän tehtävistä.

- Kyseessä on asiantuntijaorganisaatio, jossa byrokraattisen ja hierarkkisen järjestelmän muodostavat asiantuntijat. Kunnallinen sosiaalitoimisto on puolittain asiantuntijaorganisaatio itsessään ja sen yhteyteen kytketty kasvatusneuvola taas puolestaan on varsinainen asiantuntijaelin. Sairaalan hoitohenkilökunta muodostaa puolittaisen asiantuntijaorganisaation.

- Kasvatusneuvolassa on hierarkkinen järjestelmä mutta se on erittäin matala. Kasvatusneuvolan johtaja voi koko ajan vaikuttaa johtokunnan päätöksiin ja ammattikuntien edustajille on pyritty varaamaan mahdollisuus olla läsnä johtokunnan kokouksissa.
- Johtokunnan päätösvalta on hallinnollista laatua, ohjaavaa ja valvovaa. Johtokunta ei päättä pyritäänkö auttamaan pariterapialla, ehdotetaanko sairaalahoitoon, suositellaanko toista lastentarhaa jne. Siis henkilökunnalla on varsin suuri valta ja tietenkin myös vastuu.
- Kasvatusneuvolakomitea täsmensi, mitä kasvatusneuvolalla tarkoitetaan ja sijoitti lasten ja nuorten terveen kehityksen edistämisen toimintaluettelon viimeiseksi.
- Voimassaolevassa laissa em. kohta käännetty kasvatusneuvolan päätehtäväksi, johon erilaisin keinoin ja menetelmin pyritään. Vasta vuonna 1971 määritettiin tehtävä virallisesti. Siihen saakka neuvolat joutuivat kehittämään tehtäviä ja työskentelyä työntekijöiden ideologioiden ja ammatillisen kiinnostuksen sekä taidon mukaisesti. Seurauksen lienee, että työmenetelmät ottivat tavoitteiden aseman. Tuotettiin terapeuttisia ja henkilökohtaisen huollon palveluksia sekä testivälineiden avulla aikaansaatuja tutkimustuloksia.
- Siis työntekijä voi edelleen hoitaa asioita omalla vaikutusvallallaan. Esim. laki ei anna kasvatusneuvolalle vastuuta alueensa lasten ja nuorten mielenterveystyön kaikkinaisesta hoitamisesta.
- Neuvolat eivät kuitenkaan enää voi vetäytyä odottelemaan niitä asiakkaita, jotka saapuvat ovesta, vaan aktiivisempi ote alueensa lasten ja nuorten hoitoon on työn uusi suunta.
- Kasvatusneuvolan ohjesäännön malli on esim. tehtävien luetteloon nähden aika yksityiskohtainen. Koska luetellut tehtävät: ”ennalta ehkäisevä mielenterveystyö” tai ”sosiaalityön menetelmät” ovat varsin laajoja tehtäväalueita, joudutaan näiden määrittelyssä hakemaan ohjetta siitä, miten jonkin ammatin sisällä nämä tehtävät määritellään.

Sosiaalityön menetelmät:

Sosiaalityön koulutuskomitean mietinnön määritelmän mukaan sosiaalityö jakautuu

1. asiakaskohtaiseen sosiaalityöhön
2. sosiaalityön hallintoon
3. sosiaalitutkimukseen

Asiakaskohtainen sosiaalityö jakautuu puolestaan yksilökohtaiseen, perhekohtaiseen ja yhdyskuntakohtaiseen sosiaalityöhön.

Kysymys siitä, kuka tekee psykoterapiaa ja voiko sosiaalityöntekijältä vaatia tai edes edellyttää psykoterapeuttin koulutusta, on herännyt monissa toimistoissa, missä on perinteisen kolmen ammattikunnan edustajia

Chalotte Towler, henkilökohtaisen huollon veteraani käsittelee tätä kysymystä seuraavasti: Monessa usean ammattikunnan työyhteisöissä jokaisen ammattikunnan alkuperäinen funktio on alistettu tai jopa hävitetty ja sosiaalityöntekijöistä, psykologeista ja psykiatreista on tullut psykoterapeutteja, jotka toiminnassaan eroavat toisistaan tuskin havaittavasti ja psykiatreista on tullut konsultantti, työnohjaaja ja opettaja enemmän kuin oman erityisalansa ammatinharjoittaja. Tämän epäonnistuneen kehityksen leviävää vaikutusta sosiaalityöhön on yhä lisääntyvästi pyritty korjaamaan sosiaalityöntekijäinlyllyttämällä vastaliikkeellä klinikan seinien ulkopuolella. Towlerin mukaan tämä liike antaa toivoa siihen, että synteisiä tehdessämme emme tule synteettisiksi. Hänen mukaansa edelleen miss Hollinsin työ lisää toivoa, sillä se selvästi sanoo, mitä henkilökohtainen huolto on ja mitä se ei ole kaikissa auttamistoimissaan.

Haluaisin vielä hetken pysytellä Hollisin äärellä. En yritäkään etsiä lyhyttä vastausta siihen, mitä henkilökohtainen huolto sitten olisi. Otan vain yhden esimerkin osoittamaan, miten hämmentävän lähellä esim. sosiaalisen diagnoosin tekemiseen käytettävät ainekset ovat aineksista, joita esim. Tähkän mukaan kootaan psykoterapeuttista hoitomuotoa ja sen tarvetta määriteltäessä.

Hollis suosittaa esim. 6-7 haastattelun suorittamista ennen lopullisen diagnoosin ja arvion tekemistä. Diagnoosin tekoon hän ehdottaa koottavaksi seuraavanlaisia faktoja.

- Ulkoisen paineen kartoittaminen, se saattaa esiintyä joillakin seuraavista alueista. Asuminen, naapuruussuhteet, tulot, työllisyys, koulutus, uskonnolliset instituutiot, lääkinnällisen hoidonmahdollisuudet, sosiaaliset laitokset, perhesuhteet laajemmin, sosiaaliset ryhmät.
- Libidinäärisistä ja aggressiivisista luonteenpiirteistä tärkeimpinä kuuluvat henkilökohtaisen huollon diagnoosin ja hoidon suunnitteluun seuraavat:
On siis pyrittävä arvioimaan faktat näiltä alueilta. Narsismi, riippuvuus, oraalisen, anaalisen ja fallisen kehitysvaiheiden jäännökset, kykenevyys kypsiin rakkaussuhteisiin, ambivalenssi, vihamielisyys, aggressiivisuus, seksuaalinen epäkypsyys ja poikkeavuus, ratkaisemattomat kiinnitykset ja vihamielisyys vanhempia kohtaan.

Merkittävimmit **egon ominaisuudet** henkilökohtaisen huollon diagnoosia varten ovat seuraavat: havaintokyky, arvostelukyky, todellisuuden tajuaminen, käsitys itsestä, impulssien kontrollointi, kyvykkyys toimeenpanijana, ajatusprosessit, identifikaatiot, fantasiat, affektit, tuskaisuus, syyllisyys, puolustusmekanismit. (Hollis Florence: Social casework)

Näin kaikki valmistuneet työntekijät ovat joutuneet täydentämään koulutustaan kuka miltäkin osin ja kaikki ilmeisesti terapeuttisten työmenetelmien osalta. Voidaan myöskin kysyä, onko se vaatimaton osa, jota sosiaalityöntekijät ovat näytelleet esim. kasvatuseuvolain tavoitteita ja työn kohteita luotaessa, aiheutettu juuri tällä epävarmalla ja puutteellisella koulutustilanteella. Sosiaalityöntekijät eivät ole säästäneet psyykkisiä eivätkä taloudellisia voimavarojaan hankkiessaan täydennyskoulutusta. Tämä on tehty vähin äänin eikä siitä ilmeisesti ole riittävästi viestitetty peruskoulutukseen suunnittelijoille ja koulutuksen sisällöstä vastaaville.

Onko myös käynyt niin, että terapeuttisten työmuotojen hakeminen ja opetteleminen on vienyt siinä määrin voimia, että on vähennetty toimimista sosiaalityöntekijänä sanan laajassa merkityksessä.

Pyrittäessä olemaan terapeutteja on lakattu olemasta sosiaalityöntekijöitä. On jouduttu samaistumaan siinä määrin oman pienen työyhteisön asettamiin päämääriin ja tavoitteisiin että yhteydet muuhun sosiaalityöntekijäkuntaan ovat ehkä löytyneet ja yhteistyö juuri sosiaalisten ongelmien korjaamiseksi on jäänyt vähälle huomiolle.

Gunvor Brettschneiderin mukaan ajankohta on otollinen uudelle identiteetille, koulutusta ollaan uudistamassa, sosiaalihuollon sisältöä uudistetaan niin ikään periaatekomitean ehdotusten pohjalta. Sosiaalityöntekijä voisi toimia ja vaikuttaa sosiaalipoliittikona näyttämällä punaista valoa epäoikeuksia todetessaan.

- Lopuksi vakava kysymys: ”Millaista sosiaalityötä tämän hetken ja huomispäivän ongelmat tarvitsevat

Koulutuksia vuodesta 1988 alkaen

1988 XIV sosiaalityöntekijöiden kansainvälinen Maailmankonferenssi Tukholmassa. Teemana siellä oli asenteet, arvot ja maailmankatsomukset käytännön sosiaalityössä. Yhdistys avusti neljää osallistujaa 1000 mk:lla

1995 Opintopäivä Helsingissä, Huoltoriita lapsen kannalta. Yhteisneuvotteluissa vanhempien kanssa (Gunn Schlyterin malli)

Koulutuspäivä 1995. Huoltoriita tarkasteltuna lapsen kannalta yhteisneuvotteluissa vanhempien kanssa

1996 Hämeenlinnan perheneuvolan 50 v juhlat. Kirja Valitse sosiaalihuolto elämäntehtäväksi.

1997 yhdistys osallistui Pohjoismaisen lasten ja nuorten psykoterapiakongressia valmistelevaan työryhmään

11.10.1998 Viitosten seminaari Tampereella

6.11.1998 30-vuotis juhlaseminaari Helsingissä Sosiaalityön ajankohtaisista haasteita kasvat- ja perheneuvolassa

Varhainen vuorovaikutus / Kristiina Leikas ja Riitta Lehtonen

Mitä on opittu miesten ja isien puheista/ Anna-Maija Voutilainen ja Riitta Koskinen

Perheväkivaltaa kokeneiden naisten ryhmistä / Pirkko Rautio ja Camilla Si

Kysely juhluvuoden kunniaksi: Miten kasvat- ja perheneuvolatyö painottuu tällä hetkellä Suomessa. Vastausten koontaa en ole löytänyt.

7.5.2004 Sijaistraumatisoituminen, Helsinki. Kouluttajana traumapsykoterapeutti Paula Pettersson

9.9.2006 Varhaisen vuorovaikutuksen ja vanhemman reflektiivisen kyvyn merkitys lapsen kehityksen kannalta, hotelli Arthur, Helsinki.

Kouluttaja, Psykologian tohtori Saara Aalto

- Mitä tiedämme varhaisen vuorovaikutuksen merkityksestä lapsen kehitykseen? Mikä vuorovaikutuksessa vaikuttaa?
- Uusia tutkimuksellisia näkökohtia: emotionaalinen kyvykyys, sosiaalinen havainnointi, psyykinen hyvinvointi
- Vanhemmuuden nelikenttämalli: rajat ja rakkautta
eli miten havainnoida varhaisen vuorovaikutuksen riittävyyttä? Tapausesimerkki leikki-ikäisestä lapsesta
- Vuorovaikutushavainnoinnista interventioon: miten tukea vanhemmuutta ja varhaista vuorovaikutusta?
- Tutkimustuloksia ja kliininen hoitoesimerkki / keskustelu

Kouluttaja, Kasvatustieteiden tohtori Mirjam Kalland

- Vanhemmuus reflektiivisyyden kannalta

14.3.2008 Koulutuspäivä Tampereella, Juvenes- sali, Tutkimukseen perustuvasta pariterapiasta.
Kouluttajana pari-, seksuaali- ja perheterapeutti Sinikka Kumpula

2008 elokuussa hallitus teki Viipurin matkan. Matkan suurin anti oli virkistyminen sekä kiireettömästi ajatusten ja kuulumisten vaihtaminen historiallisessa ympäristössä.

11.12.2009 Sosiaalityön asiantuntijapäivät Wanhassa satamassa Helsingissä

29.1.2010 Koulutuspäivä Tampereella: Lapsen huomioiminen ja kuuleminen erotilanteessa. Kouluttajina Psyk.lis., perheneuvolan johtaja Risto Karttunen ja johtava sosiaalityöntekijä Arja Makkonen

2011 Erovanhemmuudesta/ sovittelusta, kouluttajina sosiaalityöntekijä Arja Makkonen ja psykologi Risto Karttunen

22 -23.9.2012 Kurssi yhteistyössä TJS- Opintokeskuksen kanssa Kylpylähotelli Rantasipi Edenissä Nokialla

MINÄ TYÖKALUNA – työhyvinvointikurssi kasvatus- ja perheneuvoloiden sosiaalityöntekijöille

Kouluttajina sosiaalityöntekijät Raili Mannisenmäki ja Marjo Raina

- Tutustuminen ja Sosiaalityöntekijäin työssä jaksaminen
- Työkyvyn moniulotteisuus
- Stressi ja stressinhallinnan aakkoset
- Itsehoidon mahdollisuudet; rentoutusmusiikki, oma työhyvinvointisuunnitelma

21.3.2015 Ammattieettiset haasteet terapeuttisessa työssä, Tipotien sosiaali- ja terveysasema Tampere VTT, lehtori Marjo Romakkaniemi, Lapin yliopisto

- avauspuheenvuoro Riikka Piironen, Talentia ry:n ammattieettinen lautakunta
- Ammattieettiset haasteet terapeuttisessa työssä, Marjo Romakkaniemi
- Lopuksi paneelikeskustelu terapeuttisen työn haasteista

12.-13.3.2016 Työhyvinvointi - viikonloppu Kasvatus- ja perheneuvonnan sosiaalityöntekijöille

Työhyvinvoinnin tukeminen psykososiaalisen kuorituksen näkökulmasta, Kylpylähotelli Aulanko, Hämeenlinna

30.9.-1.10.2017 hyvinvointiviikonloppu Aulanko

kouluttajana sosiaalityöntekijä, psykoterapeutti Päivi Toivonen, Tampereen perheneuvola

Silmiäni aukaisivat mm puheenjohtajien neuvottelupäivät. Ainakin kaksille päiville pääsin osallistumaan. Hankaluuteensa oli saada työnantajalta lupa osallistumiseen sekä oman työn järjestelyt. Siis ei ihme, etteivät aiemmat puheenjohtajatkaan aina olleet pystyneet järjestämään osallistumistaan. Neuvottelupäivät olivat todella antoisia ja avartavia varsinaisten vaihtuvien ohjelmien ansiosta. Sain ymmärrystä edunvalvonta-asioista, Talentian kehittämisstrategioista, ym. sekä pääsin lausumaan yhdistyksemme kannan asioihin. Ymmärrän minkä pioneerityön aiemmat puheenjohtajat ovat tehneet kasvatus- ja perheneuvoloiden ja erityisesti niiden sosiaalityöntekijöiden työn tunnetuksi ja ymmärretyksi tekemisessä. Uskon, että sain paistatella toisten tekemän työn valossa vaikka edelleenkin aikamoista arvostelua ja epäluuloa koko toimintaamme kohtaan paikoitellen esiintyi.

Kiitollisena Puheenjohtajapäivien selkeistä piirroksista ja monisteista yritin jakaa kokousten tietoa edelleen hallituksen kokouksissa ja jäsenkirjeissä. Erityisesti niissä hallituksen kokouksissa tuli aikapula röhkeästi vastaan pakollisten hoidettavien asioiden kanssa.

Alueyhdistykset

Onneksi meillä on mahdollisuus kuulua myös alueyhdistykseen samalla jäsenmaksulla. Niissä monet jäsenistämme ovat toimineet vallan aktiivisesti, mutta osa on ollut ulkopuolella paikallisesta ammattiyhdistystoiminnasta. Minun on helppo ymmärtää, ettei kaikkeen riitä voimia eikä kiinnostusta ”pakollisten” työ – ja arkiasioiden lisäksi. Huomasin kuitenkin omina ”toimintavuosiinani”, että kasvatus- ja perheneuvoloiden sosiaalityöntekijöiden mukana alueyhdistyksissä teki omaa työtämme ymmärrettävämmäksi jäsenkumppaneillemme sekä itse saisimme enemmän tukea ja tietoa työhömmme meille vieraammilta sosiaalityön alueilta. Monissa teksteissä ja myös tässä kirjoitelmassani moneen kertaan esiintyy puolustuksena, että olemme tiukasti voimamme ja kiinnostuksemme kohdentaneet varsinaiseen työhömmme. Kysyn nyt: Onko ollut järkevää? Onneksi on ollut aktiivisia työntekijöitä tässäkin asiassa. Myös yksittäisten neuvoloiden sosiaalityöntekijät yhdessä ovat vedonneet alueyhdistysten apuun saadakseen paremmin Talentiassa asiansa kuuluville. Mm. seuraavia palkkaneuvotteluja varten Tampereen kaupungin ja Pirkanmaan kasvatusneuvoloiden sosiaalityöntekijät olivat yhdessä lähettäneet Tampereen seudun sosiaalityöntekijät ry:lle vuonna 1975 vakavan toiveen/vaatumuksen ammattikuntamme palkkauksen korottamiseksi pois palkkakuopasta ja koulutettavien työajan laskemiseksi ikälisään oikeuttavaksi. Perustelut olivat yksityiskohtaiset ja järeät. Tuloksista en tiedä.

Lisäksi kasvatus- ja perheneuvoloilla on **yhdysjäsenet** alueyhdistyksissä. Sitä kautta välittyy puolin ja toisin uusinta tietoa jäsenillemme suoraan sekä hallituksellemme. Aika-ajoin hallitukset ovat järjestäneet yhteistapaamisia yhdysjäsenten kanssa. Alueyhdistysten järjestämät koulutus- ja juhlatilaisuudet ovat olleet oiva lisä työhömmme.

Viitokset

Vuodesta 1985 kolme ammatillista yhdistystä, kasvatusneuvolan ja terveydenhuollon sosiaalityöntekijät ja koulukuraattorit kokoontuivat yhdessä 1-2 kertaa vuodessa ammattiyhdistysasioissa. Vuonna 1994 on perustettu Viitokset. Aiemmin yhteen kokoontuneiden lisäksi niihin liittyi päihdehuollon ja sosiaalitoimen sosiaalityöntekijät. Minun puheenjohtaja-aikanani yhteydet olivat hatarat, mutta kiinteämpää yhteistyötä ymmärsin olleen niin oman työsarani kehittämisasioissa kuin yhdistyksiä yhdistäneiden asioiden yhteisvoimin Liittoon viemisessä. Edunvalvontatyö yleensä ja varsinkin palkkausasioissa viitokset ovat pyrkinet selvittämään työmme vaatuvuutta Liitolle.

Valokuvia

Kuva 3: Entisiä Puheenjohtajia

Kuva 4: Entisiä Puheenjohtajia

Kuva

Kuva 5: Talenti6: Puheenjohtaja Toini Hirvonen

Kuva 7: Talentia:n puheenjohtaja Tero Ristimäki luovuttaa ansiomerkkejä

Kannen kuva: Viipurin matkalla Lappeenrannassa 2008

Talentian strategiset tavoitteet vuoteen 2023 ovat:

1. Jäsenten työmarkkina-asema vahvistuu rakenneuudistuksissa

Talentia valmistelee työnjako- ja palkkapoliittisen ohjelman ja alkaa toteuttaa sitä vuonna 2018. Lisäksi osallistutaan työ- ja virkaehtosopimusten neuvotteluihin ja huomioidaan jäsenten muuttuva työ sekä laaditaan Talentian ammatinharjoittajien edunvalvonnan tavoitteet.

2. Jäsenen palkka nousee kattavalla, toimivalla ja vaikuttavalla luottamusmies-, alue- ja sopimustoimikunnalla

Talentia on edustettuna kaikissa jäsenissä koskevissa sopimuspöydissä. Lisäksi aloitetaan palkkakoulu jäsenille ja jatketaan edunvalvontaklinikoita. Myös Talentian alue- ja luottamusmiestoimintaa uudistetaan vastaamaan paikallista edunvalvontaa. Järjestövalmiutta nostetaan alkuvuonna sopimusneuvotteluista riippuen.

3. Jäsenten työolosuhteet tukevat hyvinvointia

Talentia jatkaa työtä mitoitussuosituksen jalkauttamiseksi ja levittää työolosuhteita tukevia hyviä käytäntöjä ja jatketaan neljällä alueella työhyvinvointipilotteja. Tuetaan työsuojelutoimijoita mm. kouluttamalla.

4. Jäsenmäärä kasvaa/näkyvyys paranee työpaikoilla, korkeakouluissa, verkossa ja mediassa

Tarjotaan laadukkaita jäsenetuja ja koulutuksia sekä panostetaan jäsenpitoon ja jäsenmarkkinointiin.

Jälkisanat

Mieleeni tulivat puheenjohtajapäivillä kuulemani sanonta ”laiskuus suoja”. Olen miettinyt tuhanteen kertaan tätä historiikkia kirjoittaessani, että lähdin ymmärtämättömyyttäni hommaan mistä en selviä. Olisinpa muistanut lupautuessani äskeisen sanonnan ja vaikka sillä perusteella kieltäytynyt. Mahdottoman edessä tunsin olevani monet kerrat työssä ollessani, kun olin aivan uusien asioiden edessä neuvottomana. Jostakin oli väännettävä keino päästä eteenpäin. Nämä tiukat paikat saivat etsimään ja opettelemaan uutta tietoa ja menettelytapoja. Nyt kirjoittamistani lopetellessa huomaan nauttineeni tästä pitkästä matkasta ja voin sanoa vihdoinkin hyvästit omalle työhistorialleni. Uuden löytäminen ja ponnisteleminen toi aikoinaan jaksamista eteenpäin. Lohdutan itseäni, että seuraavalla historian kirjoittajalla on mahdollisuus selkeämpään ja joustavampaan ilmaisuun.

Koko prosessin ajan on mielessä välkkynyt pätkä Maaria Leinosen runosta: Älä väitä ymmärtäväsi./ Riittää kun kuuntelet./ olet lähellä - / läsnä./ Harvat osaavat sitäkään.

Nyt kirjoittamiseni loppusuoralla mieleni täyttää toinen Maaria Leinosen runo:

Tähän

juuri tähän aurinkopälveen

haluaisin istuttaa sinut

joka sanot:

Olen niin uupunut.

Peloissani. Yksin

Olen aivan lopussa.

Tässä istuisin viereesi,

kuuntelisin sinua,

sinä lintuja, veden helinää

puiden lempeää puhetta.

Tässä luonto meitä hoitaisi.

Elämä armahtaisi,

rakastaisi.

Kiitän teitä kaikkia yhdistyksemme jäseniä pitkästä antoisasta työstä kaikkien tuhansien lapsiperheiden hyväksi ja uurastamisesta yhdistyksessämme sekä Talentiaa monipuolisesta avusta yhdistyksellemme ja jäsentemme edunvalvonnasta.

Lopetan sosiaalityöntekijä, kasvatusneuvolan johtaja, yhdistyksemme varapuheenjohtaja v.1998–1999 Aila Engströmin Tampereen Yliopistolle tekemästä lopputyöstä nappaamani Neon 2. lauluun

Mut hei, ei se riitä, ett' on mukavaa

sen täytyy olla paljon parempaa.

siinä täytyy olla rakkautta

siinä täytyy olla unelmii

mannapuuroa ja mansikkaa

juuri oikeenlaista kemiaa

sen täytyy joskus satuttaa

sen täytyy voida naurattaa

ei siitä muuten mitään tuliskaan

ilman oikeenlaista kemiaa.

Lähdeluettelo

Sosiaalityöntekijäin Liitto 1949 -1989, Sosiaalityön vuosikirja 1989

Kasvatusneuvolakomitean mietintö, Komiteamietintö 1967: A 1

Sosiaalihuoltolain mukaisen kasvatus- ja perheneuvonnan järjestäminen / Yleiskirje A10/ 1993/pe

Kasvatus- ja perheneuvonnan sosiaalityöntekijät ry: arkisto

Päivyt Rasi: Oulun Kasvatusneuvola – 25-vuotisvaiheita ja nykynäkymiä

Tampereen kaupungin Perheneuvola 50v – Kasvatus- ja Perheneuvonta Tampereella 1943–92

Sosiaalityöntekijä Eila Punnanalan ”kotiarkisto”

Kannen kuva Lappeenrannasta hallituksen Viipurin matkalla 2008

Selitys: Kun puhun Liitosta, tarkoitan Sosiaalityöntekijän Liittoa tai Talentiaa

Loppusivu

Kaikki se mitä olen kasvatus- ja perheneuvolaurallani nähnyt, oppinut ja ymmärtänyt kiteytyy tämän päivän ajatukseen Maaria Leinosen runoon